

Foranalyse

*Kommunernes brug af e-læring ifm. implementering af
Fælles Sprog III (FSIII)*

Marts 2015

Indholdsfortegnelse:

1.	Baggrund for foranalysen	4
2.	Proces for gennemførsel af foranalyse.....	6
3.	Målgrupper for e-læring.....	7
4.	Begrebsforklaringer	9
5.	Typer af e-læring	11
	Underinddeling af kortvarige e-læringsforløb.....	13
6.	Brug af e-læring i kommunerne	14
	Resultater for survey	14
7.	Casebeskrivelser:	24
	Case 1: Skanderborg Kommune	24
	Case 2: Aarhus Kommune.....	26
	Case 3: Gentofte Kommune	28
	Case 4: Vejle Kommune	29
	Case 5: Københavns Kommune	31
	Case 6: Frederiksberg Kommune.....	33
	Case 7: Sønderborg Kommune	35
	Artikel om Sønderborg Kommunes brug af e-læring fra Guide2know, bragt i Sygeplejersken	36
8.	Uddannelsesinstitutionernes brug af e-læring.....	38
	University Collage Sjælland	38
	SOSU C - Social- og Sundhedsuddannelses Centeret	39
	E-læring-undervisningsmaterialer til SOSU-skolerne	40
9.	Generelle tendenser inden for e-læring i en kommunal kontekst.....	42
	Tendens 1: Stor forskellighed i udbredelse og ledelsesmæssig fokus på e-læring	42
	Tendens 2: Lav grad af kommunalt samarbejde om udvikling af e-læringsmaterialer.....	42
	Tendens 3: Ensartet pædagogik og didaktik	43
	Tendens 4: Relativ lav modernitet	45
10.	KL's politik om sundhedsuddannelserne	45
11.	Anbefalinger til pædagogik, didaktik og tekniske forhold.....	46
	Pædagogiske forhold:	47
	Didaktiske forhold:	48

Tekniske forhold:	48
Øvrige forhold:	49
12. Læringsmål for e-læring om FSIII	49
13. Generelle tekniske forhold omkring e-læring	50
14. Anbefaling til medieprioritering	52
15. Mulige miljøer for drift af e-læring	53
Moderniseringsstyrelsens Campus	56
Center for offentlig kompetenceudvikling COK	56
16. Forankring af FSIII e-læringsmaterialer	57
Modeller for forankring	57
17. Beslutninger vedr. produktion af e-læring	60
18. Perspektivering	62
FSIII e-læring	62
E-læring i kommunerne generelt og KL's rolle	62
19. Bilag	65
Bilag 1: KvaliCare – et eksempel på standard courseware	65
Bilag 2: Eksempler på e-læringskurser egenudviklet af Aarhus Kommune	68
Bilag 3: Eksempel på et e-læringskursus udviklet af Københavns Kommune med ekstern hjælp målrettet kommunens SOSU-medarbejdere	70
Bilag 4: Resultater fra survey	72

1. Baggrund for foranalysen

Projektet Fælles Sprog III (FSIII) blev etableret i 2012 og har siden arbejdet på at udvikle en kommunal standard for sundhedsfaglig og socialfaglig dokumentation. Formålet er at bidrage til sammenhæng, kvalitet og effektivisering i den kommunale socialfaglige og sundhedsfaglige indsats rettet mod borgeren. FSIII skal være implementeret i alle kommuner inden udgangen af 2017¹.

Mål med FSIII:

- Forbedret indsats på sundhedsområdet
- Forbedret sammenhæng på tværs af sektorer
- Øget borgertilfredshed
- Bedre grundlag for prioritering og styring
- Øget effektivitet og lønsomhed
- Fleksibel arbejdstilrettelæggelse.

FSIII medfører et skift i den kommunale dokumentationspraksis, der vil få stor betydning for både myndighedsudøvelse, ledelseslag og leverandører/udførere i landets kommuner. FSIII vil også betyde en stor ændring for leverandørerne af elektroniske omsorgsjournalsystemer (eoj), der skal it-understøtte FSIII-standard. Det skyldes bl.a. at:

- *FSIII-standard anvender klassifikationer og faste begreber til struktureret dokumentation af borgere på tværs af kommunens organisering.* Anvendelse af klassifikationer i stedet for frit tekst eller delvis strukturering af dokumentationen giver et hurtigere overblik over borgerens eoj-oplysninger. Klassifikationer vil desuden gøre det muligt i højere grad at fremsøge, genbruge og opdatere data, samt trække konsistente data til erfarings- og effektvurdering i det daglige arbejde, herunder som ledelsesinformation.
- *FSIII-standard går på tværs af lovgivninger:* Den skaber ensartethed i dokumentationen, hvad enten man dokumenter inden for Service- eller Sundhedsloven.
- *FSIII standard dækker både den dokumentation, der udføres af henholdsvis myndigheden (visitationen) og leverandøren (udføreren).* Det gør det muligt, at medarbejdere fra forskellige sektorer og fagområder kan (gen)bruge de samme oplysninger om borgeren.

I FSIII-projektet er der formuleret en kommunikationsstrategi og en kommunikationsplan, der danner rammen for projektets kommunikationsaktiviteter, herunder uddannelsesaktiviteter. E-læring indgår som en væsentlig del af uddannelsesaktiviteterne. I FSIII projektet var e-læring alene tænkt som en metode til uddannelse af kommunernes udførende medarbejdere i brug af FSIII dokumentationsmetoden, men projektet finder det nyttigt, at arbejde med en bredere tilgang til e-læringsbegrebet.

E-læring om FSIII kan kun være af mere generisk art, da e-læringsmaterialerne ikke kan indeholde læringssekvenser om de enkelte eoj-systemer. Dels er systemerne ikke udviklet endnu i forhold til FSIII-

¹ Jf. at FSIII i 2013 blevet en del af den Fællesoffentlige strategi for digital velfærd og den Nationale strategi for digitalisering af sundhedsvæsenet.

understøttelse, og dels ville e-læringsmaterialet skulle omfatte alle eoj-systemer, der understøtter FSIII. Af denne grund har FSIII-projektet valgt en bred og generisk tilgang til e-læring og indtænker også e-læring i markedsføringen af FSIII dokumentationsmetoden. Dette betyder, at e-læringen vil være af mere informerende karakter.

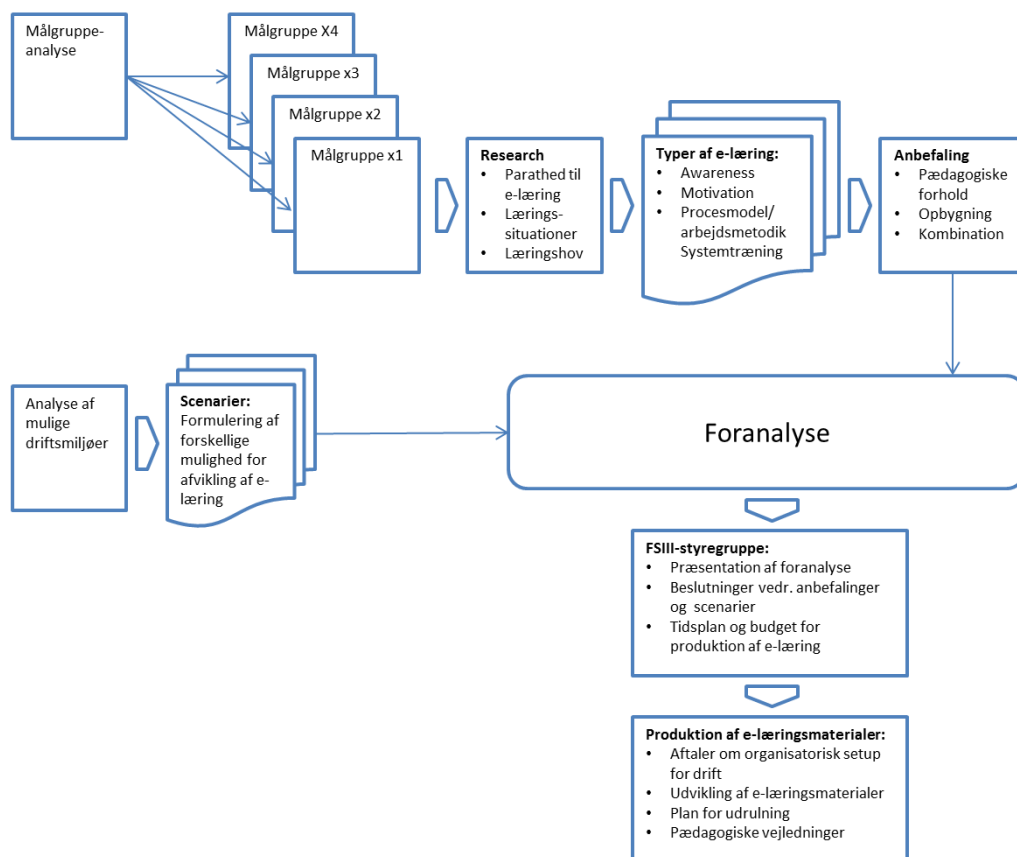
Derfor dækker e-læring ikke alene over digitale understøttende aktiviteter til uddannelse af SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer, terapeuter m.m. i kommunerne, men ses også som et værktøj til digital understøttelse af alle relevante kommunikationsaktiviteter om FSIII. E-læringsaktiviteter skal således bidrage til kendskab, forståelse, udbredelse og implementering af FSIII i kommunerne. E-læringen skal ikke blot ses som en uddannelsesmetode, men i en bredere kontekst som et kommunikationsværktøj, der på en ny og værdiskabende måde kan berige traditionel kommunikation om en ny og anderledes arbejdsform og dokumentationsform, som FSIII indebærer.

For at vurdere mulighederne for at benytte e-læring til ovenstående er der gennemført en foranalyse, der har afdækket potentialet for e-læring blandt målgrupperne for FSIII, men fokus på:

- Målgruppernes parathed og erfaring med e-læring
- Kommuneres brug af e-læring i forhold til læringsniveau, læringssituationer og læringsformer
- Pædagogiske udfordringer ved at brug af e-læring i forhold til SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer, terapeuter m.m.
- Tekniske forhold og muligheder for driftsmiljøer.

2. Proces for gennemførelse af foranalyse

Nedenstående model giver overblik over, hvilke elementer der indgår i foranalysen, og hvilke rolle foranalysen har med henblik på den efterfølgende produktion af FSIII e-læringsmaterialer.

Figur 1: Faser i foranalysen.

Foranalysen er gennemført december 2014 til marts 2015 og er opbygget af følgende elementer:

- Analyse og valg af målgrupper, hvor e-læring er relevant. Analyse af målgrupper sket i forbindelse med den generelle analyse af målgrupper for kommunikationsstrategien for FSIII-projektet.
- Research og analyse af udvalgte målgruppers parathed og erfaring med e-læring, læringsbehov, læringsniveau m.m.. Denne fase afdækkes ved en national survey, opsøgende research blandt udvalgte kommuner, dialog med uddannelsesinstitutioner og udbydere af e-læring inden for social og sundhedsemner.
- Foranalysen ser på, hvilke typer af e-læring kommunerne benytter, og den beskriver, hvilke typer af e-læring der er egnede i forhold til FSIII - og er relevante at arbejde videre med.
- På baggrund af input fra research kommer foranalysen med en række anbefalinger til hvordan e-læringsaktiviteter kan/bør planlægges, herunder, pædagogik og didaktik.

- Foranalysen undersøger, hvilke tekniske udfordringer der skal tages højde for, og den beskriver scenarier for, hvilke miljøer e-læringsmaterialet kan afvikles og driftes i.
- Foranalysen beskriver scenarier for udbredelse af e-læring. Det er intentionen, at projektets styregruppe drøfter scenarier og anbefalinger og foretager valg med henblik på den efterfølgende planlægning, produktion og udbredelse af e-læring.

Undervejs i foranalysen er der en række observationer, kommentarer, delkonklusioner og perspektiveringer, dels i relation til e-læring om FSIII og dels i relation til KL's rolle i forhold til e-læring i kommunerne.

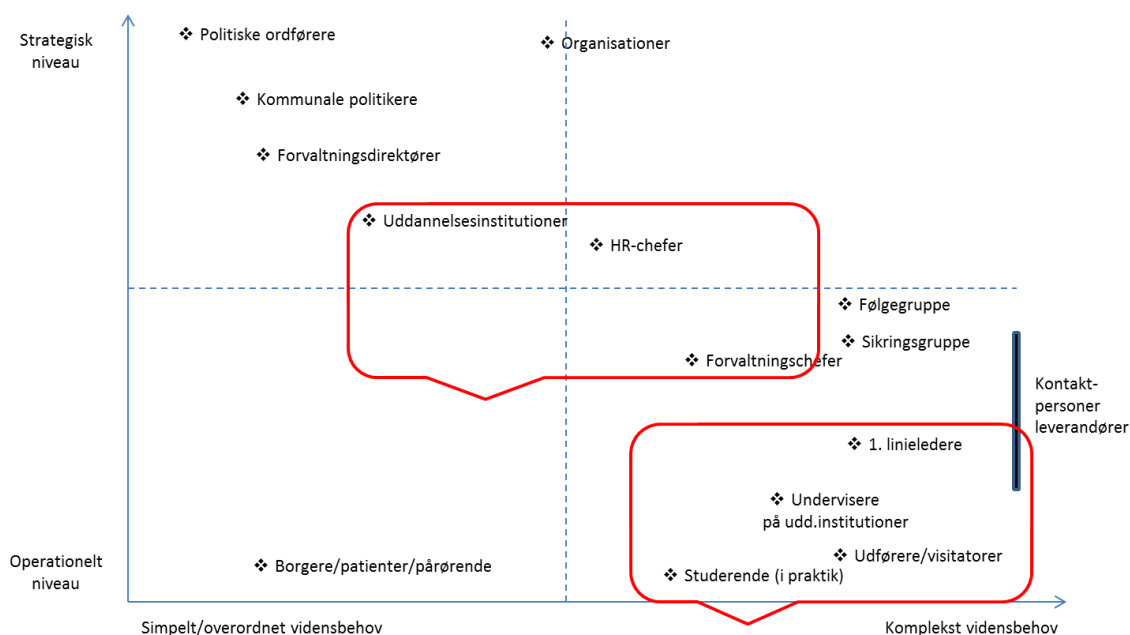
Observationer, kommentarer, delkonklusioner og perspektiveringer i relation til e-læring om FSIII er fremhævet med lilla baggrund.

Observationer, kommentarer, delkonklusioner og perspektiveringer om KL's generelle rolle i forhold til e-læring i kommunerne er fremhævet med orange baggrund.

3. Målgrupper for e-læring

I forbindelse med udarbejdelsen af FSIII-projektets kommunikationsstrategi er alle potentielle målgrupper for informationsaktiviteter – bredt set – identificeret. Målgrupperne er vurderet og indplaceret i forhold til *det strategiske ledelsesniveau* kombineret med *typen af behov for viden om FSIII-dokumentationsmetoden*

Oversigt over potentielle målgrupper i forhold til FSIII

Figur 2: Målgrupper for FSIII e-læring.

Potentielt kunne alle kommunikationsaktiviteter over for målgrupperne indeholde e-læringsaktiviteter. Af ressourcemæssige årsager er der sket en selektion af, hvilke umiddelbare målgrupper i forhold til e-læring der bør fokuseres på. FSIII-projektets kommunikationsplan beskriver hvilke kommunikationspakker, der sammensættes til de enkelte målgrupper. Hver kommunikationspakke består af en række kommunikationsaktiviteter og former, der vurderes egnede over for hver målgruppe.

Denne foranalyse beskæftiger sig alene med hvilke del-kommunikationsaktiviteter i forhold til e-læring, der bør/kan iværksættes i forhold til de udvalgte målgrupper.

For at opnå en dybere forståelse og indsigt i målgruppernes parathed for og erfaring med e-læring er der sket research via interview og studiebesøg blandt følgende kommuner og uddannelsesinstitutioner:

Kommuner:

- Skanderborg Kommune
- Aarhus Kommune
- Gentofte Kommune
- Vejle Kommune
- Københavns Kommune
- Frederiksberg Kommune
- Sønderborg Kommune.

Uddannelsesinstitutioner:

- University College Sjælland
- SOSU C - Social- og Sundhedsuddannelses Centeret.

Det skal fremhæves, at casebeskrivelserne alene tjener som eksempler til illustration af forskelligheden i, hvordan kommuner har fokus på e-læring som uddannelsesform inden for kompetenceudvikling. Der er således ikke tale om en validering af brugen af e-læring i den enkelte kommune. Ligeledes er der heller ikke tale om validering af uddannelsesinstitutionernes brug af e-læring, men en beskrivelse af hvor udbredt e-læring er på uddannelsesinstitutionerne, og hvordan e-læring indtænkes i uddannelserne.

For at skaffe et generelt overblik over alle kommuners brug af e-læring til kompetenceudvikling er der gennemført en survey.

4. Begrebsforklaringer²

LMS: Et Learning Management System er et kommunikationssystem til brug for undervisning på internettet. Til IKT³-understøttet og webbaseret e-læring bruges der især en platform på nettet (LMS) til at kommunikere på. Et LMS kan ofte både håndtere e-læringskurser såvel som blandede kurser og egentlige instruktørledede kurser. I et LMS kan man bl.a. følge hvilke kursister, der har gennemført et kursus, følge hvor langt en kursist er kommet i et kursus, og se hvilke kursister der har bestået diverse tests.

CMS: Content Management System. Et CMS er et stykke software til at organisere og lette samarbejdet med at oprette dokumenter og anden information, og hvorigennem enkeltpersoner eller grupper kan håndtere en mængde elektronisk indhold, for eksempel dokumenter, filer og billeder. CMS'er bruges oftest til at styre og vedligeholde en virksomheds/organisations hjemmeside.

Scorm: (Sharable Content Object Reference Model) er en standard for, hvilke informationer og data et læringsobjekt skal indeholde, før det kan eksporteres mellem SCORM-kompatible uddannelsessystemer (fra ét LMS til et andet). Scorm muliggør, at brugen af e-læringsmaterialer kan følges, så man f.eks. kan se, om e-læringen gennemføres, hvor lang tid der bruges på materialet, tilføje tests og følge op på beståelsesprocent m.m.. Scorm kan beskrives som en bestemt standard, e-læringsmaterialer skal overholde, for at et LMS kan gøre fuld brug af alle funktionaliteter.

Standard courseware: kaldes ofte "e-lærings-hyldevare". Standard courseware er e-læringskurser- og materialer, der er produceret med det formål, at det kan bruges af mange virksomheder og organisationer samtidigt. Det kan f.eks. være Børsens e-læringsprogkurser og e-læringskurserne hos KvaliCare, som anvendes i kommuner. Standard courseware bruges både som stand-alone kurser og som supplement til skræddersyede virksomhedsinterne kurser. Virksomheder har enten et fast abonnement hos

² Evidencenters e-pædagogiske ordbog kan være nyttig, hvis der i denne foranalyse benyttes yderligere begreber om e-læring, der er ukendte. Ordbogen findes her <http://epaedagogiskordbog.evidencenter.dk/visordbog.aspx>

³ IKT er forkortelse af informations- og kommunikationsteknologi.

kursusudbyderen eller betaler for antal brugere, der har adgang. I bilag 1 er et eksempel på standard courseware.

Kursist: er i en e-læringskontekst den person, der har adgang til e-læringsmaterialet i forbindelse med kompetenceudvikling. E-læringsforløbet kan være alt fra korte e-læringsmoduler på få minutter til lange e-læringsforløb, der strækker sig over flere måneder/år. F.eks. rummer VirkGuiden på Virk.dk mange korte e-læringsmoduler, mens e-læringsforløbene på mange universiteter strækker sig over flere måneder. Betegnelsen "kursist" bruges således om deltageren, uafhængigt af hvor lang tid e-læringsforløbet varer. I FSIII e-læring vil en kursist typisk være kommunale medarbejdere som SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, terapeuter og visitatorer samt studerende på social- og sundhedsuddannelserne.

Blended learning: er et begreb der har vundet frem som betegnelse for en kombination af tilstedeværelsesundervisning og e-læring. Det bruges ofte om kombinationen af netlæring og tilstedeværelsesundervisning, men dækker også over andre kombinationer af undervisningsformer, hvori e-læring indgår.

E-læringsmaterialer: er en bred betegnelse for e-læringskurser og tilhørende materialer. Tilhørende materialer kan f.eks. være pædagogiske vejledninger, tekniske vejledninger, materialer, der indgår i blended learning-forløb m.m. E-læringsmaterialer kan f.eks. være den samlede pakke, der stilles til rådighed for en kommune i forhold til e-læring om FSIII, som kommunens læringsansvarlige har adgang til. Den almindelige medarbejder – kursisten – vil for det meste ikke have adgang til hele e-læringsmaterialet, men ofte kun til selve e-læringskurserne.

E-læringskursus: er et samlet forløb om et tema/emne. Det kan f.eks. være et e-læringskursus om medicinhåndtering. Afhængig af hvordan e-læringskurset er teknisk opbygget kan e-læringskurset bestå af flere moduler, som kan tages efter behov. Det vil sige, at kursisten efter eget valg kan springe rundt mellem modulerne og gennemføre dele af e-læringskurset eller gennemføre e-læringskurset i egen valgte rækkefølge. Et e-læringskursus kan være sammensat af flere elementer, som kan være teori, tests, cases, regneeksempler, simuleringer m.m.

E-læringsmodul: er et delelement af et e-læringskursus. Afhængig af teknisk opbygning kan udvalgte moduler af et e-læringskursus gøres tilgængelige for udvalgte medarbejdere. Det kan f.eks. være i et e-læringskursus om medicinhåndtering, hvor nogle af e-læringsmodulerne skal gennemføres af alle medarbejdere, og for nogle medarbejdergrupper er der fravalgt eller tilføjet andre e-læringsmoduler. Det kan f.eks. være i medicinhåndtering, hvor en kommune vælger at sygeplejerskerne skal gennemføre flere e-læringsmoduler af kurset end SOSU-medarbejderne.

E-læringssekvens: er en underopdeling af et e-læringsmodul. Det vil sige, at et e-læringsmodul er sammensat af adskillige e-læringssekvenser. Rent programmeringsmæssigt kan man vælge at indbygge en fleksibilitet i e-læringssekvenserne, så man kan sammensætte eksisterende sekvenser med eventuelt nye sekvenser til et nyt e-læringsmodul. Der kan også være situationer, hvor man inddrager e-læringssekvenser fra et e-læringskursus og inkorporerer det i et helt andet e-læringskursus. Det kan f.eks. være i et e-læringskursus i håndhygiejne for læger og sygeplejersker på sygehuse, hvor man tager en sekvens om håndhygiejne og transformerer det til et e-læringskursus om håndhygiejne for SOSU-assistenten på institutioner.

5. Typer af e-læring

Der findes mange tilgange til e-læring, som hver især medfører forskellige pædagogiske og didaktiske valg. Overordnet kan det give mening at se på, hvilken læringskontekst der er tale om: F.eks. om kursisten er i et længerevarende eller et kortvarigt læringsforløb, samt hvilke ressourcer og engagement det forventes, at kursisten investerer i forløbet.

Længerevarende e-læringsforløb

Længerevarende e-læringsforløb finder typisk sted på uddannelsesinstitutioner, f.eks. på universiteter, professionshøjskoler m.m. E-læringsforløb benyttes her både af fuldtidsstuderende og deltidsstuderende (f.eks. af medarbejdere i virksomheder, der følger enkeltfag på en uddannelsesinstitution). E-læring benyttes både i blended læringsforløb og som egentlige fjernundervisningsforløb. Blended learning er en standardbetegnelse for læringssituationer, hvor e-læring blandes med traditionelle undervisningsformer. Det kan f.eks. være en undervisningssituation hvor kursisterne tager enkelte moduler i et fag som forberedelse til traditionel tilstedeværelsesundervisning, og i tilstedeværelsesundervisningen tages der udgangspunkt i e-læringsmaterialets cases og problemstillinger.

E-læringen er i længerevarende forløb primært problem/opgave/caseorienteret, uddybende, reflekterende og perspektiverende. De foretrukne e-læringsformer er oftest:

- Diskussionsfora
- Streamede forelæsninger
- Virtuelle verdener (som f.eks. Second Life), hvor der både er mulighed for faglig og social interaktivitet
- Eksplorativ e-læring, hvor den studerende gennem studie bidrager til at opbygge et læringsmateriale, f.eks. ved at udarbejde eksempler og videodokumentere det (ofte via YouTube videoer).
- Opgavebesvarelse via e-læring produceret af de studerende.

Ved længerevarende e-læringsforløb har kursisten for det meste mulighed for at engagere sig i forløbet over længere tid og jævnligt deltage i e-læringsforløbene med eget bidrag ved opgavebesvarelse, indlæg, kommentarer og feedback herpå. F.eks. benytter nogle højere uddannelsesinstitutioner online diskussionsfora til at lade de studerende samarbejde med studerende fra andre lande samt få feedback fra internationale eksperter i forhold til opgaver og projektarbejde.

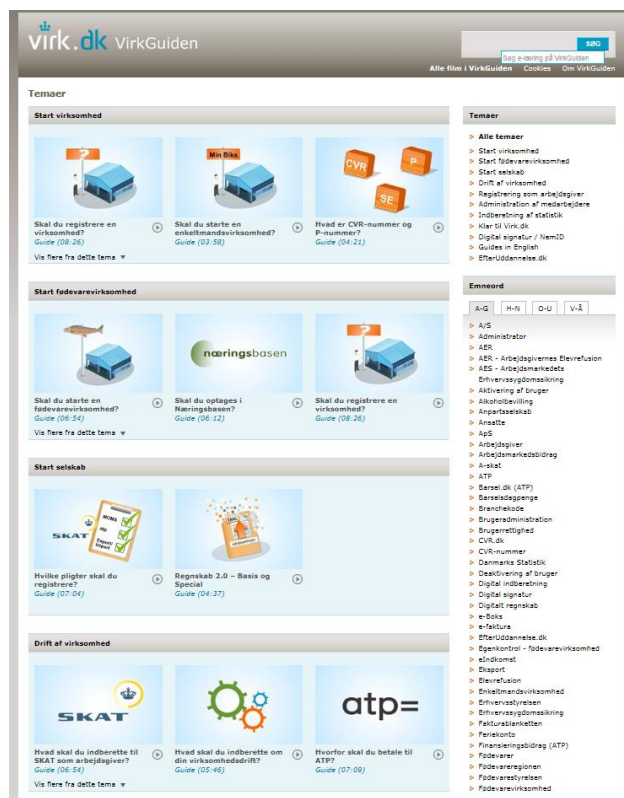
Nogle uddannelsesinstitutioner vælger at lade den studerendes aktivitet i e-læringsforløbene og kvaliteten heraf indgå i bedømmelsen af karakteren i et givet fag.

Kortvarige e-læringsforløb

Kortvarige e-læringsforløb finder typisk sted i situationer hvor medarbejdere, borgere og interessenter har brug for målrettet opkvalificering, instruktion og hjælp. Ved kortvarige e-læringsforløb er forløbene primært motiverende, informerende, instruerende, forklarende, demonstrerende og hjælpende.

Kortvarige e-læringsforløb er velegnede til at give en stor gruppe af medarbejdere og borgere målrettet opkvalificering og hjælp om konkrete emner. Kortvarige e-læringsforløb er hensigtsmæssige til at give

ensartet information og hjælp til store populationer på kort tid, kombineret med fleksibilitet i hvornår e-læringsmaterialet tilgås og hvor ofte. Mange virksomheder og organisationer ser en fordel i at bruge denne form for e-læring, da man med begrænsede ressourcer kan nå store populationer på kort tid sammenlignet med traditionelle undervisningsformer.

Figur 3: VirkGuiden på virk.dk.

VirkGuiden på virk.dk er et eksempel på en samling af korte e-læringsforløb målrettet virksomhedsejere og medarbejdere i danske virksomheder. Her er e-læringsmaterialet opbygget således, at kursisten vilkårligt kan vælge det emne, der ønskes information om/hjælp til. E-læringsmaterialet er gratis tilgængeligt.

I forhold til e-læring til at understøtte uddannelsesaktiviteter under FSIII projektet vurderes korte e-læringsforløb som mest relevant, da medarbejderne i kommunerne skal kombinere ny viden om FSIII med en travl arbejdsdag. Her vil det være en fordel at kommunen selv kan planlægge brugen af kortvarige e-læringsforløb i forhold til hvordan, hvornår og i hvilken kombination e-læring benyttes med andre læringsformer.

Underinddeling af kortvarige e-læringsforløb

Kortvarige e-læringsforløb kan underopdeles i relevante kategorier i forhold til formål og konkrete målgrupper. Da FSIII projektet ser e-læring i en bredere kontekst i forhold til formålet med at understøtte kommunikationsaktiviteter om FSIII, vurderes nedenstående kategorier at være relevante at arbejde med:

Awareness e-læring	Her har e-læringsmaterialet til formål at gøre målgruppen opmærksom på nye muligheder, nye politikker, nye produkter, nye arbejdsgange m.m. E-læringen fokuserer på, hvilke muligheder, forbedringer og fordele, udfordringer og forandringer, som emnet/produktet medfører. E-læringen arbejder med at skabe motivation/begejstring, f.eks. ved at forklare at arbejdsgange vil blive nemmere og mindre ressourcekrævende, hvornår ændringerne vil finde sted og hvem der omfattes af ændringer. Hvis man forventer en stor modstand mod forandring, kan det til tider give mening at arbejde med en underopdeling af "awareness" e-læring, så en eventuelt modstand adresseres på forskellig vis med e-læringsmaterialer, der specifikt bearbejder konkrete målgruppers modstand og usikkerhed mod "det nye".
Metode e-læring	Her går e-læringen mere i dybden med emnet og beskæftiger sig f.eks. mere nye arbejdsmetodikker og metoder. E-læringen kan stepvis gennemgå emnet, forklare nye ansvars- og rollefordelinger mellem medarbejdergrupper, ændrede måder at dokumentere på, og hvad det betyder for udførerne, ledere, borgeren/patienten m.m. E-læringen arbejder med at give kursisten overblik over dokumentationsprocessen og arbejdsmetodikken og forstå sig egen funktion, rolle og ansvar.
Systemtræning e-læring	Her har e-læringsmaterialet fokus på at træne færdigheder i, hvordan en konkret it-løsning anvendes. Der vil typisk være forklaring på, hvordan et eoj-system er opbygget og fungerer, visning af hvordan konkrete handlinger foretages og gennemgang af eksempler. Denne type af e-læring vil for det meste vise it-systemets brugerflade som skærbilleder og kan indeholde en simulator, hvor kursisten kan øve brugen af it-systemet.

Eftersom eoj-systemer, der understøtter FSIII, ikke er udviklet endnu, er det ikke indenfor FSIII-projektets ramme at udvikle e-læringsmaterialer om systemtræning. Derimod er det relevant at udvikle e-læringsmaterialer om awareness og metode.

6. Brug af e-læring i kommunerne

FSIII projektet har indsamlet information om, hvordan kommunerne i dag bruger e-læring inden for det traditionelle ældreområde, der er målgruppen for FSIII version 1.0. Informationer er indsamlet via en survey, interview med og studiebesøg hos udvalgte kommuner, interview med uddannelsesinstitutioner (SOSU-skole og professionshøjskole) samt interview med private leverandører af e-læringsmaterialer.

Informationsindsamlingen skal ikke ses som en videnskabelig undersøgelse af kommunernes brug af e-læring som uddannelsesform ved måling af medarbejdernes udbytte eller validering af, hvor effektivt kommuner har udrullet e-læring. Informationsindsamlingen skal ses som en temperaturmåling på, hvor udbredt e-læring er som uddannelsesform i forhold til SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, terapeuter og visitatorer i ældreplejen. De indsamlede informationer har givet input til at vurdere kommunernes og de nævnte medarbejdergruppers parathed til at anvende e-læringsmaterialer om FSIII.

Resultater for survey

Primo februar 2015 er der gennemført en survey blandt alle danske kommuner om deres brug af e-læring til kompetenceudvikling af medarbejdere i hjemme- og sygeplejen (SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter). Udtræk og kommentarer fra surveyen er vist i bilag 4.

Surveyen er besvaret af e-læringskyndige og/eller uddannelsesansvarlige for kommunens SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter. Det har typisk været uddannelseskonsulenter, e-læringskonsulenter, HR-chefer og fagchefer inden for hjemme- og sygeplejen.

Svarprocenten er 84 %, hvilket er tilfredsstillende i forhold til repræsentativitet. Svarprocenten dækker over, at 16 kommuner ikke har besvaret surveyen. Umiddelbart kunne man tro, at de 16 kommuner, der ikke har besvaret surveyen, højst sandsynligt er kommuner, der ikke benytter e-læring og har fundet spørgsmålene irrelevante. Dog har FSIII-projektet kendskab til to kommuner, der anvender e-læring i forhold til de målgrupper, som foranalysen har i fokus, men som ikke har besvaret surveyen. Årsagerne til ikke at besvare kan naturligvis være mange som manglende tid osv.

Enkelte kommuner, der ikke anvender e-læring til kompetenceudvikling af medarbejderne, har besvaret surveyen med "ved ikke"- svar og -kommentarer.

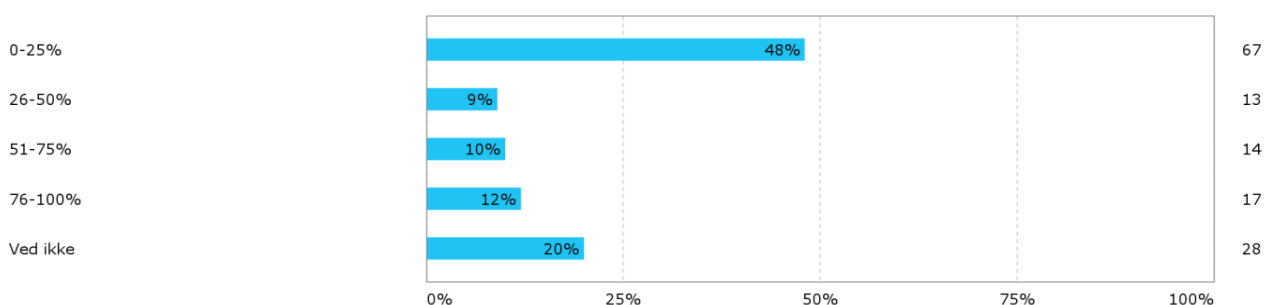
Fra nogle kommuner er der kommet flere svar, hvilket kan skyldes kommunens organisering, hvor f.eks. ældreområdet varetages af flere forvaltninger. Endvidere kan det skyldes, at ansvaret for uddannelsesområdet, herunder e-læring, varetages af flere forskellige personer, og at kommunen ikke internt har koordineret svar.

Procentfordelingerne dækker således over fordelinger af de indkomne svar og ikke over eksakte fordelinger i kommunerne. Derfor skal procentfordelingerne ikke opfattes som absolutte, men mere som en indikation på fordelinger og mønstre. Procenttallene tolkes således ikke som endelige størrelser, men mere overordnede i forhold til udbredelse og brug af e-læring i kommunerne.

Af samme grund refereres der f.eks. til grupperinger af svarfordelinger som "næsten halvdelen af kommunerne" osv. i stedet for at nævne konkrete procenttal eller besvarelser.

Uddybning følger neden for med første eksempel på dataudtræk fra surveyen.

Spørgsmål: Hvor stor en andel af kommunens medarbejdere i hjemme- og sygeplejen (SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter) har i 2014 anvendt e-læring i forbindelse med kompetenceudvikling og opkvalificering?

Udtræk fra surveyen i form af søjlediagrammer er opbygget med en 0-100 % fordeling på x-aksen og svar fordeling på y-aksen. Y-aksen indeholder de faktiske antal svar i højre side (67, 13, 14 osv.) og omregnet til procent af besvarelsene i de blå søjler. Y-aksen beskriver således ikke antal kommuner, men antal indkomne svar fra kommunerne.

Med henvisning til hvordan talmaterialer er tolket, uddybes dette i første eksempel nedenfor:

På ovennævnte spørgsmål svarer næsten halvdelen af kommunerne, at ingen til maksimalt 25 % af medarbejderne i hjemme- og sygeplejen har brugt e-læring. (48 % af besvarelsene svarer, at 0 til 25 % af medarbejderne i hjemme- og sygeplejen har brugt e-læring i løbet af 2014).

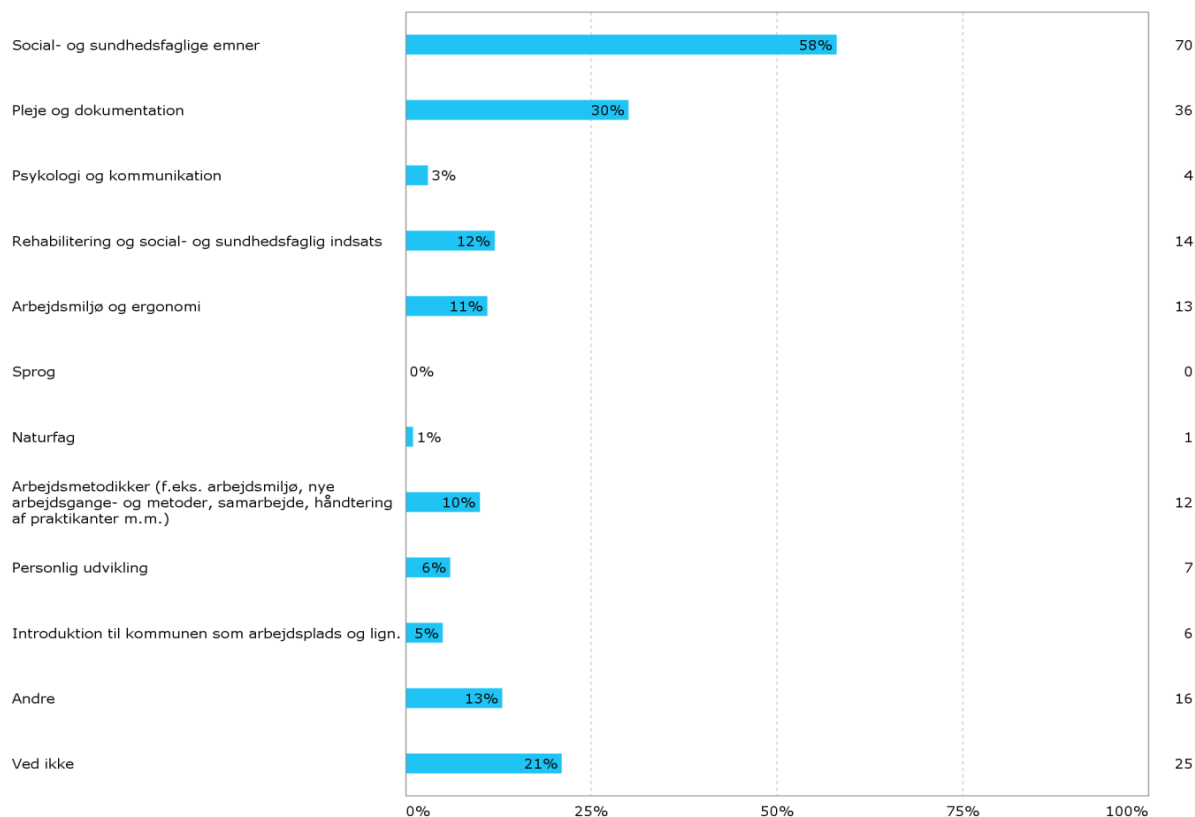
Ca. ¼ af kommunerne svarer, at over 50 % af medarbejderne har brugt e-læring i 2014 (fremkommet ved at 10 % af besvarelsene svarer, at 51-75 % af medarbejderne i hjemme- og sygeplejen har brugt e-læring lagt sammen med at 12 % af besvarelsene svarer, at 76 – 100 % af medarbejderne i hjemme- og sygeplejen har brugt e-læring).

Kun ca. 1/8 svarer, at de fleste medarbejdere, hvilket vil sige 3/4 til alle, har benyttet kommunens e-læringstilbud i 2014 (12 % af besvarelsene svarer at 76 til 100 % af medarbejderne i hjemme- og sygeplejen har brugt e-læring).

Ovenstående peger på, at maksimalt ¼ af kommunerne bruger e-læring som et aktivt værktøj til kompetenceudvikling af deres medarbejdere (over 50 % af medarbejderne har brugt e-læring i løbet af 2014), mens næsten halvdelen af kommunerne ikke bruger e-læring eller i lav grad.

Det skal dog bemærkes, at 1/5 af kommunerne svarer "ved ikke" (20 % af besvarelsene svarer "ved ikke"). Dette kan dække over, at der ikke er overblik over, hvor udbredt brugen af e-læring er i kommunen.

Spørgsmål: Inden for hvilke emner har der været anvendt e-læring?

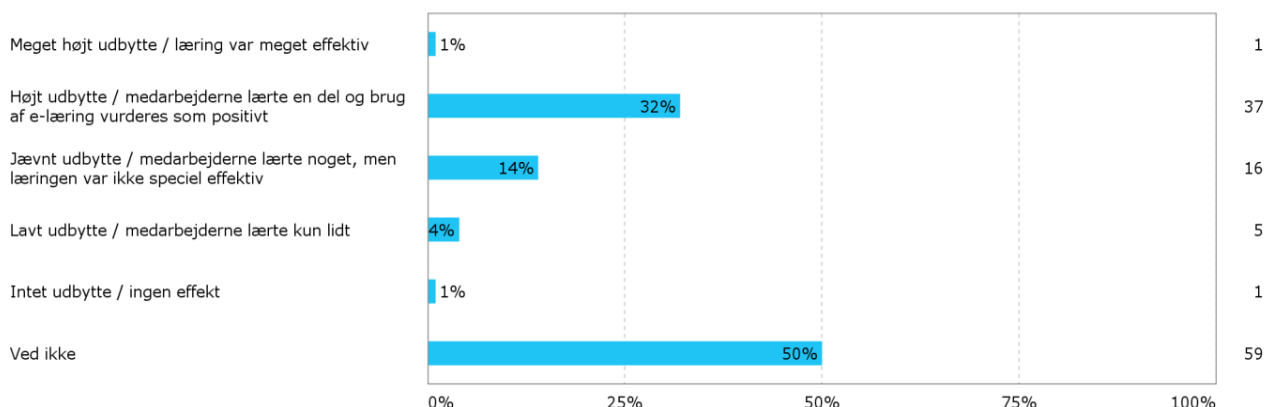

Når e-læring benyttes til kompetenceudvikling er det primært inden for social- og sundhedsfaglige emner og inden for pleje og dokumentation. I kommentarfeltet nævner flere kommuner, at e-læring om medicinhåndtering benyttes eller er ved at blive implementeret. Nogle kommune har gjort e-læring om medicinhåndtering obligatorisk for deres medarbejdere. E-læring fra KvaliCare (f.eks. om behandling af diabetessår) bliver også ofte nævnt.

E-læring om dokumentation er det emne, der nævnes næstmest. Ca. 1/3 del af besvarelserne nævner at kommunen har e-læringskurser inden for dokumentation.

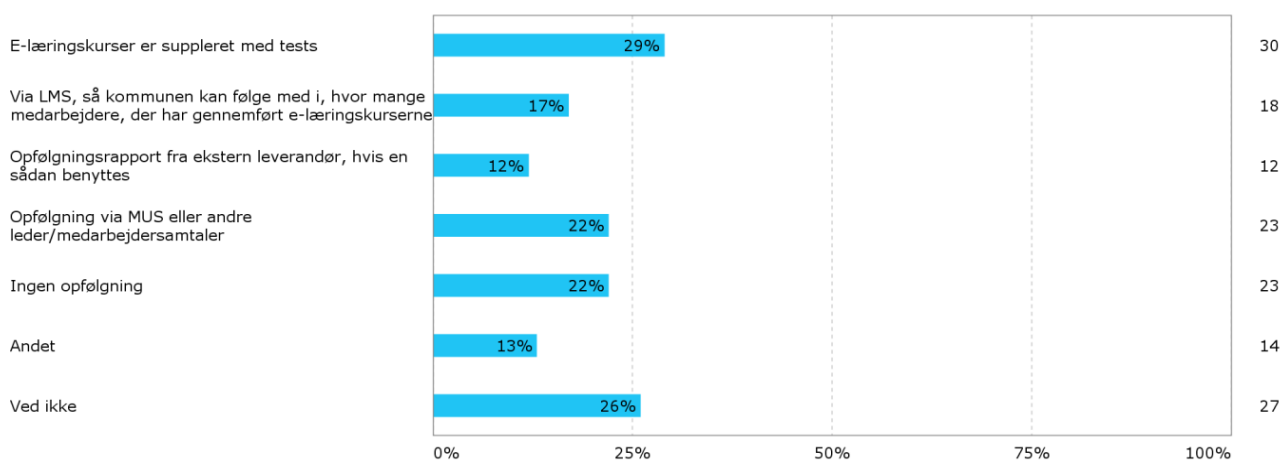
Dette har relevans for e-læring om FSIII, da e-læring om dokumentation kun nævnes i 30 % af besvarelserne. E-læring om dokumentation er ikke helt fremmed for kommunerne, men stadig kun ca. 1/3 af kommunerne har e-læring i dette emne.

Spørgsmål: Hvordan vurderes udbyttet af e-læringen, som medarbejdere i hjemme- og sygeplejen (SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter) har benyttet?

1/3 af kommunerne vurderer udbyttet af e-læringskurser som højt eller meget højt (32 % af besvarelserne svarer at udbyttet er højt). Kun ganske få vurderer udbyttet som lavt eller intet udbytte. Imidlertid ved 50 % af kommunerne ikke, hvad udbyttet af e-læringskurserne har været. Denne manglende viden kan hænge sammen med, hvordan kommunerne følger op på e-læringskurserne.

Spørgsmål: Hvordan følger kommunen op på brug af e-læringen?

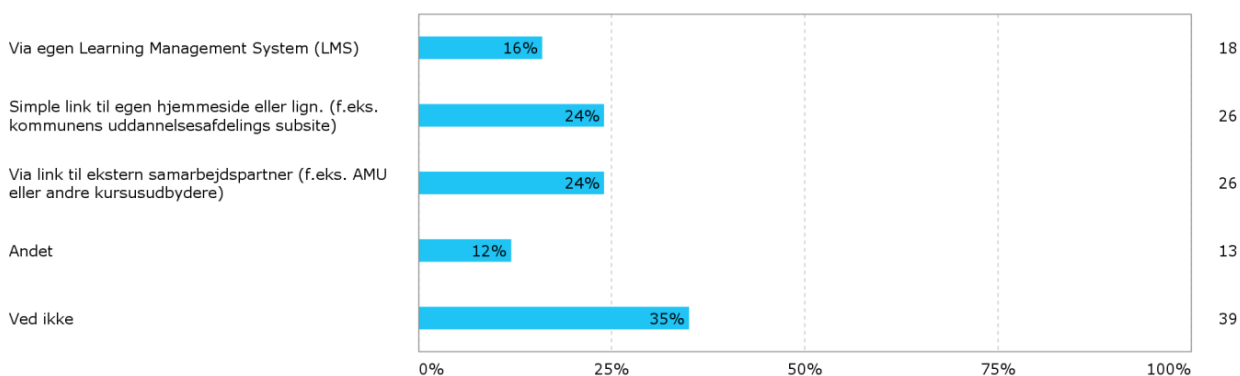
En stor del af kommunerne har ingen opfølgning eller ved ikke hvordan der følges op på medarbejdernes brug af e-læringskurserne (22 % af besvarelserne svarer, at der er ingen opfølgning og 26 % ikke ved, om der er opfølgning. Ingen viden om opfølgning tolkes som om, der ikke er systematisk opfølgning på brug af e-læring).

I tilfælde hvor der følges op på e-læringskurserne sker det primært via tests, som e-læringskurserne er suppleret med og/eller via dialog f.eks. via MUS eller andre leder/medarbejdersamtaler.

Kun 17 % af besvarelserne svarer, at kommunen aktivt følger via eget LMS, om medarbejderne har gennemført e-læringskurserne. 12 % svarer at opfølgning sker via opfølgingsrapporter fra ekstern leverandør. Opfølgning fra ekstern kan f.eks. være i tilfælde hvor en kommune benytter QualiCares LMS.

I spørgsmålet har kommunerne haft mulighed for at vælge flere svarmuligheder, da en kommune f.eks. både kan være at følge op på brug af e-læring via tests og MUS samtaler.

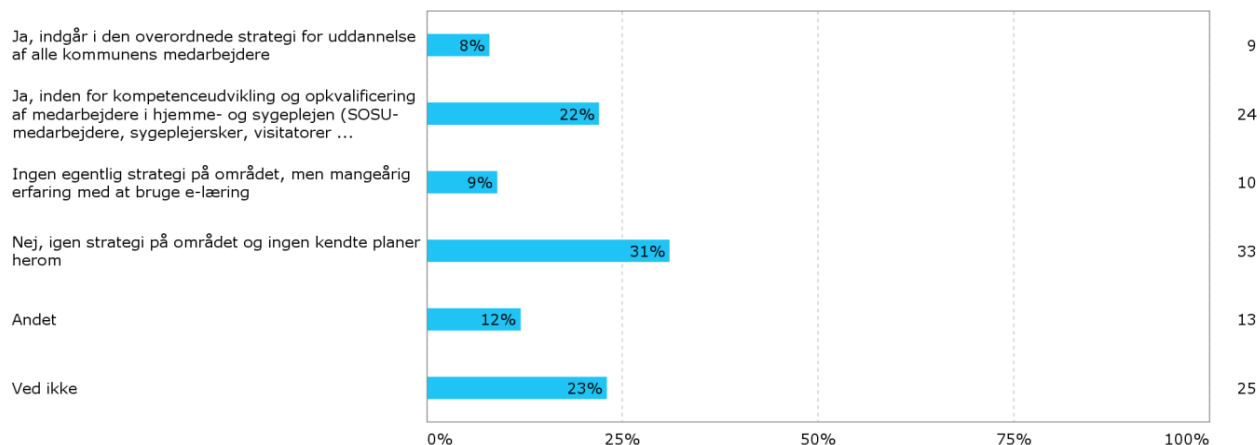
Spørgsmål: Hvordan distribueres e-læringen til medarbejdere i hjemme- og sygeplejen (SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter)?

Ca. halvdelen af kommunerne distribuerer e-læring til deres medarbejdere via links, som kan være simple links til e-læringsmaterialer på egen hjemmeside/intranet og links til e-læringsmaterialer til ekstern kursusudbyder (24 % af besvarelserne svarer at e-læring distribueres som simple links på egen hjemmeside og lign. lagt sammen med 24 % af besvarelserne svarer at e-læring distribueres via link til ekstern samarbejdspartner).

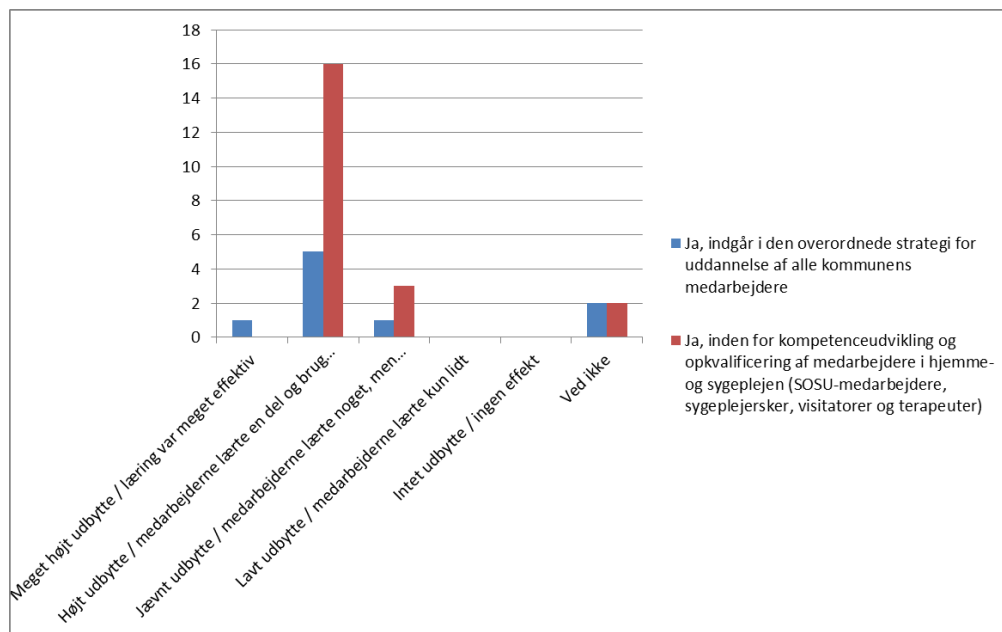
Ca. 1/3 af kommunerne ved ikke, hvordan e-læringen distribueres. Dette tal kan undre og måske have sammenhæng til svarpersonernes manglende viden om brug og opfølgning på e-læring. ("Ved ikke" besvarelsen kan også dække over de kommuner, der ikke bruger e-læring, som alligevel har besvaret survey med "ved ikke" svar).

Spørgsmål: Har kommunen en strategi om brug af e-læring til kompetenceudvikling og opkvalificering?

Knap 1/3 af kommunerne har en overordnet strategi for uddannelse af kommunens medarbejdere eller en strategi for kompetenceudvikling af medarbejderne i hjemme- og sygeplejen, hvori e-læring indgår (8 % af besvarelserne svarer at e-læring indgår i den overordnede strategi for uddannelse af alle kommunens medarbejdere lagt sammen med 22 % af besvarelserne svarer, at kommunen har en strategi inden for kompetenceudvikling og opkvalificering af medarbejderne i hjemme- og sygeplejen).

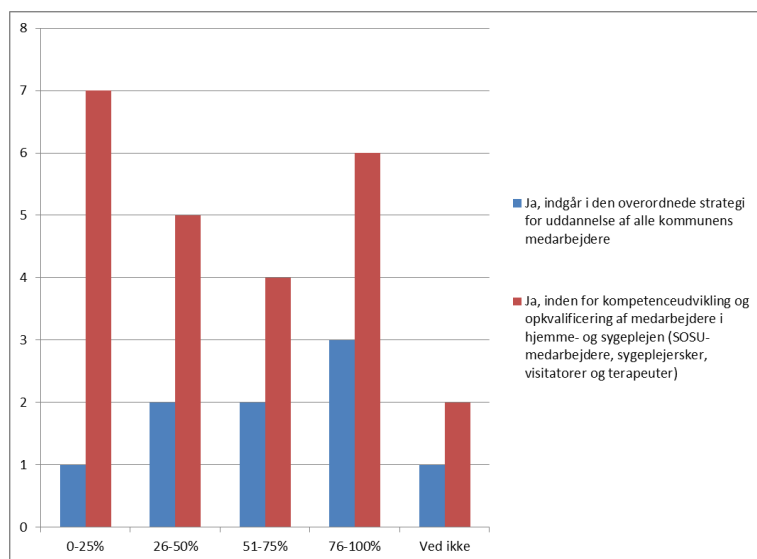
Over halvdelen af kommunerne har ingen strategisk tilgang til brug af e-læring eller ingen viden herom. (9 % af besvarelserne svarer, at der er ingen egentlig strategi på området, men mangeårig erfaring med at bruge e-læring lagt sammen med 31 % af besvarelserne svarer, at der ingen strategi er på området og ingen kendte planer herom lagt sammen med 23 % af besvarelserne svarer "ved ikke").

Figur 4: Sammenhæng mellem strategisk tilgang til brug af e-læring og udbytte af e-læring. Figuren illustrerer spørgsmål om strategisk tilgang til e-læring krydset med udbytte af e-læring (Spørgsmål om strategisk tilgang til e-læring, hvor der svares ja [strategi for brug af e-læring] indgår i den overordnede strategi for uddannelse af alle kommunens medarbejdere + ja [strategi for brug af e-læring] inden for kompetenceudvikling og opkvalificering af medarbejdere i hjemme- og sygeplejen krydset med spørgsmål om udbytte af e-læring).

I de tilfælde hvor kommunerne har en strategisk tilgang til brug af e-læring, tyder det på, at udbyttet af e-læringen vurderes højt (figur 4). Her grupperer "ja"-besvarelsene om strategisk tilgang til brug af e-læring sig omkring "højt udbytte".

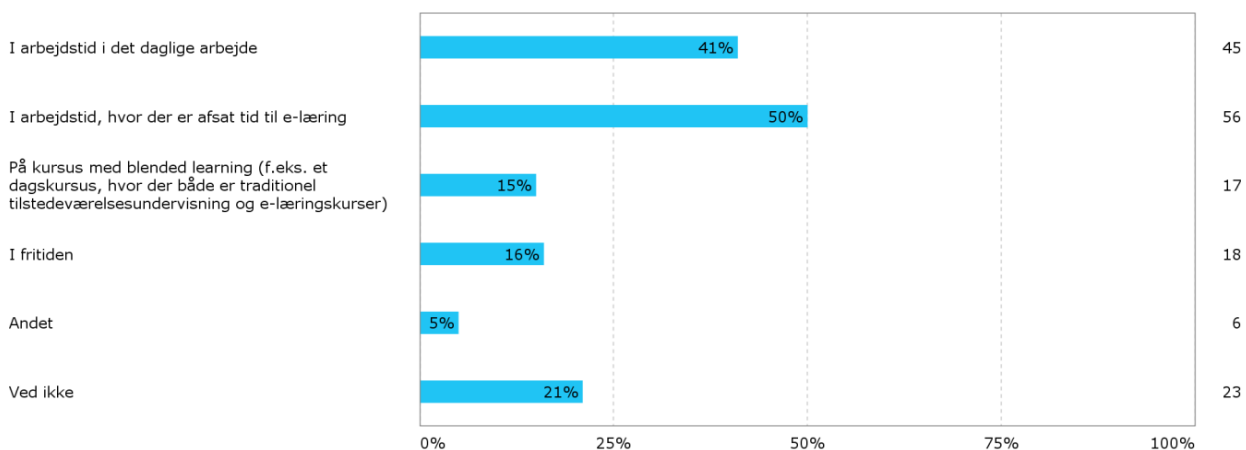
Hvis samme spørgsmål om strategisk tilgang til brug af e-læring krydses med udbredelse, ser der ikke ud til at være en entydig sammenhæng (figur 5). Der er tilsyneladende ikke ensbetydende med, at en strategisk tilgang til brug af e-læring medfører stor udbredelse af e-læring i kommunerne.

Figur 5: Sammenhæng mellem strategisk tilgang til brug af e-læring og udbredelse af e-læring.

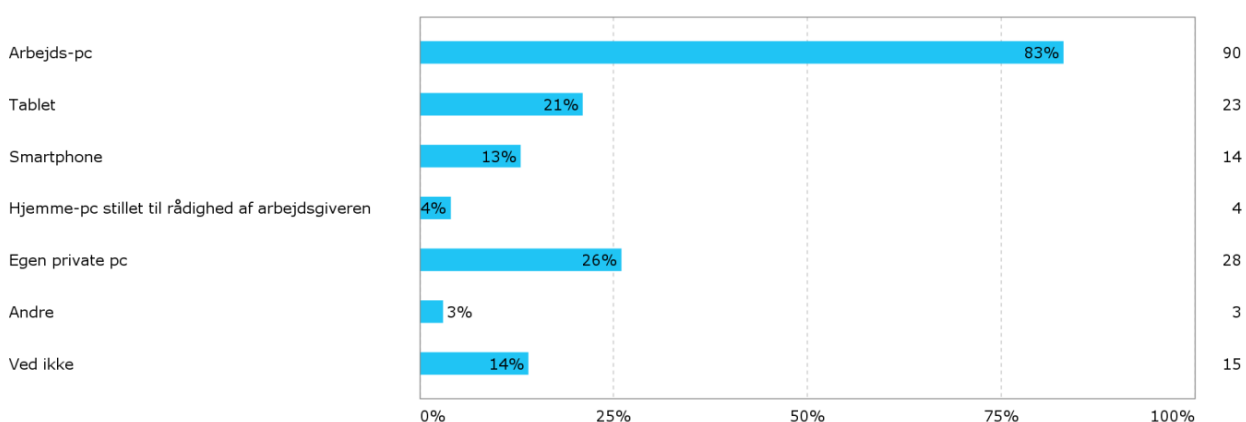
I interviewrunden med udvalgte kommuner kom det frem, at der til tider var problemer med, at mellemlederne ikke prioriterer e-læring i forhold til at afsætte tid til at medarbejderne gennemfører e-læringskurserne (se mere herom i casebeskrivelserne). Dette kan indikere at selvom den øverste ledelse har fokus på e-læring, bliver e-læring ikke gennemført, hvis ikke også mellemlederne prioriterer e-læring.

Spørgsmål: Hvornår har medarbejdere i hjemme- og sygeplejen (SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter) brugt e-læring til kompetenceudvikling og opkvalificering?

Kommunernes medarbejdere gennemfører e-læring primært i arbejdstiden. Enten er der afsat tid til e-læringskurser, eller det flettes ind i det daglige arbejde. Flere kommuner nævner, at i de tilfælde, hvor e-læring gennemføres uden for medarbejdernes ordinære arbejdstid, så godtgøres dette tidsforbrug gennem afspadsering eller økonomisk kompensation.

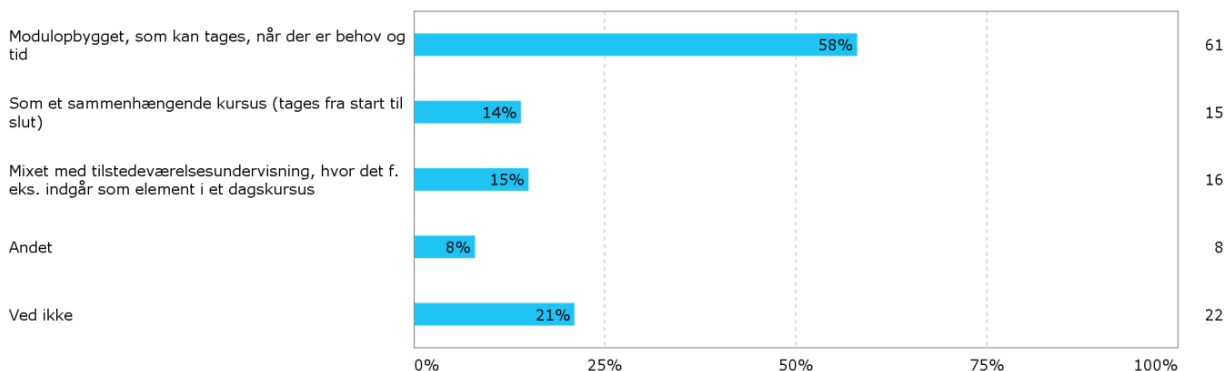
Spørgsmål: På hvilke medier har medarbejdere i hjemme- og sygeplejen (SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter) kunne tilgå e-læringen?

E-læringskurser afvikles overvejende i et pc-miljø, primært på en arbejds-pc. I ca. ¼ af kommunerne har medarbejderne mulighed for at tilgå e-læringskurser på deres private pc'er (26 % af besvarelserne svarer

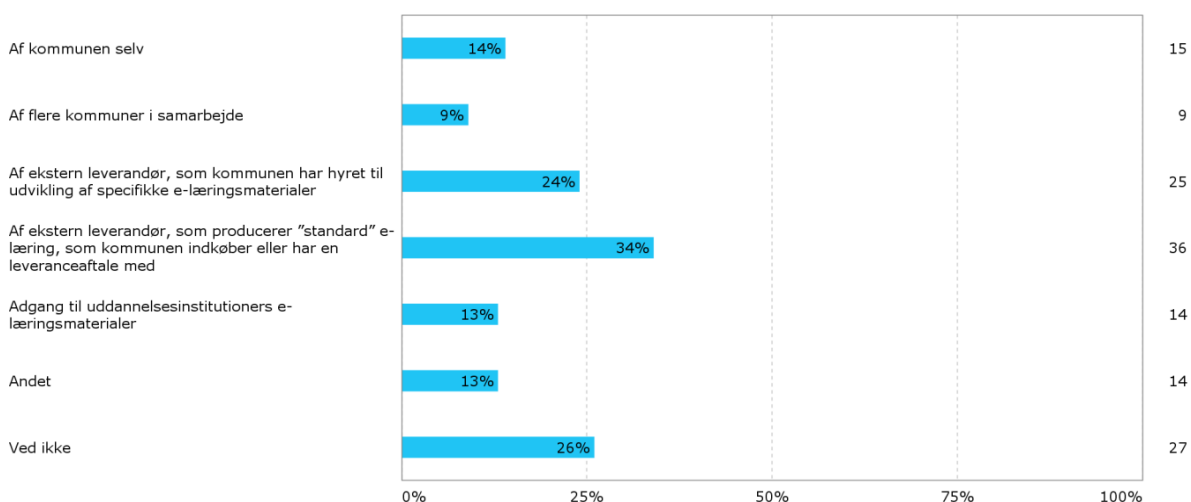
kan tilgå e-læring via egen private pc). Hos ca. 1/5 af kommunerne kan e-læring også afvikles på tablets (21 % af besvarelsene svarer kan tilgå e-læring via tablets). Nogle kommuner beretter om stigende efterspørgsel efter at kunne tilgå e-læring på tablets. Det antages, at besvarelsene er besvaret i forhold til arbejdsgivers tablets og smartphones, da medarbejderne ofte skal tilgå e-læringen gennem login til kommunens intranet og/eller LMS.

Spørgsmål: Hvordan er e-læringen opbygget?

Over halvdelen af kommunerne vælger at opbygge deres e-læring i moduler eller køber adgang til e-læringskurser, der er modulopbygget (58 % af besvarelsene svarer at e-læringen er modulopbygget). Det tyder på, at kommunerne efterspørger fleksibilitet ift., hvordan e-læringsmaterialet kan bruges og derved foretrækker, at e-læringen kan tages i "bidder" afhængig af behov, tid og mulighed herfor.

Spørgsmål: Hvordan er e-læringsmaterialet udviklet?

Den største del af den e-læring, som benyttes i kommunerne, er indkøbt som standard courseware hos ekstern leverandør. Det er f.eks. QualiCare's e-læringskurser. Den næststørste gruppe af e-læringskurser er udviklet af ekstern leverandør, som kommunen har hyret til at udvikle specifikke e-læringskurser. Det er

f.eks. flere af de e-læringskurser, som e-læringsvirksomheden Guide2know har udviklet for Sønderborg Kommune.

Udvikling af e-læringskurser af flere kommuner i samarbejde sker kun sjældent.

Samlet peger resultaterne fra surveyen på, at der er stor variation i kommunernes brug af e-læring til kompetenceudvikling i forhold til medarbejderne i hjemme- og sygeplejen (SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter).

Forskellene spænder over de fleste spørgsmål, der er spurgt til i denne survey. Der er store forskelle på kommunernes strategiske tilgang til e-læring, udbredelse af e-læring, udbyttet af e-læring, opfølgning på e-læring, tekniske forhold m.m.

Overordnet set rummer e-læring et stort potentiale for yderligere udbredelse i kommunerne. Med udgangspunkt i at brug af e-læring er afhængig af de enkelte kommuners valg, prioritering og ansvar, kan KL overveje, om nogle centrale aktører bør have en rolle i forhold til:

- at understøtte og rådgive kommunerne om muligheder med e-læring til kompetenceudvikling
- at fokusere på øget udbredelse af e-læring i kommunerne
- at understøtte kommunerne i øget samarbejde om udvikling af e-læringskurser
- at hjælpe kommunerne med konkrete værktøjer i forhold til e-læring.

For at et centralt generisk udviklet e-læringsmateriale om FSIII kan blive brugt af så mange kommuner som muligt, skal e-læringsmaterialer opbygges fleksibelt, så det kan rumme de kommunale forskelle i brugen af e-læring.

7. Casebeskrivelser:

For at supplere input fra foranalysens survey er der gennemført en række interview med udvalgte kommuner. Interviewene har givet yderligere og konkret indsigt i, hvordan kommunerne bruger e-læring til kompetenceudvikling. Udbyttet af interviewene er gengivet i nedenstående cases. Casene illustrerer forskellighed i kommunernes tilgang til e-læring, herunder strategisk og organisatorisk tilgang, og hvor mange ressourcer kommuner har investeret i e-læring.

Case 1: Skanderborg Kommune

Ledelsesmæssigt fokus på e-læring: delvist

Strategi for e-læring: nej

Organisatorisk forankring af e-læring: nej (ikke entydig)

Eget LMS: ja

Skanderborg Kommune har fra Socialministeriets pulje til udvikling af bedre ældrepleje fået økonomisk støtte til udvikling af en række e-læringskurser inden for demensområdet. Kommunen har selv stået for det faglige indhold af e-læringskurserne, mens design og programmering er udført af eksterne private e-læringsfirmaer – bl.a. MindMakers. E-læringskurserne inden for demens er omfangsrige, virker af høj kvalitet og har en moderne udtryksform.

Kommunen har også selv internt udviklet e-læringskurser om ernæring inden for ældreområdet.

E-læringskurserne distribueres via kommunens LMS og er målrettet både social- og sundhedspersonalet og sygeplejersker. E-læringskurserne kan kun tilgås individuelt via pc – enten på arbejdspladsen eller på medarbejdernes hjemme-pc. Der er p.t. ikke mulighed for at tilgå materialet på tablets eller smartphones.

Generelt bruges der endnu ikke smartphones i hjemme- og sygeplejen, men stadig PDA'er, som ikke er teknisk egnet til at afvikle e-læring på. PDA'erne bruges primært til kørelister. PDA'erne vil i nær fremtid blive udskiftet med smartphones.

Kommunens decentrale teamledere er ansvarlige for, at teamets medarbejdere gennemfører e-læringskurserne. Via LMS-systemet kan teamlederne følge med i, hvor mange medarbejdere der har gennemført. Teamlederne har også ansvar for at planlægge, hvornår medarbejderne skal gennemføre e-læringskurserne.

De læringsansvarlige inden for kommunens ældre og handicapområde oplever, at medarbejderne har taget godt imod e-læringstilbuddene og har været tilfreds med udbyttet (i andre kommuner bruges betegnelsen uddannelsesansvarlige). Der er erfaring med, at e-læringskurserne er en god måde for medarbejderne at tilegne sig ny viden, da de indgår i dialog med deres kollegaer og teamledere om det nye lærte, og derved får ny viden koblet til konkrete situationer.

Derimod varierer det, i hvilken grad teamlederne får prioriteret og fulgt op på e-læring og anvendt det som en systematisk og generel kompetenceudvikling i en travl hverdag. Teamlederne skal planlægge tid til og opfølgning på e-læringskurserne. For at udbrede kendskabet til kommunens e-læringskurser benyttes bl.a.

demenskoordinatorer som ambassadører for kurserne. Ambassadørerne skal promovere kendskabet til e-læringskurserne, når de interagerer med medarbejderne.

P.t. har Skanderborg Kommune ikke en strategi eller politik for brug af e-læring til efteruddannelse/kompetenceudvikling. Kommunen er struktureret med selvkvørende enheder, der hver især har leverancekontrakter direkte med kommunens direktion. Modellen inkluderer stor ledelsesmæssig frihed og valgfrihed for den enkelte enhed.

Samlet kan der konkluderes, at medarbejderne inden for ældreområdet er bekendt med e-læring til kompetenceudvikling. Kommunen tilbyder sine medarbejderne gode og moderne e-læringsmaterialer inden for demensområdet. Derimod kan manglende fælles strategi og hermed manglende ledelsesmæssige fokus på e-læring som uddannelsesform og det decentrale ansvar for brug af e-læring betyde, at lyst og engagement blandt teamlederne til at benytte e-læring er varierende.

Figur 6: Eksempel fra Skanderborg Kommunes e-læringskurser i demens. E-læringsmaterialet er omfangsrigt, og der gøres brug af forskellige pædagogiske virkemidler såsom video, speak, illustrationer og forskellige slags tests og øvelser.

Case 2: Aarhus Kommune

Ledelsesmæssigt fokus på e-læring: ja

Strategi for e-læring: ja

Organisatorisk forankring af e-læring: ja

Eget LMS: ja

I Aarhus Kommune er der inden for Sundhed- og Omsorgsforvaltningen et stort ledelsesmæssigt fokus på mulighederne med e-læring til kompetenceudvikling af forvaltningens medarbejdere. Forvaltningen har formuleret en e-læringsstrategi og har gennem de sidste 2½ år arbejdet på at gøre e-læring til en integreret del af kommunens kompetenceudvikling. Det er målet, at e-læring som uddannelsesform for forvaltningens medarbejdere skal vokse i omfang. Kommunens fokus på e-læring er relativt nyt, da e-læring op til 2012 stort set var ikkeeksisterende.

Organisatorisk er e-læring forankret i en e-læringsenhed under digitaliseringsafdelingen. Enheden bemannes p.t. af tre e-læringsfagpersoner og har egne e-læringsproduktionsfaciliteter med bl.a. forfatterværktøjer, lyd- og videostudie m.m. Der er planer om at udvide organiseringen omkring e-læring med etablering af lokale e-læringsorganisationer, hvor udviklingskonsulenter og uddannelsesansvarlige også skal fungere som e-læringskoordinatorer, der skal indsamle ønsker til ny e-læring og information om hvordan e-læring bruges.

Aarhus Kommune – Sundhed og Omsorg - har et omfattende udbud af e-læringskurser til områdets medarbejdere. E-læringskurserne er tilgængelige via kommunens LMS, så ledelsen kan følge med i, hvor mange kursister, der gennemfører e-læringskurserne, består tests m.m.

Kursusudbuddet er en kombination af egenudviklede e-læringskurser, e-læringskurser udviklet med ekstern hjælp, standard courseware indkøbt hos private kursusudbydere (herunder hos en norsk leverandør med speciale i procedurer i sygeplejen), uddannelsesinstitutioner (SOSU-skoler og professionshøjskoler) og indkøbt hos en anden kommune. Endvidere er der mulighed for at medarbejderne kan deltage i længerevarende e-læringsforløb på professionshøjskoler. I bilag 2 er to eksempler på e-læringskurser, der er udviklet og produceret in-house i Aarhus Kommune.

E-læringskurser er overvejende kortvarige forløb af op til 1½ time. Alle moduler kan tages opdelt i "bidder", så kursisten kan vende tilbage til materialet i forhold til, hvor langt kursisten var kommet i gennemgangen. Der findes bl.a. e-læringskurser om pleje- og omsorgsmæssige emner, medicin håndtering, it-emner (Office-pakken), dokumentation og procedurer og ledelsesmæssige emner. Enkelte e-læringskurser kan afvikles på tablets og smartphones, men størstedelen af kurserne kan kun afvikles på pc'ere.

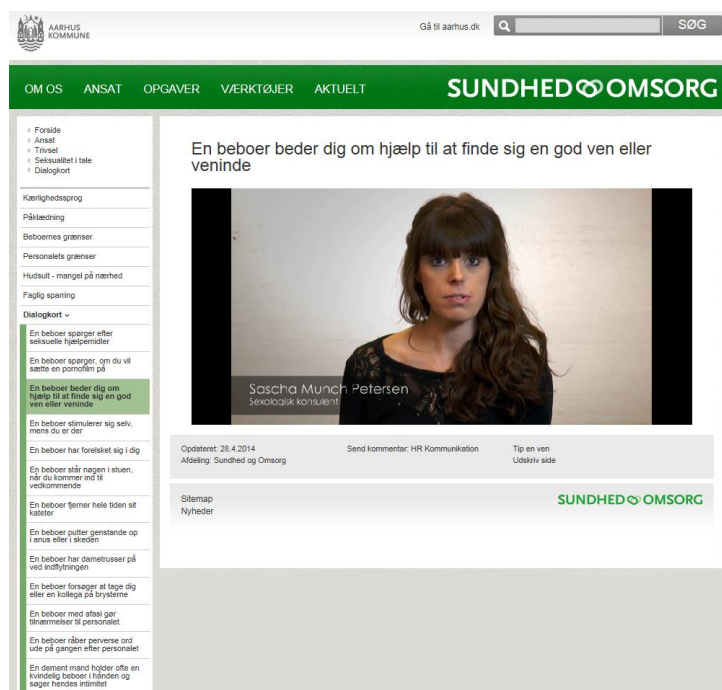
Medarbejderne aftaler med nærmeste leder, hvilke e-læringskurser medarbejderen må tage. Enkelte e-læringskurser, såsom kursus om medicin håndtering, er obligatoriske, men flere af e-læringskurserne er frivillige at tage.

Aarhus Kommune benytter mange præsentationsformer inden for e-læring. Der benyttes filmede forelæsninger, video med speak, caseorienterede forløb med opgaver samt peer-to-peer hjælp. (Peer-to-peer dækker over e-læringsituationer, hvor medarbejdere hjælper hinanden med at vejlede hinanden om konkrete problemstillinger.)

Til mange af e-læringskurserne er der tilknyttet tests.

Det vurderes at ca. 20 % af forvaltningens medarbejdere er it-svage, og ca. 20 % er læse/skrive/sprogsvage. Derfor er stort set al e-læring speaket og kun med lidt tekst

Aarhus Kommune oplever, at medarbejderne via e-læringskurserne er blevet mere reflekterende omkring faglige emner og i større omfang deler læringen og erfaringer med teamleder og kollegaer. Derved bidrager e-læring til at udvikle en lærende organisation.

Figur 7: Eksempel på e-læringskursus fra Aarhus Kommune: "Seksualitet i tale".

"Seksualitet i tale" er et eksempel på eget udviklet e-læringskursus. E-læringskurset kombinerer virkelighedsnære situationer med ekspertrådgivning og kommunens eget dialog og refleksionsværktøj. Samtidig refereres der til lovning på området. Dette e-læringskursus er et eksempel på, hvordan det er muligt at lave digitale læringsforløb om "bløde" emner, hvor der lægges op til refleksion over egne erfaringer og kobling til konkrete arbejdsituationer.

E-læringsenheden har erfaring med, at når e-læringskurserne har en faglig tyngde, er virkelighedsnære og kan hjælpe medarbejderne med at undgå at lave fejl i de daglige omsorgs- og plejeopgaver, så bliver e-læringskurserne brugt af medarbejderne.

Samlet kan det konkluderes, at Aarhus Kommunes ledelsesmæssige og organisatoriske fokus og satsning på e-læring i Sundhed- og Omsorgsforvaltningen har medført, at kommunen i dag bruger e-læring som en integreret og naturlig del af medarbejdernes kompetenceudvikling.

Case 3: Gentofte Kommune

Ledelsesmæssigt fokus på e-læring: nej

Strategi for e-læring: nej

Organisatorisk forankring af e-læring: nej

Eget LMS: nej

I Gentofte Kommune er der ikke ledelsesmæssigt fokus på e-læring, ingen strategi herfor og ingen e-læringsfagpersoner ansat. I kommunens Pleje- og Sundhedsforvaltning har medarbejderne via intranettet adgang til få e-læringskurser, som er Børsen Academy's it-kurser samt egenproducerede videoinstruktioner – primært i systemtræning og lærings-apps om demens og tidlig opsporing.

De udekørende medarbejdere har alle smartphones eller iPads, hvor kommunens care-system kan tilgås. Medarbejdere på institutionerne har adgang via pc, iPads og touch skærme til samme. På de mobile platforme har medarbejderne adgang til indkøbte lærings-apps om demens og tidlig opsporing. Forvaltningen ved ikke, hvor meget medarbejderne bruger denne app.

Pleje og Sundhedsforvaltningen har overvejet QualiCare's e-læringskurser, men fravalgte at bruge dem. Kommunens egenudviklede e-læring er simpel og er oftest videofilmede forelæsninger og speakede instruktioner. Kommunen har den holdning, at e-læring sjældent kan stå alene og skal kombineres med tilstedeværelsesundervisning. It-kurserne fra Børsen Academy er dog undtagelsen.

Medarbejdernes erfaringer med e-læring er meget begrænsede. Inden for Pleje og Sundhed er der en lav personaleomsætning i medarbejdergruppen, så en del medarbejdere har haft samme jobfunktion i mange år. Kommunen oplever, at flere af de ældre medarbejdere er usikre ift. brug af it. Kommunen vurderer, at ca. 25 % af medarbejderne inden for Pleje og Sundhed er læse/skrivesvage. Kommunen vurderer, at de øvrige medarbejdere lettere vil kunne bruge e-læring og derved vil kunne få et tilfredsstillende udbytte.

Kommunen er ved at implementere en ny systemplatform, hvor der fra centralt hold kan distribueres indhold til f.eks. medarbejdernes smartphones, iPads m.m.. På den måde kan e-læringsmaterialet og lærings-apps distribueres til alle medarbejderne. Endvidere har kommunen overvejelser om at anskaffe eget LMS. Hvis der fra centralt hold vil blive udviklet e-læringsmaterialer om FSIII, vil Gentofte Kommune gerne bruge disse.

Samlet kan det konkluderes, at der i Gentofte Kommune p.t. ikke er ledelsesmæssigt og organisatorisk fokus på brug af e-læring. E-læring er ikke udbredt i kommunen og medarbejderne har begrænset kendskab til e-læring i en arbejdsmæssig kontekst.

Case 4: Vejle Kommune

Ledelsesmæssigt fokus på e-læring: ja

Strategi for e-læring: nej

Organisatorisk forankring af e-læring: ja (projektforankring)

Eget LMS: ja

Vejle Kommune har gennem de sidste to år arbejdet med et projekt om e-læring til kompetenceudvikling af medarbejdere i forvaltningen for velfærd (senior, handicap, social, psykiatri og sundhed). Ledelsen i forvaltningen har fokus på e-læring, og forvaltningen har investeret en del midler i e-læringstiltag. Kommunen har ikke formuleret en egentlig strategi om e-læring, men har en projektbeskrivelse om brug af e-læring.

Kommunen benytter både egenproducerede e-læringsmaterialer, som enten er lavet internt i kommunen eller med hjælp fra en underleverandør som f.eks. Guide2know. Standard courseware benyttes også f.eks. inden for kursus om medicinhandling.

Vejle Kommune har haft en indledende dialog med Billund Kommune om at lave fælles e-læringsmaterialer om diabetes og hygiejne. Projekter om udvikling af fælles kommunale e-læringsmaterialer er ikke påbegyndt endnu. Kommunen har ikke overblik over, hvilke e-læringsmaterialer andre kommuner har udviklet eller påtænker at udvikle. Kommunen nævner, at et nationalt overblik over e-læring i kommunerne vurderes som nyttigt.

Alle kommunens SOSU-medarbejdere har kendskab til e-læring, da de bl.a. skal gennemgå kommunens e-læringskursus i kommunens eoj-system. Sygeplejerskerne har også erfaring med e-læring bl.a. via kursus i sygefaglig indsats. Alle nye medarbejdere har adgang til kommunens introduktionsforløb som e-læringskursus, som medarbejderne tager inden første arbejdsdag – dvs. e-læringen gennemføres i tidsrummet fra indgåelse af ansættelseskontrakt og første arbejdsdag.

Kommunens e-læringskurser er primært instruerende. Forvaltningen synes ikke, at kurserne endnu er så dynamiske i forhold til inddragelse af kursisten i læringsforløbene. Dette har kommunen ambitioner om at forbedre ved bl.a. at afprøve andre e-læringsformer, f.eks. etablere et peer-to peer forum, hvor kollegaer hjælper hinanden med svar på spørgsmål.

Når kommunen udvikler e-læringskurser etableres en projektorganisation, hvor repræsentanter for de udførende medarbejdere indgår. Disse medarbejderrepræsentanter er meget engagerede i udviklingen og bruges også som ambassadørerne til at udrulle e-læringsmaterialer.

Som udgangspunkt skal kommunens e-læringskurser tages individuelt. Kommunen har ikke gode erfaringer med at anvende e-læring i grupper. Man oplevede, at det blev til en konkurrence om, hvem der blev hurtigst færdig med at gennemgå materialerne, hvilket gjorde nogle af kursusedtagerne frustrerede.

E-læringskurserne tages i arbejdstiden – ofte på enhedernes fælleskontorer. Det kan i en travl hverdag give udfordringer for medarbejdernes koncentration, da der kan være støj og snak på fælleskontorerne. Nogle teamledere er blevet bedre til at sikre mere optimale betingelser til at gennemføre e-læring, f.eks. ved at lade medarbejderen gennemføre e-læringskurser alene på teamlederens kontor. Medarbejderne hos de

private leverandører tager e-læringskurser uden for ordinær arbejdstid. E-læringsmaterialerne bliver i stigende omfang også brugt som opslagsværk efter endt kursusgennemførsel.

Generelt har medarbejderne ikke en arbejdsdag, hvor de er vant til at sidde ved en pc. Forvaltningen oplever, at ca. 20-25 % af medarbejderne er it- og/eller sprogsvage. Der er dog en oplevelse af, at e-læring har hjulpet de nydanskere, som har udfordringer med dansk, da de kan tage e-læringskurserne i eget tempo og gentage materialet mange gange. På traditionelle tilstedeværelseskurser er nydanske-kursister ofte mere tilbageholdende.

Kommunen har i nogle tilfælde tilbudt traditionel tilstedeværelsesinstruktion og kursus for de medarbejdere, der eventuelt ikke havde lyst til at gennemføre e-læringskursus i et givent emne, men dette tilbud er ikke blevet benyttet.

Kommunen har valgt at opbygge e-læringsmaterialerne som korte moduler med speak og kun lidt tekst for at imødekomme medarbejdernes eventuelle udfordringer med skriftlighed og (dansk) sprog.

De e-læringsmaterialer, som Vejle Kommune selv har udviklet, kan tages på mobile medier. De øvrige e-læringskurser skal gennemføres i et pc-miljø. Medarbejderne efterspørger i stigende omfang, at e-læringskurserne kan gennemføres på tablets.

Vejle Kommune vurderer, at medarbejderne i forvaltningen har stor parathed til e-læring. Kommunen oplever, at både ledere og medarbejdere efterspørger mere e-læring og er meget begejstret for fleksibiliteten i læringsformen. E-læring vokser i omfang, og forvaltningen oplever kun, at meget få medarbejdere hellere ville have deltaget i traditionelle tilstedeværelsesundervisningsforløb. Kommunen har ikke lavet undersøgelser af udbyttet af e-læringen, men synes at medarbejderne f.eks. inden for udarbejdelse af handleplaner er blevet bedre til at anvende den tillærte viden og er mere selvhjulpne.

Vejle Kommune vil gerne bruge et generisk e-læringsmateriale om FSIII.

Kommunen foreslår, at fælles e-læringskurser om FSIII udvikles som et fælles kommunalt projekt, der kan være model for, hvordan kommuner i fællesskab kan udvikle e-læringskurser.

Samlet kan det konkluderes, at selvom Vejle Kommunes Velfærdsforvaltning ikke har en egentlig strategi for brug af e-læring til kompetenceudvikling, så har de sidste to års ledelsesmæssige fokus på e-læring betydet, at forvaltningen har fået udbredt kendskabet til e-læring som uddannelsesform blandt medarbejderne.

Case 5: Københavns Kommune

Ledelsesmæssigt fokus på e-læring: ja

Strategi for e-læring: nej (men er på vej)

Organisatorisk forankring af e-læring: ja

Eget LMS: ja

I Københavns Kommunes Sundheds- og Omsorgsforvaltning er der en oplevelse af, at kommunens e-læringsinitiativer indtil nu kan karakteriseres som mange "isolerede øer". Forvaltningens ledelse har et ønske om en mere strategisk tilgang til at arbejde med e-læring som uddannelsesform.

Københavns Kommunes HR-kreds ser for tiden på, hvor fælles e-læring forvaltningerne imellem kan være nyttig, og hvor det giver mest mening at målrette e-læringen inden for specifikke forvaltninger og medarbejdergrupper. Der forventes en udmelding herom primo 2015. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen vil på baggrund af HR-kredsens udmelding arbejde med formulering af en strategi for e-læring målrettet forvaltningens medarbejdere.

I Sundheds- og Omsorgsforvaltningen benyttes både egenproducerede e-læringsmaterialer og indkøbte standard courseware e-læringskurser. I forvaltningen er der p.t. 6-8 medarbejdere med basale e-læringskompetencer i forhold til udvikling og produktion af e-læringsmaterialer. Forvaltningen benytter ofte ekstern konsulenthjælp til udvikling af e-læringsforløb.

En stor del af forvaltningens e-læringsmaterialer er udviklet i samarbejde med private leverandører. Det gælder f.eks. e-læringskurser om hjerneskade og om demens, hvor forvaltningen indsamler og leverer fag-materialet, og den private underleverandør opbygger e-læringsforløbet (grafik, programmering m.m.).

Et andet eksempel på hvordan Københavns Kommune har sammensat et digitalt understøttet læringsforløb er standard courseware e-læringskurset "Praktisk procedure i sygepleje" (Kurset er det norske PPS Praktiske Procedyrer i Sygepleietjenesten, der er oversat til dansk). E-læringskurset skal kvalitetssikre standarder i behandlingen og er kombineret med forvaltningens eget nyudviklede kompetenceafklaringsværktøj. Dette værktøj er udviklet af kommunen sammen med konsulentvirksomheden Competencehouse.

Kommunen samarbejder også med uddannelsesinstitutioner om adgang til e-læringsmaterialer. F.eks. har kommunen et samarbejde med Professionshøjskolen Metropol om farmakologi og medicin håndtering.

Kommunen har endnu ikke udviklet e-læringskurser i samarbejde med andre kommuner. Kommunen ser til tider på hvilke e-læringsforløb andre kommuner har udviklet. F.eks. har Københavns Kommune set på Sønderborgs Kommunes e-læringskursus i medicin håndtering.

Københavns Kommune har været med i et pilotprojekt med Moderniseringsstyrelsens Campus. Her er nogle af kommunens e-læringskurser hosted på Campus-plattformen. Samtidig har kommunen adgang til nogle af Campus' kurser. Pilotprojektet afsluttes primo januar 2015 og skal evalueres.

Kommunens e-læringskurser er opbygget med korte moduler af ca. 5 minutters varighed. Man mener, at denne form er mest egnet til målgruppen. E-læringskurserne er primært instruerende med lidt feedback til

kursisten, f.eks. i form af tests. Kommunen fremhæver, at e-læringsmaterialet skal være meget virkelighedsnært, da mange af medarbejderne kan have svært at abstrahere fra et teoretisk materiale.

Medarbejderne i forvaltningen kan endnu ikke tilgå e-læringskurserne på mobile medier, men kun på pc'er. Kommunen har ikke kendskab til, om der i nogle afdelinger eller på institutioner benyttes smart-tv eller touch-skærme til at gennemføre e-læring. Medarbejderne tager e-læringskurserne både i arbejdstid og fritid.

Generelt opleves sygeplejerskerne som en mere it-vant medarbejdergruppe. Inden for SOSU-medarbejdergrupperne er der store interne forskelle. Samlet oplever forvaltningen, at der blandt medarbejderne er stor opbakning til i højere grad at anvende e-læring som uddannelsesform.

Københavns Kommune vil klart overveje at bruge e-læringsmaterialet om FSIII.

Kommunen vil foretrække, at et sådant e-læringsmateriale rummer mulighed for individuelle (kommunespecifikke) tilpasninger i forhold til brug og design. Der er ikke tale om individuelle tilpasninger til selve e-læringsmaterialets faglige indhold, da FSIII-metoden ikke kan individuelt tilpasses.

Endvidere foreslår Københavns Kommune, at det kunne være nyttigt, hvis KL kunne bistå kommunerne med værktøjer til effektmåling af e-læring og dokumentation heraf. Kommunen føler, at den mangler inspiration og feedback til, hvordan man kan komme videre med udvikling og forbedring af e-læring.

Case 6: Frederiksberg Kommune

Ledelsesmæssigt fokus på e-læring: delvist

Strategi for e-læring: delvist

Organisatorisk forankring af e-læring: ja

Eget LMS: nej (bruger KvaliCare's LMS)

Forvaltningen for Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedsområdet i Frederiksberg Kommune har siden 2009 samarbejdet med den private e-læringsvirksomhed KvaliCare om e-læring. Al e-læring i forvaltningen kører gennem KvaliCares LMS og følger KvaliCares koncept. Forvaltningen har ikke eget LMS og ingen planer herom. Forvaltningen har ingen egenproduktion af e-læringsmaterialer og bruger udelukkende KvaliCares e-læringskurser eller de eksterne e-læringskurser, som KvaliCare linker til. Nogle af e-læringskurserne er udviklet i nært samarbejde mellem KvaliCare og kommunen, f.eks. er e-læringskurser i ernæring udviklet i nært samarbejde med en af kommunens diætister.

Forvaltningen har endnu ikke en fælles strategi for e-læring, men arbejder med at etablere en overordnet e-læringsstrategi for forvaltningen. Forskellige indsatsområder, f.eks. sår-indsats, har egen strategi for kompetenceløft, hvor e-læring er et bærende element. I forvaltningen er e-læring forankret omkring nøglepersoner, der er ansvarlige for hvert indsatsområdes e-læringskurser.

Forvaltningen har ikke en organisering af e-læring, hvor der bl.a. sker pædagogiske drøftelser om e-læringskursernes indhold. Det er primært KvaliCares pædagogiske tilgang til e-læring, der kommer til udtryk i e-læringskurserne. Dog samles nøglepersonerne årligt og gennemgår sårdato og formulerer strategier for området, og herunder strategier for kompetenceløft.

Den øverste ledelse i forvaltningen har fokus på e-læring og arbejder for større udbredelse af e-læring. Forvaltningen har en udfordring med mellemlederne, der prioriterer e-læring meget forskelligt. I forhold til medarbejdernes brug af e-læring, er det mellemlederne, der skal prioritere e-læring og afsætte tid til at medarbejderne kan tage e-læringskurserne. Når mellemlederne ikke prioriterer tid til e-læring, bliver e-læringskurserne ikke gennemført, selvom medarbejderne som udgangspunkt er positivt indstillet over for brug af e-læring til kompetenceudvikling. Medarbejderne vil ikke bruge deres fritid på at gennemføre arbejdsrelateret e-læring.

Når mellemlederne har fokus på e-læring, bliver e-læringskurser gennemført af medarbejderne. F.eks. kører der for tiden et projekt om "sikre hænder" med dertil hørende e-læringskurser. Mellemledernes fokus på dette projekt medfører, at medarbejderne får gennemført e-læringskurserne herom.

Siden 2009 har forvaltningen haft som ambition, at alle medarbejderne på ældreområdet årligt skal gennemføre e-læringskurserne inden for sårbehandling, med henblik på at sikre at vidensniveauet inden for området er opdateret. De første to år var der stort engagement, men siden hen er brugen af e-læringskurserne faldet. Der er en oplevelse af, at mellemlederne ikke bakker op om forvaltningens ambitioner, og ikke afsætter tid til at medarbejderne gennemfører e-læringen.

Forvaltningen har p.t. ikke beføjelse til at tvinge de forskellige enheder/institutioner til at bruge e-læring. Det er alene mellemledernes prioritering, hvor mange personaletimer der frigives til uddannelsesaktiviteter og herunder e-læring. Indtil nu har e-læringskurserne været frivillige at bruge, men forvaltningen arbejder

på at gøre nogle af e-læringskurserne obligatoriske. Hvilke e-læringskurser der vil blive obligatoriske er afhængigt af, hvilken medarbejdergruppe medarbejderen indgår i.

E-læringskurserne er opbygget som korte moduler. Det er kommunens holdning, at kursisterne skal investere min. 30-45 minutter pr. e-læringssession, ellers bliver læringen for afbrudt og ukoncentreret. E-læringskurserne kan tages både i arbejdstid og uden for ordinær arbejdstid. Hvis medarbejderne gennemfører e-læring på deres private pc uden for ordinær arbejdstid, godtgøres tidsforbruget hertil.

Som udgangspunkt er e-læringskurserne tænkt som selvstudie, hvor medarbejderen gennemfører e-læringskurserne alene. Til tider bliver e-læringskurserne i SOSU-gruppen gennemført som gruppeforløb. I de læringssituationer, hvor e-læringsmaterialerne har indgået i blended learning-forløb, har det været positive oplevelser for kursisterne.

Forvaltningen oplever, at mellemlederne for SOSU-medarbejderne er mest positivt stemt over for brug af e-læring, da de oplever, at e-læringskurserne medfører kompetenceløft i medarbejdergruppen.

For tiden er forvaltningen i gang med en større omorganisering, som trækker på medarbejdernes ressourcer. F.eks. bidrager nogle områder med mange medarbejderressourcer til diverse underudvalg m.m. Ressourcetrækket til omstruktureringen har betydet, at fokus på e-læringskurserne er blevet mindre, så engagementet i kompetenceløft via e-læring har endnu sværere kår.

I lighed med andre kommuner, som FSIII-projektet har været i dialog med, har Frederiksberg Kommune et begrænset overblik over, hvilken e-læring der er udviklet i andre kommuner eller ved at blive udviklet.

Kommunen konkluderer selv, at medarbejderne er parate til mere e-læring, men at kommunens institutioner har lav grad af parathed. Det skyldes, at der ikke er midler til at gennemføre mere e-læring eller kompetenceløft i øvrigt. Som følge af arbejdspress, omorganiseringer m.m. kan mellemledere og medarbejdere for tiden ikke overskue mere e-læring, eller for den sags skyld overskue den mængde e-læring, som forvaltningen gerne så gennemført årligt.

Case 7: Sønderborg Kommune

Ledelsesmæssigt fokus på e-læring: ja

Strategi for e-læring: nej

Organisatorisk forankring af e-læring: delvist

Eget LMS: nej (bruger Guide2know's LMS)

Social og Seniorforvaltningen i Sønderborg Kommune samarbejder med den lokale private e-læringsvirksomhed Guide2know om al e-læring, som forvaltningen bruger til kompetenceudvikling af medarbejderne. Forvaltningen har ikke investeret i eget LMS, men afvikler alle e-læringskurserne gennem Guide2know's LMS. Før samarbejdet med Guide2know brugte forvaltningen ikke e-læring til kompetenceudvikling. Forvaltningen samarbejder p.t. ikke med andre private e-læringsvirksomheder.

På landsplan er kommunens e-læringskursus i medicin håndtering kendt, og det benyttes også af andre kommuner, der via Guide2know har købt adgang til kurset. Medicin håndteringskurset bliver tilpasset til den enkelte kommunes ønsker.

Forvaltningens tidligere direktør var primus motor for at anvende e-læring til kompetenceudvikling og udbrede uddannelsesformen. Der er dog ingen strategi for e-læring og p.t. ingen planer herom. I forvaltningen er der et stort fokus på e-læring, som har en stigende rolle i kompetenceudviklingsaktiviteterne. Chefgruppen følger kvartalvis op på brugen af e-læring via statistik fra LMS'et.

I forvaltningen er e-læring organiseret med en læringskonsulent, der bl.a. har e-læring som ansvarsområde samt en e-læringskonsulent, der følger op på brugen og driften af e-læringen. Forvaltningen modtager løbende feedback med ønsker til nye e-læringskurser og vurderer løbende, hvilke uddannelsesbehov der er egnet som e-læring.

Forvaltningens mellemledere er meget positivt stemt for e-læring til kompetenceudvikling af medarbejderne og ser uddannelsesformens fleksibilitet som en fordel. Forvaltningen oplever, at mellemlederne er gode til at afse nødvendig medarbejdertid til e-læring. Især i udførerdelen er mellemlederne gode til at sætte brug af e-læring i system. Medarbejderne er generelt positivt stemt over for e-læring.

Kommunens e-læringskurser bliver udviklet efter en model, hvor Guide2know indsamler fagviden via fagpersoner i kommunen. Kommunens fagpersoner formulerer bl.a. fagindholdet, tests og opfølgningsspørgsmål. Guide2know sammensætter fagmaterialet til et e-læringsforløb ud fra Guide2knows pædagogik, opbygning og design. Kommunen udarbejder hovedtræk for e-læringskurserne og godkender Guide2knows forslag. Kommunen oplever, at de har stor indflydelse på e-læringskurserne indhold og opbygning. Kommunen udarbejder i samarbejde med Guide2know løbende faglige og tekniske opdateringer af e-læringsmaterialerne.

For tiden kan e-læringskurserne kun afvikles i et pc-miljø i en arbejds kontekst, da kurserne tilgås via login på forvaltningens intranet. I udførerdelen benyttes PDA'er, men de er ved at blive udfaset og bliver erstattet med tablets.

Alle forvaltningens e-læringskurser er opbygget med korte moduler af 20-60 minutters varighed. E-læringskurserne er primært tænkt til at blive gennemført individuelt, og der er ikke kendskab til, at e-læringskurserne benyttes i blended learning-forløb.

Forvaltningen har ikke samarbejdet med andre kommuner om udvikling af e-læringskurser. Guide2know informerer forvaltningen om, hvilke e-læringskurser de har udviklet til andre kommuner, som Sønderborg Kommune kan købe adgang til hvis behov. Ud over Guide2knows e-læringskurser har kommunen ikke stort kendskab til, hvilke e-læringskurser andre kommuner har udviklet.

Sønderborg Kommune er interesseret i e-læringsmaterialer om FSIII. Kommunen vil foretrække, at FSIII e-læringskurser kan afvikles gennem Guide2knows LMS, så medarbejderne kun skal anvende ét login til at tilgå alle forvaltningens e-læringskurser.

Forvaltningen vurderer paratheden til e-læring som høj, som følge af chefgruppens, mellemlidernes og medarbejdernes fokus på og positive stemning over for e-læring.

Artikel om Sønderborg Kommunes brug af e-læring fra Guide2know, bragt i Sygeplejersken 2015; (1): 61.

Af Kirsten G. Clausen, sygeplejerske, udviklingskonsulent

E-learning: En genvej til korrekt og sikker medicin håndtering

Brug af tre e-learningmoduler i medicin håndtering har givet gode resultater i en kommune i Sønderjylland. Resultaterne er betinget af ledelsens opbakning, efterlevelse af egne retningslinjer og procedurer samt udførelse af en praktisk medicinopgave efter endt kursus.

Sygeplejersker får tildelt flere og flere komplekse opgaver i forbindelse med medicin håndtering. En del af disse opgaver kan sygeplejersken delegerer til andre faggrupper, såfremt delegationen foregår inden for de fastsatte rammer, og den enkelte medhjælp er kvalificeret til at udføre opgaven. For at højne patientsikkerheden og samtidig sikre, at alle medarbejdere arbejder ud fra den samme referenceramme, har Sønderborg Kommune investeret i en serie e-learningmoduler i medicin håndtering.

E-learningmodulerne erstatter de tidligere fremmødekurser, hvor medarbejderne skulle transporteres til et centralt sted for at overvære undervisningen. Fremmødekurserne var tidskrævende, og kursisterne blev ikke testet i deres viden. Sygeplejerskerne, som forestod undervisningen, kunne derfor ikke garantere, at kursisterne reelt også havde forstået den teori og de arbejdsgange, som de blev præsenteret for. På baggrund af dette tog Sønderborg Kommune en beslutning om at evaluere på denne form for uddannelse af medarbejderne.

Evalueringen viste, at fremmødekurser var dyre, og der skulle derfor nye metoder i brug for at effektivisere og ikke mindst kvalitetssikre uddannelsen af kommunens medarbejdere. Ledelsen ønskede en mere lokal og fleksibel undervisning, som kunne indarbejdes i dagligdagen og afholdes, uanset om der var ferieperioder

eller helligdage. Et andet krav fra ledelsen var desuden, at kursisterne skulle testes i deres viden og bestå en afsluttende prøve.

E-learning viste sig at være svaret på Sønderborg Kommunes ønsker. Modulerne er både fuldt speakede og meget brugervenlige, således at alle kan gennemføre uanset læse- og it-færdigheder. E-learningserien er delt op i tre moduler, der hver især bygger på hinanden. Alle starter med modul 1, hjælpere fortsætter med modul 2, og de autoriserede gennemfører alle tre moduler. Modulerne afsluttes med en test, der skal bestås med 100 pct. rigtige svar. Dette sender et signal ud i organisationen om, at der undervises i et emne, hvor der ikke er plads til fejl.

Kursisterne modtager alle de samme informationer, og derfor har de alle den samme basisviden, kursisterne er ikke længere afhængige af den enkelte undervisers evne til at formidle komplekse emner.

E-learningmodulerne er udarbejdet i et samarbejde med virksomheden Guide2know, som har stor erfaring med at udvikle e-learning i bl.a. sundhedsfaglige emner. Men succesfuld implementering afhænger i høj grad af den ledelsesmæssige opbakning, og at modulerne forankres lokalt. De daglige ledere må følge op på kurserne og selv efterleve de retningslinjer og procedurer, der bliver fremsat i kurserne. Medarbejderne skal opleve, at arbejdsgangen i hverdagen stemmer overens med det, de har lært i kurserne.

På chefgruppemøderne i Sønderborg Kommune er status på e-learning blevet et fast punkt på dagsordenen på linje med f.eks. budgetopfølgninger. Ledelsen tager på den måde ansvar og sender et klart signal om vigtigheden af kurserne.

For at efterleve de retningslinjer, som Sundhedsstyrelsen fastlægger, og samtidig højne patientsikkerheden har Sønderborg Kommune valgt, at den enkelte medarbejders udførelse af en medicinopgave efterfølgende skal godkendes i praksis.

Sønderborg Kommune har haft så stor succes med indførelsen af e-learning, at der også er investeret i e-learningmoduler om i-sikkerhed (informationssikkerhed), sygefravær, anatomi og forskellige introkurser til kommunen og dens forvaltninger. Kurser i god hygiejne er sat i drift i efteråret 2014.

Det er muligt for andre interesserede organisationer at få tilrettet mange af Sønderborgs e-learningmoduler til egne forhold.

8. Uddannelsesinstitutionernes brug af e-læring

På uddannelsesinstitutionerne for SOSU-medarbejdere, sygeplejersker og terapeuter undervises der som udgangspunkt ikke direkte i kommunernes forskellige eoj-systemer. Dog omfatter undervisningen dokumentation i forhold til lovgivning. Da uddannelsesinstitutionernes elever og studerende kan være kommende medarbejdere i den kommunale hjemmepleje og hjemmesygepleje, er det relevant at se på uddannelsesinstitutionernes brug af e-læring og elevernes og de studerendes parathed til e-læring.

Generelt er e-læring mere udbredt på professionshøjskolerne end på SOSU-skolerne. F.eks. findes rene e-læringsforløb på professionshøjskolerne. På SOSU-skolerne er uddannelsesforløbene primært bundet op omkring traditionel tilstedeværelsesundervisning med lærebøger og øvelser. Her supplerer e-læring i nogle tilfælde tilstedeværelsesundervisningen.

University Collage Sjælland

Professionshøjskolerne har i længere tid arbejdet med e-læring som uddannelsesform. Det sker både i rene e-læringsforløb, også kaldet fjernundervisning og netstudie, og integreret i den traditionelle tilstedeværelsesundervisning.

På University College Sjælland kan de studerende ud over traditionel tilstedeværelsesundervisning vælge at læse deres studie som e-læring på alle studieretningerne. Skolen tilbyder e-læringsstudier inden for: Administrationsbachelor, bioanalytiker, ergoterapeut, ernæring og sundhed, fysioterapeut, leisure management, lærer, pædagog, socialrådgiver og sygeplejerske.

Som e-læringsstuderende foregår en stor del af studiet uden for campus, hvor den studerende studerer hjemme og stilles opgaver fra underviserne via skolens LMS (Fronter). De studerende deltager i et tæt gruppesamarbejde med medstuderende, som sker bl.a. via Skype. De studerende møder op på Campus et antal gange om året og deltager i intensive undervisningsforløb. De e-læringsstuderende skal på praktik/klinikophold som alle øvrige (traditionelle) studerende.

E-læringsformen giver de studerende mulighed for at tage en uddannelse, selvom de måtte bo i udlandet, er enlig forælder eller på anden måde har brug for en hverdag med stor fleksibilitet. Skolen fremhæver, at flere studerende får mulighed for at følge skolens uddannelser afhængig af deres livssituation, da e-læringsuddannelser giver en fleksibilitet i tid og sted, som kan gøre det muligt for nogle at følge en uddannelse, som de studerende måske ellers havde svært ved. E-læring som studieform stiller høje krav til de studerendes selvstændighed og studiedisciplin.

Skolen fremhæver, at de e-læringsstuderende bliver lige så dygtige til deres fag som andre studerende, når der sammenlignes med de studerendes gennemførselsgrad og på deres bacheloropgaver og karakterer. Skolen stiller samme krav til de studerende for at opnå deres bachelorgrad på en e-læringsuddannelse som på de tilsvarende almindelige uddannelser. E-læringsuddannelserne på professionshøjskolerne er fuldgyltige professionsbacheloruddannelser, der efter endt studium giver adgang til de samme job som de ordinære uddannelser.

De studerende på fjernundervisningsforløbene er naturligvis vant til e-læring som uddannelsesform. Da de studerende er i et længerevarende uddannelsesforløb anvendes de e-læringsformer, som er typiske for

længerevarende uddannelsesforløb, som f.eks. på universiteterne. Det vil sige e-læring, der er problem/opgave/caseorienteret, uddybende, reflekterende og perspektiverende.

Skolen mener at de største perspektiver ved e-læring er i blended learning, hvor skolen blander de nyeste digitale læringsformer med tilstedeværelse og traditionelt projektarbejde og holdundervisning. Det er skolens vision at bruge blended learning på alle skolens uddannelser gennem forskellige typer uddannelser til forskellige målgrupper.

På skolens traditionelle uddannelsesforløb inkluderes e-læring på forskellig vis. Alle skolens studerende er oprettet i skolens LMS, hvor de finder informationer og relevante dokumenter fra undervisere og uddannelsesstedet. Den studerende har sin egen "plads", hvor der kan gemmes undervisningsrelevante dokumenter. Derudover giver skolens LMS mulighed for, at de studerende kan debattere og udveksle erfaringer i de forskellige fag. Det vil sige, at de studerende i forskellig grad er bekendt med e-læring som uddannelsesform.

SOSU C - Social- og Sundhedsuddannelses Centeret

På SOSU C bruges e-læring i forskellig grad til at støtte den traditionelle undervisning. E-læringsmaterialer bruges primært til, at eleverne kan supplere litteratur med digitale læringsmaterialer, der understøtter forskellige læringsstile. Disse e-læringsmaterialer tilgås typisk individuelt.

SOSU C har ikke fjernundervisning. På AMU-delen (kortere kurser) er skolen ved at udvikle e-læringsmaterialer.

Undervisningsformen på skolen er centreret omkring traditionel tilstedeværelsesundervisning og gruppearbejde. Studieformen er ikke afhængig af, at eleverne medbringer egen pc. It er ikke integreret i undervisningen som f.eks. på mange gymnasier. I stedet er it mere en støttefunktion, hvor f.eks. en pc bruges som skriveredskab ved opgavebesvarelser og til informationssøgning. Eleverne har generelt ikke egen pc med i skole, men har adgang til skolens pc'er. Generelt mener skolen, at deres elever har it-færdigheder på et "simpelt" niveau, da eleverne i de fleste tilfælde kan betjene en pc's basisfunktioner, men kan ikke betegnes som avancerede brugere. F.eks. kan mange af eleverne bruge funktionaliteterne på deres Smartphones, men har svært ved at bruge en pc.

Skolen oplever, at eleverne selv er aktive med at finde e-læringsmaterialer via videoer på YouTube. Ved en fornylig gennemført elevtilfredshedsundersøgelse svarede eleverne, at de er særdeles godt tilfreds med adgang til it-udstyr på skolen og hjælp hertil.

Skolen vurderer, at ca. 25 % af deres studerende er it-svage og/eller sprogsvage. Det er primært studerende, der ikke er etnisk danske, der har udfordringer med sprog.

Der undervises generelt i dokumentation. Eleverne kan i deres praktikforløb have stiftet bekendtskab med en kommunens eoj-system og derved indirekte have kendskab til Fælles Sprog I og/eller II.

Når FSIII-projektet har udviklet e-læringsmaterialer i den nye dokumentationsmetode, som FSIII indebærer, er SOSU C interesseret i at bruge det i undervisningen. For nogle af eleverne kan e-læringsmaterialer være en udfordring, da de har manglende it/sprog/læse/skrivefærdigheder. SOSU C vurderer, at e-

læringsmaterialer om FSIII kan blive brugt som supplement til den traditionelle undervisning, men at brugen heraf nok vil være frivillig for eleverne.

E-læring-undervisningsmaterialer til SOSU-skolerne

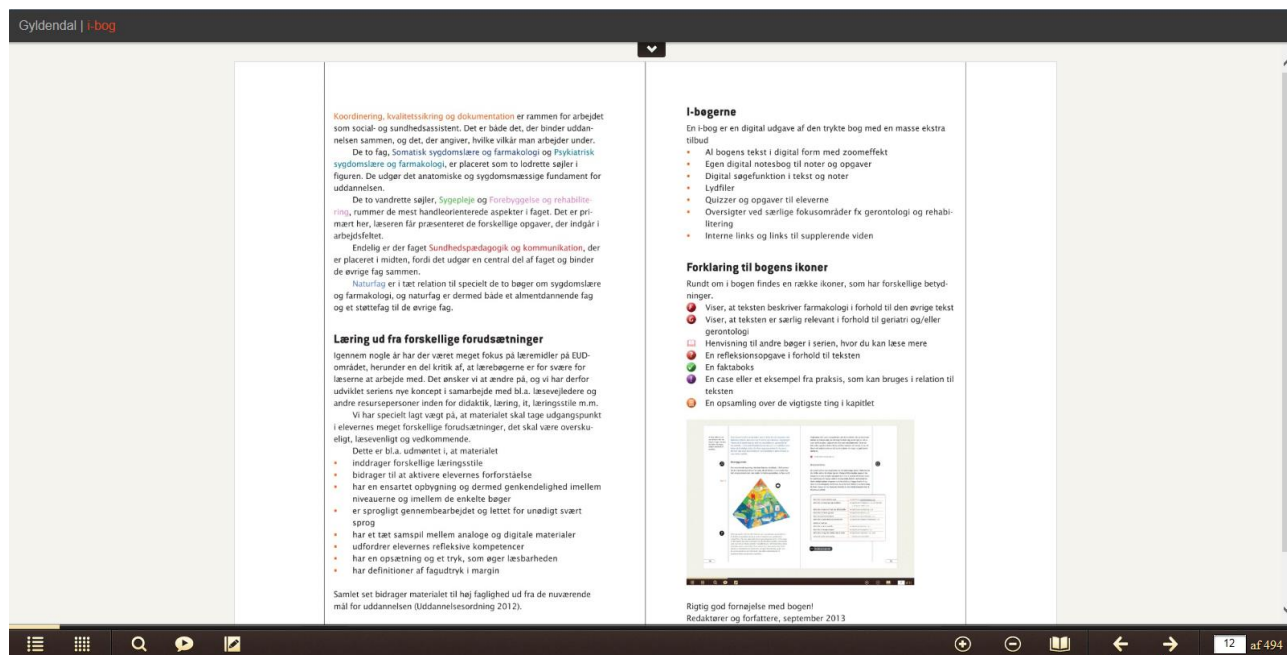
Forlagsredaktøren for Munksgaard Forlag, der bl.a. udgiver nogle af de lærebøger, som SOSU C benytter udtaler:

”De digitale materialer vi [Munksgaard]udgiver, er typisk tæt relateret til de trykte bøger, og udgør således ikke selvstændige e-læringsmaterialer. Det meste udgøres således af vores i-bøger, som er en digital udgave af den trykte bog med supplerende digitalt indhold. Vi har udgivet i-bøger siden 2012 og erfaringen viser, at flere og flere får øjnene op for de læringsmæssige muligheder i det, men det har været en lidt ”tung” proces. Underviserne er generelt meget glade for de trykte bøger.

Vi oplever dog nu øget brug af det digitale og dermed også øget efterspørgsel, så jeg tænker da, at markedet så småt ændrer sig.

Rundt om på skolerne er der mange forskellige former for formidlingsprojekter i gang, ofte støttet af fondsmidler og/eller lokale ildsjæle. Men ofte er der tale om, at det er isolerede områder af uddannelsen, der afprøver nye metoder og ikke egentlig omlægning til digital læring.....

.... Som det fremgår har vi ikke egentlige.[e]- læringsmoduler, primært fordi vi ikke tror, at de vil være tilstrækkeligt attraktive som grundmateriale i en uddannelse. Men jeg kan da sagtens se for mig, at man kan udarbejde noget digitalt materiale med tekst, levende billeder, grafik og opgaver til praksisfeltet, hvis det er tale om specifikke områder, hvor man ønsker at opkvalificere materialet. Når vi ikke har givet os i kast med det, skyldes det, at vi generelt har svært ved at afsætte vores produkter til praksis. Behovet er der nok, men de køber ikke meget.”

Figur 8: Eksempel på i-bog anvendt på SOSU-C.

Ovenfor er vist et eksempel på en i-bog om somatisk sygdomslære og farmakologi. E-bogen rummer en række faciliteter som links til eksterne ressourcer, tests og feedback, oplæsning af tekster, videoer, mulighed for noter m.m. Dog er bogformen omdrejningspunktet, blot præsenteret på en digital platform. Som eksemplet viser, er materialet således teksttunge præsentationer og lærebogsstruktureret. Alle de "smarte" faciliteter er tilføjelser til et traditionelt lærebogsformat.

Didaktisk er i-bogen opbygget efter samme logik som en lærebog, hvor eleven skal gennemgå materialet i kronologisk rækkefølge.

9. Generelle tendenser inden for e-læring i en kommunal kontekst

Tendens 1: Stor forskellighed i udbredelse og ledelsesmæssig fokus på e-læring

Der er stor forskel på hvor udbredt brug af e-læring er i kommunerne, og hvor mange ressourcer kommunerne investerer i e-læring. Enkelte kommuner er meget langt fremme med en avanceret brug af e-læring. F.eks. ser Aarhus Kommune e-læring som et middel til at bidrage til udvikling af lærende organisationer. Andre kommuner har en meget simpel og forsigtig brug af e-læring til primært korte instruktioner til medarbejderne.

De store forskelle i kommunernes tilgang til e-læring kommer også til udtryk i det ledelsesmæssige fokus på e-læring. Nogle kommuner arbejder målrettet med e-læring som uddannelsesform og har en strategisk forankring i form af en formuleret strategi for hele kommunen eller inden for enkelte forvaltninger. Andre kommuner har intet strategisk ophæng for brug af e-læring, og hvis e-læring bruges, er det primært båret af enkelte ildsjæle.

I en kommunal kontekst er der ikke en central aktør, der understøtter udrulning, anbefalinger og standarder for e-læring. Det bidrager til, at hver kommune selv har fundet egen tilgang til e-læring med forskellige måder at indtænke e-læring i kompetenceudviklingen af medarbejdere.

Flere kommuner efterspørger værktøjer og metoder til f.eks. opfølgning på e-læringskurser.

Tendens 2: Lav grad af kommunalt samarbejde om udvikling af e-læringsmaterialer

Det kan konstateres, at der ikke er et stort og bredt samarbejde kommunerne imellem om at udvikle fælles e-læringskurser.

Inden for den kommunale hjemmepleje og hjemmesygepleje i Danmark må det antages, at der er et relativt ens behov for løsning af opgaver blandt kommunens borgere. I alle kommuner varetages hjemme- og sygeplejens opgaver af SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter m.m., hvorfor behovet for kompetenceudvikling også bør være relativt ens på tværs af kommunerne.

Med henblik på, at omfangsrige e-læringskurser af høj kvalitet kan være bekostelige at udvikle, kunne man forestille sig, at det for mange kommuner ville være meningsfyldt at udvikle e-læringskurser i et samarbejde.

Mange kommuner udvikler e-læringskurser inden for samme emner. Der er variationer i, hvad ambitionsniveauet for kurserne er, og hvor mange ressourcer der investeres heri. Der er risiko for, at "den dybe tallerken" opfindes flere gange, og at kommunerne ikke på en systematisk og informeret måde har overblik over, hvilke e-læringskurser andre kommuner har udviklet eller har planer om at udvikle.

Flere kommuner nævner, at der ofte er ved tilfældigheder, de opdager, hvilke e-læringskurser andre kommuner har udviklet.

Tendens 3: Ensartet pædagogik og didaktik

Megen af den e-læring som kommunerne bruger til efteruddannelse og opkvalificering af medarbejderne og i nogle tilfælde til at informere kommunens borgere er relativt ens opbygget. Der er en tendens til en relativt ensartet pædagogik og didaktik i e-læringskurserne, dog med forskellig udtryksform svingende fra en gammeldags præsentationsform til en mere moderne form. Det skal bemærkes, at der i foranalysen ikke er taget stilling til e-læringskursernes faglige korrekthed eller fagligt forsvarlige læringsomfang, men alene tendenser i forhold til e-læringskursernes opbygning og modernitet.

Selvom en generel tendens beskrives, skal det dog bemærkes, at der er gode eksempler blandt e-læringskurser, der på nytænkende og på en moderne måde er helt fremme i forhold til brug af formidlingsform, pædagogik og didaktik. Eksempelvis kan flere af e-læringskurserne fra Aarhus Kommune beskrives således.

Ved kortvarige e-læringsforløb er mange kommuners e-læringskurser opbygget som enten slideshows, situationsspil eller videopræsentationer. Hybrider forekommer også.

Slideshows

E-læringskurserne kan ofte sammenlignes med et PowerPoint slideshow med speak, hvor oplæsning er stort set identisk med de tekstmæssige præsentationer. Hvis grafik indgår, er det oftest kun som stillbilleder. Der benyttes ofte pile eller cirkler til at fremhæve elementer på slides 'ene. Slideshow-stilen ses både i egne lokalt udviklede kommunale e-læringsproduktioner samt i e-læringsforløb, der er udviklet af professionelle e-læringsfirmaer.

Situationsspil

Spilelementer bruges i forskellig grad som pædagogisk virkemiddel i e-læring. Det kan være som enkelte spillignende elementer der er tilføjet til traditionelle e-læringskurser, til e-læringskurser der er opbygget som spiluniverser og simulationer.

Situationsspil kendes også i traditionelle undervisningssituationer. Det er f.eks. forskellige kortspil og brætspil, hvor det legende og underholdende forsøges bragt ind i undervisningssituationer. Situationsspil kan også omfatte læringssituationer, hvor en skuespiller agerer modpart i et forhandlingsspil m.m.

E-læringssituationsspil er bl.a. kendt i militær træning, hvor soldater træner kampsituationer i virtuelle verdener, der minder om kendte konsol-spil. E-læringssituationsspil er også udbredt i undervisning af piloter, hvor et flys cockpit er genskabt og flysituationer simuleres. E-læringssituationsspil i denne liga er bekostelige at udvikle.

I e-læringssituationsspil bliver kursisten/brugeren præsenteret for en række situationer, hvor der skal tages et valg for at kunne komme videre i forløbet. På baggrund af kursistens situationsvalg justerer spillets landskab, og hvilke situationer kursisten bliver præsenteret for efterfølgende. Jo mere avanceret situationsspillet spilmotor er, jo mere kan spillet ændre forløb afhængigt af kursistens/brugers valg. Situationsspillene er enten animeret grafik som i tegnefilm eller videofilm.

I bilag 3 er et eksempel på et simpelt situationsspil fra Københavns Kommune.

Videopræsentationer

I de tilfælde hvor kommunernes e-læringskurser er opbygget som videopræsentationer foregår det ofte over samme grundmodel. Her synes modellen at være, at der skal være en "vært" i form af en chef, mellemleder eller fagperson, der skal præsentere lærings/formidlingsmaterialet. Ofte opbrydes videofilmen med slides, der fremhæver nogle pointer.

Nedenstående eksempel fra Skive Kommune illustreret denne grundmodel for videopræsentationer. Videofilmene er målrettet borgere i Skive Kommune, men er et typisk eksempel på, hvordan sådanne e-læringsvideoer er opbygget. Her står formanden for kommunens sundhedsudvalg i udvalgte lokationer og præsenterer kommunens politikker på forskellige områder. Kommunen fremhæver i traditionel undervisningsstil sin indsats på et givet område ved at opremse pointen i tekst med oplæsning.

Figur 9: Eksempel fra Skive Kommune på borgerrettet e-læring.

Et andet eksempel er fra Skanderborg Kommune, hvor man i et e-læringskursus i demens har valgt at lade chefen for ældre- og handicapområdet præsentere dele af e-læringsmaterialet. Ved at vælge en bestemt funktionsleder til at præsentere f.eks. kommunens politik på et område, gøres e-læringskurset sårbart. Hvis funktionslederen skifter job, er e-læringskurset pludselig ikke længere aktuelt – ikke fordi det fagligt ikke længere er aktuelt, men blot fordi en ny person vil bestride funktionen. Dette vil give hyppigere behov for opdatering af e-læringsmaterialet og alt andet lige medføre omkostninger hertil.

Figur 10: Eksempel på e-læringskursus fra Skanderborg Kommune

Tendens 4: Relativ lav modernitet

På tværs af kommunernes e-læringskurser tegner der sig et billede af en hvis pædagogisk vanetænkning, teknisk simpelt og visuelt forsigtig tilgang, der samlet kan beskrives som mindre moderne. Igen skal det nævnes, at der er undtagelser, hvor enkelte kommuner tilbyder sine medarbejdere meget moderne e-læringsmaterialer.

I moderne broadcasting benyttes fortællerteknik, grafiske virkemidler, viewer-engagement og story-opbygning, som giver en hvis standard for kvaliteten af et præsentationsmateriale. Den visuelle udtryksform, som man er vant til f.eks. via TV og hjemmesider, giver en hvis standard for og forventning til hvordan nyheder, faglige emner, og underholdning præsenteres. Hvis kommunale e-læringsmaterialer ligger for langt fra denne modernitet, som brugere er vant til fra andre medier, er der risiko for at e-læringsmaterialer opfattes som gammeldags og kedelige. Derved er der en risiko for, at kursisterne bliver uengagerede – på trods e-læringskursets faglige kvalitet.

Sammenlignet med moderne broadcastingspædagogik og didaktik inden for nyhedsformidling, dokumentation og faktuelle programmer – TV som web – bliver den manglende modernitet mere iøjnefaldende. I forhold til egenproduceret e-læring, som kommunerne ofte producerer med få midler, er den manglende modernitet mere forståelig. Men i forhold til de e-læringsmaterialer, der enten udvikles med ekstern professionel hjælp eller indkøbes som standard courseware, er den manglende modernitet påfaldende.

10. KL's politik om sundhedsuddannelserne

KL har primo 2014 lanceret udspillet "Next Practice – Udvikling af det nære sundhedsvæsen gennem bedre sundhedsuddannelser". Her er der fokus på, at sundhedsuddannelserne skal på omgangshøjde med det nære sundhedsvæsen, hvilket bl.a. betyder, at uddannelsesinstitutionerne inden for sundhedsuddannelserne skal tilstræbe at gøre uddannelserne mere praksisnære og virkelighedsnære, end de er i forvejen.

I pressemeddelelsen til udspillet udtaler KL's daværende formand for Social- og Sundhedsudvalg Anny Winther:

"Præmissen er og skal være, at opgaverne løses på et højt fagligt niveau tæt på borgeren og sammen med borgeren. Dermed sikres, at en hurtig forebyggende og rehabiliterende indsats kan igangsættes, samt at sygehusene ikke sander til i almen medicinske problemstillinger. Det er en klog udvikling, som elever og studerende nødvendigvis også skal forberedes på".

"Der er brug for en langt større praksisnærhed i uddannelserne, så de studerende lærer den dagligdag, de skal ud i, at kende fra starten. Det er derfor KL's ambition, at de sundhedsfaglige grunduddannelsesmiljøer i højere grad skal ligne virkeligheden, så viden og praktiske færdigheder fra hhv. skole og klinik/praktik mere direkte kan anvendes i praksis."

Udspillet anbefaler om at sundhedsuddannelserne skal sikre at de i højere grad er praksisnære, stemmer overens med kommunernes tilgang til kompetenceudvikling af medarbejderne inden for ældreplejen. I forhold til kommunernes e-læringskurser ses denne tilgang også, hvor e-læringskurserne tilstræbes at gøre nære i forhold til medarbejdernes konkrete arbejdsituation. Casestudierne viste, at kommunerne ikke ønsker, at e-læringskurser er abstrakte, men derimod skal medarbejderne kunne genkende egne arbejdsituationer og udfordringer i e-læringskurserne.

Neden for vises udvalgte anbefalinger fra udspillet, der har pædagogisk relevans for et e-læringsmateriale om FSIII.

De sundhedsfaglige grunduddannelsesmiljøer skal i højere grad ligne virkeligheden, så viden og praktiske færdigheder fra hhv. skole og klinik/praktik mere direkte kan anvendes i praksis

Der er behov for, at uddannelserne sætter fokus på, hvordan elever og studerende omsætter viden til konkrete kliniske færdigheder og handlekompetencer. Her viser erfaringer fra såvel ind- og udland, at det hjælper, at uddannelsesmiljøerne ligner den virkelighed, hvor viden og erfaring skal anvendes.

Denne anbefaling fordrer, at et centralt udviklet generisk udviklet e-læringsmateriale om FSIII bør være praksisnært, så FSIII begrebsrammen relateres til den enkelte medarbejders arbejds kontekst. E-læringen må således ikke være for generel og abstrakt, da det kan medføre problemer med at koble det tillærte til konkrete pleje- og omsorgssituationer (denne præmis gælder både for FSIII e-læring og også andre e-læringskurser målrettet medarbejderne på ældreområdet).

De sundhedsfaglige grunduddannelser skal medvirke til, at elever og studerende har grundlæggende forudsætninger inden for dokumentation og monitorering

Kommunerne vil arbejde mere systematisk med at dokumentere og evaluere effekten af de kommunale indsatser på sundhedsområdet. De sundhedsfaglige medarbejdere skal derfor kunne indsamle valid dokumentation systematisk med henblik på at anvende monitorering til at vurdere, hvorvidt indsatsen bidrager til borgernes øgede funktionsniveau. Grunduddannelserne skal derfor medvirke til, at elever og studerende har grundlæggende forudsætninger inden for dokumentation og monitorering.

Denne anbefaling er i høj grad relateret til FSIII-projektet, og betyder at uddannelsesinstitutioner og kommuner i højere grad bør fokusere på dokumentation og monitorering ift. uddannelse af elever og studerende. Et e-læringsmateriale om FSIII kunne i den forbindelse være relevant for uddannelsesinstitutionerne.

11. Anbefalinger til pædagogik, didaktik og tekniske forhold

Ovennævnte informationer om kommunernes brug af e-læring og medarbejdernes forudsætninger for at bruge e-læring peger på en række anbefalinger til e-læringskursernes pædagogik, didaktik og tekniske forhold. Baseret på input fra KL's udspil om "Next Practice i sundhedsuddannelserne", casebeskrivelserne fra kommuner og uddannelsesinstitutioner samt resultater fra surveyen, bør der tages højde for

nedenstående forhold gældende for både e-læringskurser til kommunerne og uddannelsesinstitutionerne om FSIII:

Pædagogiske forhold:

- E-læringsmaterialet bør rumme en generisk begrebsforståelse
- E-læringsmaterialet bør være generisk, men ikke for overordnet
- E-læringsmaterialet bør være praksisnært
- E-læringsmaterialet bør gøre brug af flere forskellige pædagogiske virkemidler
- E-læringsmaterialet bør ikke være skrifttungt, men speaket, illustreret og visuelt
- E-læringsmaterialet bør være opdelt efter fagniveau i forhold til medarbejdergrupper
- E-læringsmaterialer bør rumme individuel feedback.

Et fælles e-læringsmateriale om FSIII kan af gode grunde ikke omhandle den enkelte kommunes konkrete omsorgssystem, da hver it-løsning kan være forskelligt opbygget, og FSIII it-understøttelsen er endnu ikke udviklet. Derfor bør læringen omhandle generiske elementer ved FSIII, som f.eks. forståelse af dokumentationsmetoden, begrebsforståelse, procesmodel, tilstand og indsats, ansvar og opgavefordeling mellem myndighed og udførere/leverandører, fordele og muligheder ved dokumentation med strukturerede og standardiserede klassifikationer m.m.

E-læringsmaterialet må ikke være for overordnet og kræve for megen abstraktion for at kunne kobles til medarbejdernes hverdag. Derfor skal e-læringsmaterialet være praksisnært og afspejle den enkeltes arbejdsmæssige hverdag, f.eks. via eksempler. Og e-læringsmaterialet skal desuden skaleres i forhold til den enkelte faggruppe, den enkeltes vidensniveau, erfaring og forskellige læringsstile.

Generelt er digitale medier ikke egnet til lange tekstpassager. Kun ganske få digitale medier som f.eks. Kindle Reader, er optimeret til læsning af længere tekster, som f.eks. lærebøger. Derfor skal e-læringsmaterialer ikke være teksttunge og kræve, at kursisten skal læse lange passager på skærmen (hverken på stationære eller mobile medier). I stedet skal e-læringsmaterialer gøre brug af speak, billeder, video, animationer og anden grafik. Dette gælder både generelt for e-læringskurser og for e-læringskurser om FSIII. Samtidig skal e-læringsmaterialet gøre brug af alle relevante pædagogiske virkemidler ved f.eks. at give kursisten feedback på øvelser, tests m.m.

Didaktiske forhold:

- E-læringsmaterialet skal være modulopbygget, så det kan tilgås fleksibelt i forhold til planlægning af tid til e-læring og medarbejdernes arbejdsdag
- Moduler skal være korte
- E-læringsmaterialet skal også være egnet som opslagsværk
- E-læringsmaterialet skal kunne understøtte blended learning
- Der skal være fleksibilitet i e-læringsmaterialerne, så kommunernes forskellighed i brug kan tilgodeses.

E-læringsmaterialerne bør være opbygget som korte moduler og præsenteret på en måde så kursisten både kan se sammenhænge mellem moduler og samtidig efterfølgende kan springe frit rundt i materialet efter behov. På den måde kan en fleksibilitet sikres, så der også er mulighed for at kunne gennemføre e-læringen i en travl hverdag. E-læringsmaterialet skal samtidig kunne fungere som opslagsværk, når medarbejderen har behov for at vende tilbage til materialet.

E-læringsmaterialet skal være fleksibelt opbygget, så kommunerne har mulighed for at vælge, hvordan materialet bruges i egen læringskontekst. Nogle kommuner vil have behov for, at e-læringsmaterialet står alene, mens andre kommuner vil lade e-læringsmaterialet indgå i et blandet læringsforløb og supplere med egne materialer. Ligesom at nogle kommuner vil bruge e-læringsmaterialet som individuel læring, mens andre vil inkludere e-læring i læringssituationer i grupper.

Tekniske forhold:

- Der skal være fleksibilitet mht. hvilke platforme e-læringen kan afvikles på
- Der er stigende forventninger til mulighed for afvikling på mobile medier
- Der skal være mulighed for individualisering af e-læringsmaterialerne i forhold til den enkelte kommunes ønsker og behov
- E-læringsmaterialerne skal kunne implementeres i den enkelte kommunens LMS. For de kommuner, der ikke har et LMS, skal der være mulighed for drift/afvikling på intranet eller link eksternt.

E-læringsmaterialet skal være designet på en måde så det kan afvikles på både mobile medier (primært tablets) og i et pc-miljø (bærbare som stationære pc'er). Endvidere vil smart-tv løbende stige i udbredelse, så denne platform bør også indtænkes.

Nogle kommuner kan vælge at gøre e-læringskurser om FSIII obligatoriske, så e-læringsmaterialet skal kunne afvikles gennem den enkelte kommunes LMS – dvs. at e-læringsfilerne skal være Scorm-pakket, så sporing er muligt. Hvis kommunen vil tilknytte egne tests til e-læringsmaterialet kræver det, at e-læringsfilerne kan afvikles i eget LMS. Andre kommuner har endnu ikke et LMS system, så e-læringsmaterialet skal også kunne afvikles uden brug af et LMS – f.eks. som simple links på kommunens intranet.

Øvrige forhold:

- Inddragelse af brugere i udviklingsfasen.

Mange kommuner har givet udtryk for, at det er en god ide, at et centralt e-læringsmateriale om FSIII udvikles. Mange kommuner fremhæver vigtigheden af, at inddrage repræsentanter for medarbejdergrupperne ved udvikling af e-læringsmaterialer. Det sikrer dels forståelse for medarbejdernes hverdag og udfordringer, relevans til konkrete arbejdsituationer, mulighed for at afprøve budskaber og abstraktionsniveau i læringsmaterialet, ejerskab og commitment blandt medarbejdergrupperne samt at medarbejderrepræsentanterne kan agere ambassadører for e-læring.

12. Læringsmål for e-læring om FSIII

E-læringsmaterialerne om FSIII bør opbygges omkring målgruppernes læringsmål, parathed til e-læring og arbejdskontekst. Læringsmålene varierer afhængig af målgrupperne strategiske niveau, ansvar, vidensbehov og konkrete jobfunktioner, hvorfor der neden for er differentieret mellem målgruppernes læringsmål.

Det er intentionen, at e-læringsmaterialerne om FSIII opbygges som en række delelementer, der kan kombineres i "pakker" målrettet hver målgruppes læringsmål og behov. Ved at opbygge e-læringsmaterialerne som fleksible delelementer, der kan kombineres på flere forskellige måder, vil det være nemmere og mindre ressourcekrævende at sammensætte e-læringsmaterialer pakket til andre/nye målgrupper. Endvidere kan denne delopbygning af e-læringsmaterialerne betyde, at opdateringer er mindre ressourcekrævende, da ikke hele e-læringspakker skal ændres, men blot delelementer heraf.

Nedenstående læringsmål er på nuværende tidspunkt formuleret på overordnet plan. Det er intentionen, at produktionsfasen af e-læringsmaterialerne indledningsvis skal konkretisere læringsmålene yderligere med henblik på at designe læringsforløb.

Målgruppe:	FSIII-læringsmål:
Fagansvarlige på uddannelsesinstitutioner	Ændring i dokumentationsmetode Perspektiv for implementering og videreudvikling
Kommunale HR-chefer Uddannelsesansvarlige	Ændring i dokumentationsmetode Muligheder for ledelsesinformation Forståelse for uddannelsesbehov Viden om indhold af FSIII e-læring
Forvaltningschefer	Ændring i dokumentationsmetode Muligheder for ledelsesinformation Forståelse for at kvalitetssikre data Perspektiv for implementering og videreudvikling
1. linieledere/teamledere	Ændring i dokumentationsmetode Muligheder for ledelsesinformation

	Forståelse for at kvalitetssikre data Begrebsforståelse Forståelse af klassifikationer Kunne anvende FSIII it-understøttelsen Viden om indhold af FSIII e-læring
Undervisere på uddannelsesinstitutioner	Ændring i dokumentationsmetode Konkret dokumentationsmetode Begrebsforståelse Forståelse af klassifikationer Viden om indhold af FSIII e-læring
Visitorer	Begrebsforståelse Ændring i dokumentationsmetode Konkret dokumentationsmetode (særligt fokus på myndighedsdelen) Forståelse af klassifikationer Kunne anvende FSIII it-understøttelsen
Udførere	Begrebsforståelse Konkret dokumentationsmetode (særligt fokus på udførerdelen) Forståelse af klassifikationer Kunne anvende FSIII it-understøttelsen
Studerende i praktik	Begrebsforståelse Konkret dokumentationsmetode (særligt fokus på udførerdelen) Forståelse af klassifikationer Kunne anvende FSIII it-understøttelsen

Som det ses af ovenstående oversigt over læringsmål, er der gengangere målgrupperne imellem. Dette rummer mulighed for at genbruge delelementer af e-læringsmaterialerne i forhold til de forskellige målgrupper.

13. Generelle tekniske forhold omkring e-læring

Kommunerne ønsker at kunne afvikle e-læring på forskellige medier. For tiden er pc'er det meste anvendte medie i kommunerne til afvikling af e-læring, men brugen af tablets er stigende. I forhold til afvikling af FSIII e-læringsfiler i en kontekst, hvor der kommunerne imellem, og måske inden for den enkelte kommune, benyttes forskellige medier, er det relevant at overveje, om e-læringsfilerne afvikles som webapplikation eller som apps.

E-læringsmaterialer kan som udgangspunkt også afvikles som exe-filer, men det er i en FSIII-sammenhæng ikke relevant at overveje. Exe-filer aktiverer et program, der installerer og afspiller e-læringsmaterialet på

en given platform. Denne form for distribution af e-læring benyttes kun i mindre grad i dag. I mange organisationer har den enkelte medarbejder ikke adgang til individuelt at installere programmer på egen pc. Distribution af e-læring som exe-filer er en "gammeldags" form.

Nogle kommuner har erfaring med at distribuere e-læring via apps. Apps er meget udbredt til mobile medier pga. mangfoldigheden i udvalg af apps. Apps skal udvikles målrettet til hvert styresystem (f.eks. Apple's IOS og Google's Android), som app'en skal køre på. Derfor skal der samtidig udvikles flere versioner, hvilket gør udviklingen væsentlige dyrere end f.eks. at udvikle til webapplikation. Pga. større udgifter til programmering af e-læringsmaterialer som apps foreslås det, at der fokuseres på webapplikationer som distributionsform. Webapplikationer kan afvikles både på pc'er og mobile medier.

Flash-formatet kan ikke afvikles på IOS styresystemer, som benyttes på iPhones og iPads. Mobile medier, der benytter Android styresystem kan godt afvikle Flash-filer. E-læringsfiler bør derfor ikke programmeres i Flash, men i stedet i HTML5, så filerne kan afvikles på alle platforme (pc, smartphones, tablets og smart-TV – IOS som Android).

Oversigt over e-læringsfilformater i forhold til medie og LMS:

	LMS	Uden LMS (kun CMS)
PC-miljø (incl. Chromebooks)	Programmering kan ske i Flash eller HTML5. Filerne pakkes i Scorm-standarden, der muliggør tracking af brug m.m. (Min. Flash player ver. 12)	Programmering kan ske i Flash eller HTML5 og kan tilgås som simple weblinks i et CMS. (Min. Flash player ver. 12)
Mobile medier (smartphones, tablets og muligvis PDA'er)	E-læringsfiler gemmes i HTML5, der kan afvikles på mobile platforme. Filerne pakkes i Scorm-standarden. PDA er ved at blive afløst af tablets og smartphones, så det er ikke længere en aktuel platform.	E-læringsfiler gemmes i HTML5, der kan afvikles på mobile platforme. E-læringsmaterialer præsenteres som simple weblinks i et CMS.
Smart-TV	E-læringsfiler gemmes i HTML5, der kan afvikles på Smart-TV platforme. Filerne pakkes i Scorm-standarden.	E-læringsfiler gemmes i HTML5, der kan afvikles på Smart-TV platforme. E-læringsmaterialer præsenteres som simple weblinks i et CMS.

14. Anbefaling til medieprioritering

Det anbefales, at e-læringsfilerne optimeres til afvikling efter følgende prioritering:

1. Tablets
2. PC-miljø
3. Smart-tv
4. Smartphones

Ved at sikre, at alle e-læringsfiler via en webapplikation kan afvikles som minimum på tablets (I-pads som Android-tablets) kan filerne også afvikles i et pc-miljø og på smart-tv's. Teknisk kan e-læringsfilerne også afvikles på smartphones, men skærmstørrelsen kan give udfordringer.

Den begrænsede størrelse på smartphones kan betyde, at såfremt der er et ønske om afvikling på dette medie, skal der udvikles forskellige e-læringsmaterialer, der dels er målrettet tablet-format og dels e-læringsmaterialer, der er optimeret til smartphones.

Surveyen pegede på, at e-læring primært afvikles i et pc-miljø, samt at der er et stigende ønske om mulighed for afvikling på tablets. Derfor bør der i en ressourceprioriteringssituation fokuseres på disse to medier. Hvis der er yderligere ressourcer til rådighed, kan e-læringsmaterialerne også optimeres til smartphones.

15. Mulige miljøer for drift af e-læring

	Med LMS (Scorm-pakket filer)	Uden LMS (weblinks i CMS)
KL centralt	<i>Miljø</i> Central løsning med muligheder for monitorering: Her driftes afvikling af e-læringskurserne i KL's LMS på KL's servere. Mulighed for adgangskontrol og opfølgning/tests. Mulighed for central opfølgning monitorering mht. udbredelse, brug, beståelse. <i>Styring og opdatering</i> Her har KL fuld kontrol over, hvilket indhold der præsenteres. Der er i mindre grad kontrol med, hvordan e-læringskurserne benyttes og om kommunerne efterlever KL's pædagogiske anbefalinger/retningslinjer. <i>Økonomi</i> KL har udgifter til: • Udvikling af e-læringskurser • Opdatering • LMS • Drift og support. <i>Obs</i> KL har ingen LMS til eksternt brug, og KL ville skulle investere i dette. KL har begrænset kapacitet på streaming (200 MB linje) og kun garanteret opetid mellem kl. 08.15 – 16.30. Hvis behov for øget streamingkapacitet skal der investeres i en større datalinje.	<i>Miljø</i> Central løsning uden mulighed for monitorering: Her ligger e-læringskurserne i KL's CMS på KL's servere og kan tilgås af alle via subsite på KL's hjemmeside. Mulighed for at følge trafiktal. <i>Styring og opdatering</i> Her har KL fuld kontrol over, hvilket indhold der præsenteres. E-læringsmaterialet kan suppleres med KL's pædagogiske anbefalinger/retningslinjer. <i>Økonomi</i> KL har udgifter til: • Udvikling af e-læringskurser • Opdatering • Drift og support. <i>Obs</i> Hvis e-læringsmaterialer i zipped-format er tilgængelige som downloads via weblinks for udvalgte målgrupper – f.eks. uddannelseskonsulenter/e-læringsfagpersoner i kommunerne og på uddannelsesinstitutionerne, så er drift i KL's interne server-miljø muligt.
Skyen	<i>Miljø</i> Central løsning hosted i skyen, hvor LMS installeres og driftes hos ekstern host. Samme mulighed som hvis e-læringskurserne blev driftet i et KL-miljø.	<i>Miljø</i> E-læringskurserne ligger som filer i et CMS hos en ekstern udbyder. Der er ikke mulighed for at monitorere brugen af e-læringskurserne udover trafiktal.

	<i>Styring og opdatering</i> Frit valg af hvilken LMS, der skal installeres og afvikle e-læringskurserne. Der kan stilles krav til opetider. <i>Økonomi</i> KL har udgifter til: • Hostingaftale med ekstern leverandør • Abonnement på LMS • Udvikling af e-læringskurser • Opdatering • Evt. support <i>Obs</i> Streamingskapacitet kan skaleres og opetider forhandles med host.	<i>Styring og opdatering</i> Der kan sættes krav til opetider. <i>Økonomi</i> KL har udgifter til: • Hostingaftale med ekstern leverandør • Udvikling af e-læringskurser • Opdatering • Evt. support <i>Obs</i> Streamingskapacitet kan skaleres og opetider forhandles med host.
Decentralt hos de enkelte kommuner	<i>Miljø</i> Løsning hvor den enkelte kommune afvikler e-læringskurserne i egne LMS'er. Her kan den enkelte kommune selv styre afviklingen overfor udvalgte målgrupper og følge op - evt. med tests. <i>Styring og opdatering</i> Den enkelte kommune har mulighed for at sætte e-læringsmaterialet ind i egen læringskontekst, da den enkelte kommune selv styrer den læringsmæssige planlægning af e-læring, mht. hvor ofte det bruges, hvilke medarbejdere der får adgang, blended learning m.m. <i>Økonomi</i> KL har udgifter til: • Udvikling af e-læringsmoduler • Evt. opdatering	<i>Miljø</i> Decentral løsning hvor e-læringsmaterialerne ligger på kommunens hjemmeside eller på et subsite. <i>Styring og opdatering</i> Der sker ikke digital opfølgning på, hvem der gennemfører e-læringskurserne. Den enkelte kommune har mulighed for trafiktal. KL har ikke adgang til trafiktal. Den enkelte kommune har centralt måske mulighed for at sætte e-læringsmaterialet ind i egen læringskontekst. <i>Økonomi</i> KL har udgifter til: • Udvikling af e-læringsmoduler • Evt. opdatering
Uddannelsesinstitutioner	<i>Miljø</i> Løsning hvor den enkelte uddannelsesinstitution afvikler e-	Ikke relevant, da stort set alle uddannelsesinstitutioner benytter LMS.

	læringskurserne i egne LMS'er. <i>Styring og opdatering</i> Her kan den enkelte uddannelsesinstitution selv planlægge brug af e-læringsmaterialerne og sætte e-læringsmaterialet ind i egen læringskontekst mht. hvor ofte det bruges, hvilke studerende der får adgang, blended learning m.m. <i>Økonomi</i> KL har udgifter til: • Udvikling af e-læringsmoduler • Evt. opdatering	
Campus	<i>Miljø</i> Løsning hvor KL indgår aftale med Finansministeriets Campus om afvikling af e-læringskurserne i Campus's LMS (driftsaftale). <i>Styring og opdatering</i> Det er KL's ansvar at sikre, at e-læringsmaterialet er fagligt opdateret. <i>Økonomi</i> KL har udgifter til: • Udvikling af e-læringskurser • Evt. opdatering • Hosting/driftsaftale med Campus	Ikke relevant

Moderniseringsstyrelsens Campus

Campus er statens fælles læringsløsning. Campus er initieret af Finansministeriet og forankret i Moderniseringsstyrelsen. Campus indeholder over 100 e-læringskurser og understøtter administration af kompetenceudvikling gennem LMS-systemet SABA. Intentionen med Campus er at gøre kompetenceudvikling i den offentlige sektor mere effektiv, målrettet og strategisk (og til dels mindre omkostningsfyldt).

Alle ministerområder har eget område på Campus, hvor de udover de fællesstatslige e-læringskurser, kan distribuere og administrere egne læringsaktiviteter.

Campus indeholder primært e-læringskurser målrettet medarbejdere i staten, som typisk er:

- HK'ere (og tjenestemænd), der udfører sekretærarbejde, økonomiopgaver, journalføring og administrationsarbejde
- Akademikere, der udfører sagsbehandling og projektledelse
- Ledere, der varetager faglig ledelse og personaleledelse.

Siden etableringen af Campus for ca. 10 år siden har Finansministeriet haft overvejelser om, at Campus også kan udrulles til kommunerne – enten med direkte adgang for de kommunale medarbejdere eller etablering af en tilpasset version til en kommunal kontekst.

Campus er finansieret ved, at en vis procentdel af de statslige institutioners uddannelsesbudgetter går til drift af Campus og udvikling af nyt e-læringsindhold. En finansieringsmodel for kommunal adgang er p.t. ikke afklaret. Foreløbig er der kun forsøgsmæssigt åbnet op for, at enkelte kommuner har adgang til indholdet på Campus.

Med Campus' primære fokus på medarbejdere med administrative/sagsbehandlingsmæssige/ledelsesmæssige funktioner kombineret med det lave momentum for udbredelse i en kommunal kontekst vurderes Campus ikke p.t. at være en umiddelbar oplagt platform for e-læringsmaterialer for SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter i den kommunale social- og sundhedspleje.

Center for offentlig kompetenceudvikling COK

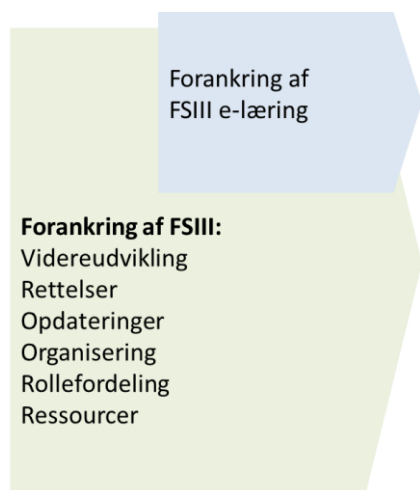
For tiden har KL drøftelser med COK om øget samarbejde i forhold til, at COK kan overtage en del af KL's uddannelsesaktiviteter. Det forventes, at der formuleres en rammeaftale, hvor det aftales, hvilke opgaver COK overtager samt styrings- og samarbejdsmodeller og opfølgning. Afhængig af aftalens indhold kan det blive en relevant mulighed, at COK skal have en rolle i forbindelse med FSIII-uddannelsesaktiviteter og herunder e-læringsmaterialer om FSIII.

16. Forankring af FSIII e-læringsmaterialer

Ved produktion af e-læringsmaterialer bør man altid overveje, hvordan materialerne forankres i forhold til at sikre ejerskab, ressourcer og commitment til drift og eventuelle nødvendige opdateringer og videreudviklinger. Uden overvejelser og beslutninger om forankring af e-læringsmaterialer om FSIII, er der risiko for, at e-læringsmaterialerne ikke bliver udrullet efter hensigten, ikke bliver supporteret eller videreudviklet. Derved kan det ske, at e-læringsmaterialerne ikke benyttes efter hensigten og får en kort levetid.

Som udgangspunkt bør der være sammenhæng og koordination mellem FSIII-projektets overordnede forankring og forankring af projektets e-læringsmaterialer. FSIII-projektet bør træffe beslutning om en række forhold omkring forankring fra 2016 og frem. Det drejer sig bl.a. om pilotdrift, implementering, FSIII's relation til ny strategi for digitalisering samt eventuel implementering af kommende subsets og klassifikationer.

Ideelt bør beslutning om forankring forelægges på et så tidligt tidspunkt som muligt, for at sikre at økonomiske ressourcer, organisering og ejerskab er afklaret inden produktion af e-læring.

Figur 11: Sammenhæng mellem forankring af FSIII og forankring af FSIII e-læring.

Da e-læringsmaterialerne er en delmængde af FSIII projektet anbefales en hvis harmoni i forankringen af begge.

Rettelser, opdateringer og videreudviklinger af FSIII kan betyde, at der er behov for at justere i e-læringsmaterialerne. Hvis der f.eks. er forskellig forankring af e-læringsmaterialerne i forhold til hele FSIII-projektet, kan det betyde, at e-læringsmaterialet er uaktuelt eller faktisk forkert som følge af opdateringer og rettelser i FSIII klassifikationer.

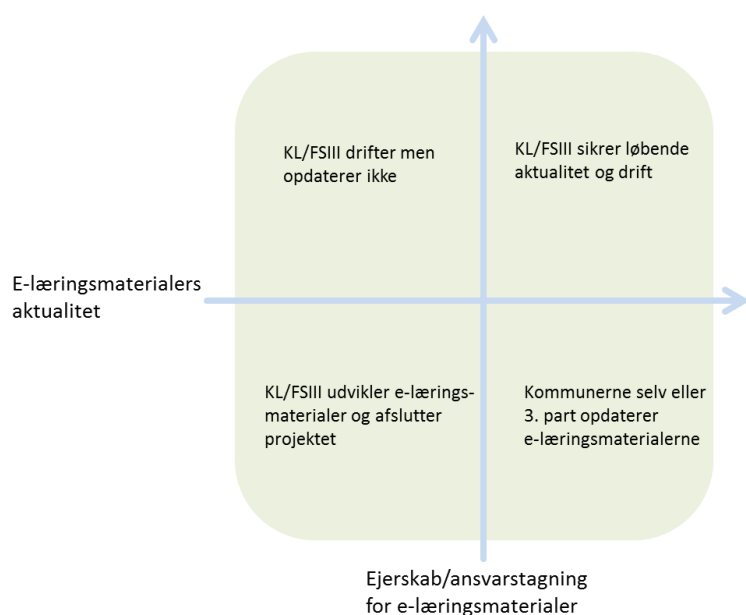
FSIII og e-læring herom er "forbundne kar", hvor ændringer i FSIII på forskellig vis vil påvirke e-læringsmaterialerne.

Modeller for forankring

Forskellige forankringsmodeller for FSIII e-læringsmaterialer er mulige. I følgende forankringsmodel er skaleringerne tænkt i forhold til KL's engagement og resourceallokering for at sikre e-læringsmaterialernes aktualitet. Alternative forankringsmodeller, hvor KL ikke har nogen rolle heri, kan også være mulige. Det kan f.eks. være modeller, hvor en anden offentlig myndighed, f.eks. en styrelse eller en organisation, tager ansvar for forankring af e-læringsmaterialerne og sikrer ressourcer hertil.

I de følgende forankringsmodeller arbejdes der ud fra en tankegang, hvor KL engagerer sig på forskellig vis og allokerer ressourcer hertil.

Hvis man ser på hvilke ressourcer, der allokeres for at e-læringsmaterialerne forbliver aktuelle, kombineret med KL's ansvarstagnung for e-læringsmaterialerne kan nedenstående muligheder overvejes.

Figur 12: Muligheder for KL's engagement i FS-e-læringens aktualitet og drift

Modellen giver fire overordnede tilgange til graden af forankring af e-læringsmaterialer om FSIII. Inden for hver tilgang er der naturligvis også mulighed for variationer.

Forankringsmodel 1: KL/FSIII udvikler e-læringsmaterialer og afslutter projektet

Denne forankringsmodel betyder ingen central forankring (set med KL-optik). Erfaringsmæssigt medfører denne forankringsmodel, at e-læringsmaterialerne vil blive brugt i en periode, for herefter at være ubrugte eller slettes, hvis e-læringsmaterialerne er uaktuelle. Ved denne model er der risiko for, at enkelte brugere ikke opdager, at dele af e-læringsmaterialet er uaktuelt og forsætter med at anvende det, og derved bliver uaktuel information om FSIII videregivet.

Denne model medfører også, at eventuelle tekniske problemer med e-læringsmaterialerne ikke adresseres og løses.

Ressourcemæssigt er denne "ikke"-forankringsmodel mindst krævende, da FSIII-projekter kun bruger ressourcer på produktion af e-læringsmaterialerne. Metaforen for denne model er, at man sætter et skib i søen uden besætning – man ved ikke, hvor lang tid det vil overleve, og hvor den ender.

Forankringsmodel 2: Kommunerne selv eller 3. part opdaterer e-læringsmaterialerne

Denne forankringsmodel medfører, at FSIII-projektet ikke selv står for opdatering af e-læringsmaterialerne, men tager ansvar for, at materialet enten er i en form, så den enkelte kommune selv kan opdatere materialet, eller at der indgås aftale med 3. part om at sikre, at materialet er aktuelt. En sådan aftale med

3. part kan betyde at KL betaler 3. part for løbende at opdatere e-læringsmaterialerne. En 3. part kan både være en privat virksomhed/organisation, et ministerium eller en styrelse.

Hvis der åbnes op for at enkelte aktører selv kan justere i og opdatere materialer, er der risiko for at e-læringsmaterialet kan udvikle sig i forskellige retninger pga. decentrale opdateringer og den enkelte aktørs fokus på egne målgrupper. Metaforen for denne model er, at man sætter et skib i søen og en anden besætning styrer det.

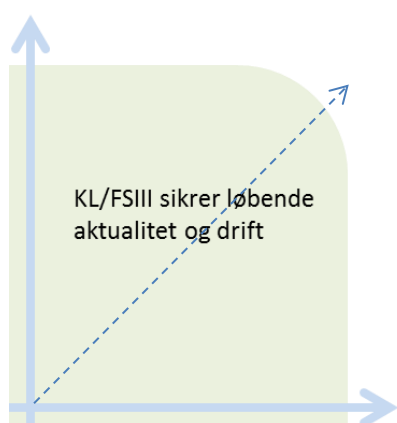
Forankringsmodel 3: KL/FSIII driver, men opdaterer ikke e-læringsmaterialerne

Denne forankringsmodel betyder, at KL tager ansvar for de e-læringsmaterialer, der er udviklet under FSIII-projektet, er i drift. Men der er ikke afsat ressourcer til eventuelle opdateringer og videreudviklinger af e-læringsmaterialet.

Det kan være en situation, hvor e-læringsmaterialer om FSIII driftes i et CMS på en KL-server eller i skyen. KL kan så løbende vurdere e-læringsmaterialernes aktualitet og kan i CMS'et slette elementer, der måtte blive uaktuelle. Samtidig sikrer KL den tekniske drift af e-læringsmaterialerne og yder support. Eftersom der ikke er afsat ressourcer til opdateringer eller videreudviklinger vil nye e-læringsmaterialer ikke blive tilføjet. Metaforen for denne model er, at man sætter et skib i søen og sætter det på autopilot.

Forankringsmodel 4: KL/FSIII sikrer løbende aktualitet og drift af e-læringsmaterialerne

Til forskel fra forankringsmodel 3 er der ved denne forankringsmodel også tilført ressourcer til løbende opdatering og videreudvikling af e-læringsmaterialerne. Det er tidsmæssige, økonomiske og kompetencemæssige ressourcer samt et organisatorisk setup.

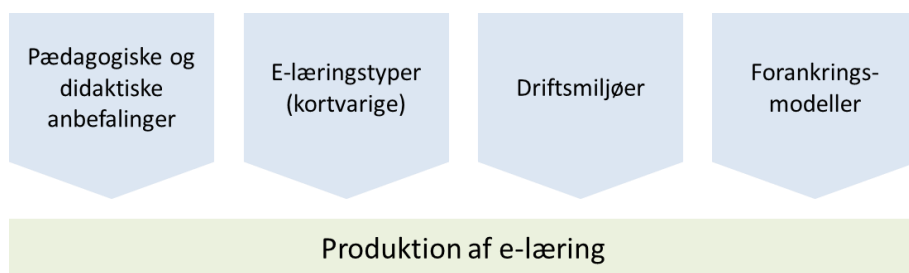
Figur 13: Figur 12's kvadrant hvor KL har et stort engagement i forhold til ejerskab og e-læringsmaterialernes aktualitet.

Den stiplede linje illustrerer graden af KL's engagement og investering af ressourcer, der allokeres til at sikre aktualitet. Behovet af ressourcer er afhængig af hvor ofte, der er behov for opdateringer og videreudviklinger. I tilfælde af at e-læringsmaterialet er relativt robust, og der sjældent er behov for opdateringer, vil ressourcebehovet være begrænset. Metaforen for denne model er, at man sætter et skib i søen, og KL står ved roret.

17. Beslutninger vedr. produktion af e-læring

Foranalysen har peget på en række forhold, der i projektets styregruppe bør drøftes og tages beslutning om, inden produktion af e-læringsmaterialer om FSIII påbegyndes. Det drejer sig både om en række anbefalinger, som kan tages til efterretning eller udfordres gennem drøftelser, samt forhold der skal træffes beslutning om.

Inden opstart af produktion af FSIII e-læringsmaterialer bør nedenstående forhold drøftes/beslutes:

Figur 14: Forhold, der påvirker produktion af FSIII e-læring.

Beslutning om pædagogiske, didaktiske og tekniske anbefalinger

Dialog med udvalgte kommuner og uddannelsesinstitutioner samt input fra survey peger på en række pædagogiske, didaktiske og tekniske forhold (side 46-49), der bør tilgodeses for at sikre optimal e-læring i forhold til kommunernes ønsker, målgrupperne forudsætninger, læringsstile og parathed til e-læring.

Det indstilles, at disse anbefalinger følges.

Beslutning om e-læringstyper

Der er fra FSIII-projektets side et ønske om, at der arbejdes med forskellige typer af e-læring for at tilgodese flere læringsforhold ved FSIII. Det vil sige, at e-læring anvendes i en bredere kontekst i forhold til kommunikationsaktiviteter, hvor der bl.a. arbejdes med motivation og eventuelt modstand mod forandring.

Det indstilles, at disse anbefalinger følges.

Beslutning om driftsmiljøer

En række forskellige driftsmiljøer er beskrevet som muligheder for afvikling af e-læring.

Det indstilles, at styregruppen beslutter, hvilket driftsmiljø der ønskes.

Beslutning om forankringsmodeller

Der er skitseret forskellige mulige forankringsmodeller, gående fra ingen ressourceallokering til sikring af e-læringsmaterialernes aktualitet og videreudvikling, til en forankringsmodel hvor tilstrækkelige ressourcer allokeres.

Det indstilles, at styregruppen beslutter, hvilken forankringsmodel der ønskes.

18. Perspektivering

FSIII e-læring

Denne foranalyse har belyst en række forhold, der bør tages højde for ved et centralt, generisk produceret e-læringsmateriale om FSIII. Blandt kommunerne er der et ønske om fleksibilitet i e-læringsmaterialet, så e-læringskurserne kan indpasses i kommunernes tekniske, organisatoriske og pædagogiske setup. Det er ikke ensbetydende med fleksibilitet i forhold til at justere i e-læringskursernes faglige indhold, men ønske om mulighed for justeringer i forhold til øvrige parametre som design, tekniske forhold samt hvilken pædagogiske kontekst en kommune vil lade e-læringsmaterialerne indgå i. Flere kommuner har allerede formuleret strategier for brug af e-læring til kompetenceudvikling og investeret ressourcer i tekniske løsninger og e-læringsindhold. Disse investeringer bør e-læringsmaterialer om FSIII complimentere, så kommunerne ikke vil have yderligere udgifter for at gøre brug af FSIII e-læring.

Målet for brug af e-læringsmaterialer om FSIII må være 100 %, men selvom en væsentlig lavere målopfyldelse nås som f.eks. i en situation, hvor e-læringsmaterialer kun vil blive brugt i ca. halvdelen af kommunerne, vil e-læringsmaterialerne stadig komme mange medarbejdere til gode. Med ca. 80.000 SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, terapeuter og visitatorer i den kommunale ældresektor vil en udbredelsesgrad på måske kun 50 % stadig omfatte 40.000 medarbejdere, hvilket må siges at være ganske mange.

Det er af kommunerne blevet foreslået, at centralt udviklet FSIII e-læringsmateriale med inddragelse af udvalgte kommuner kunne agere som model og inspiration for hvordan kommuner kan samarbejde om udvikling af e-læringsmaterialer.

E-læringsmaterialer om FSIII omfatter ikke kun udvikling, testning og udbredelse, men også opgaver i forhold til vedligeholdelse og videreudvikling. Da FSIII e-læringsmaterialer er en naturlig del af udbredelsen af FSIII, bør e-læringsmaterialernes governance/forankringsmodel være i overensstemmelse med hele FSIII projektets governance/forankring.

E-læring i kommunerne generelt og KL's rolle

Kommunernes brug af e-læring til kompetenceudvikling af medarbejderne i hjemme- og sygeplejen er meget varierende. Der er store forskelle kommunerne imellem på de fleste af de faktorer, som denne foranalyse har omfattet og undersøgt.

Kombinationen af forskelle på faktorer som strategisk tilgang, ledelsesmæssigt fokus, organisering, udbredelse, opfølgning, teknologiske forhold, omfang af e-læring m.m. har medført, at der i kommunerne er mange tilgange til e-læring.

Figur 15: Oversigt over variable i kommunernes tilgang til e-læring.

Ovenstående ”hjul” viser mange af de faktorer, som kommunerne varierer på i forhold til e-læring – flere kan sikkert tænkes. Hvis hver kommune udfyldte ovenstående hjul med egne tilgange til e-læring, vil der fremkomme mange forskellige ”profiler” – måske 98 forskellige ”profiler”.

Den store variation i tilgange til e-læring kan anskues forskelligt. På den ene side, kan det ses som et positivt aspekt ved mangfoldighed som følge af kommunernes autonomi. På den anden side kan det ses som om, der i kommunerne bruges en del ressourcer på at koncepture og udvikle de samme e-læringskurser – blot hver kommune er udvidende om, hvad andre kommuner udvikler af e-læring. Den store forskel kan også tyde på, at e-læring i en kommunal kontekst er personafhængig og båret af hvad enkelte forvaltningschefer og uddannelsesansvarlige/e-læringsfagpersoner måtte have af kendskab til og erfaring med e-læring. Med henblik på sammenfald kommunerne imellem mht. opgavevaretagelse, medarbejdergrupper og behov for kompetenceudvikling kunne man forestille sig, at et mere fælles vidensniveau, samarbejde og adgang til fælles værktøjer kunne betyde bedre ressourceudnyttelse og mere ensartethed i udbredelse af e-læring og højere standard i e-læringsmaterialerne.

Generelt har kommunerne et begrænset overblik over, hvilke e-læringsmaterialer andre kommuner har udviklet, påtænker at udvikle og er ved at udvikle. Det er ofte ved tilfældigheder, at en kommune opdager, hvilke e-læringsmaterialer andre kommuner måtte besidde eller planlægger at udvikle.

De kommuner, som FSIII-projektet har været i kontakt med i foranalysefasen, kan se fordelene ved at samarbejde om udvikling af e-læringsmaterialer, da det kan øge kvaliteten og spare ressourcer i form af tid og penge.

Kommunernes udfordringer med e-læring, og de rejste behov for overblik og værktøjer, peger i retning af, at en central aktør kan have en rolle med at samle kommuner i samarbejdsprojekter, vise og demonstrere

måder at samarbejde på, rådgive og formidle om strategi, udvikling, implementering, opfølgning samt pædagogiske og didaktiske forhold ved e-læring. KL kan overveje, om denne opgave skal omfattes af KL's interessevaretagelse og/eller en anden national central aktør skal påtage sig ansvaret og opgaverne.

19. Bilag

Bilag 1: KvaliCare – et eksempel på standard courseware

KvaliCare er en privat kursusudbyder af en række e-læringskurser til plejepersonale i kommunerne. Nedenfor ses eksempler på hvilke e-læringskurser, som KvaliCare p.t. udbyder.

E-LÆRINGSKURSER

Du er her: Forside > Produkter > E-læringskurser

Her under kan du se de e-læringskurser vi allerede har udviklet. Hvis din organisation har behov for e-læring, som endnu ikke er udviklet kan du henvende dig – så finder vi en løsning sammen.

Faldforebyggelse

- Danmark har europarekord i dødsfald på grund af fald blandt ældre.
- Faldforebyggelse hos ældre mindsker faldskader med op til 33%.

Understøt kompetenceudvikling for plejepersonalet med e-læring. [Se produktbilled](#).

Smerte

- 60% af ældre med smerte er underbehandlet – læs dem mere.
- Lidelser, følgesymptomer og udgifter til indlæggelser m.m. kan reduceres.

Understøt kompetenceudvikling for plejepersonalet med e-læring. [Se produktbilled](#).

Medicinhåndtering

- Indberetninger og undersøgelser viser, at der dagligt sker mange fejl i forbindelse med medicinhåndtering.
- Utsigtede hændelser i forbindelse med medicinhåndtering kan reduceres.

Understøt kompetenceudvikling for plejepersonalet med e-læring. [Se produktbilled](#).

Forebyggelse og behandling af sår

- Kroniske sår har store menneskelige og økonomiske omkostninger.
- Sygeplejerskers tid til sårbehandling kan reduceres væsentligt.

Understøt kompetenceudvikling med e-læring. [Se produktbilled](#).

Blodsukkermåling

- Antallet af ældre og antallet af ældre med diabetes forventes at stige markant de kommende år.
- Flere borgere vil få brug for hjælp til blodsukkermåling. Ved at opkvalificere det personale der kommer i hjemmet i forvejen skabes kontinuitet for borgeren og der spares ressourcer.

Understøt kompetenceudvikling med e-læring. [Se produktbilled](#).

Mund og tandpleje

- E-læringskurset er udviklet i samarbejde med OmSORGstøtningen i Ålborg Kommune på baggrund af evidensbaseret kliniske retningslinjer fra Center for kliniske retningslinjer – nationalt clearinghouse for sygepleje.
- Kurset er velegnet til plejepersonale som udfører mund og tandpleje i primær sektor for at sikre kvalitet i indsatsen.
- Undersøgelser viser, at området er forsvundet og, at dødsfald som følge af lungebetændelse kan undgås ved at forbedre mund og tandplejen til ældre. [Se produktbilled](#).

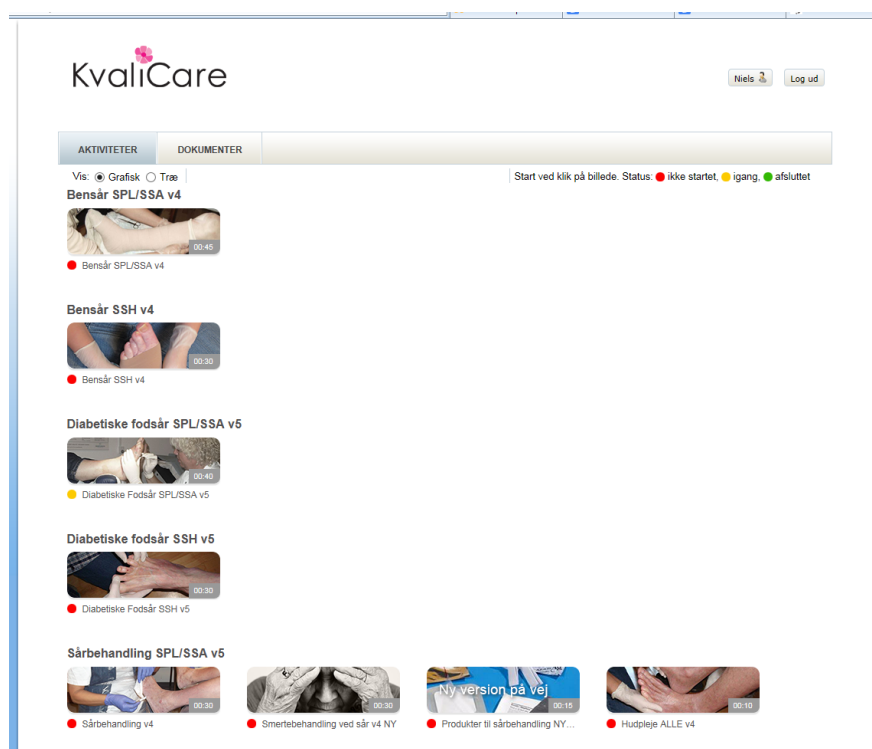
Hverdagsrehabilitering

Formål med kurset er, at fastholde og videreudvikle viden om hverdagsrehabilitering i kommunen f.eks. i tilslutning til projekt og undervisning af personalet.

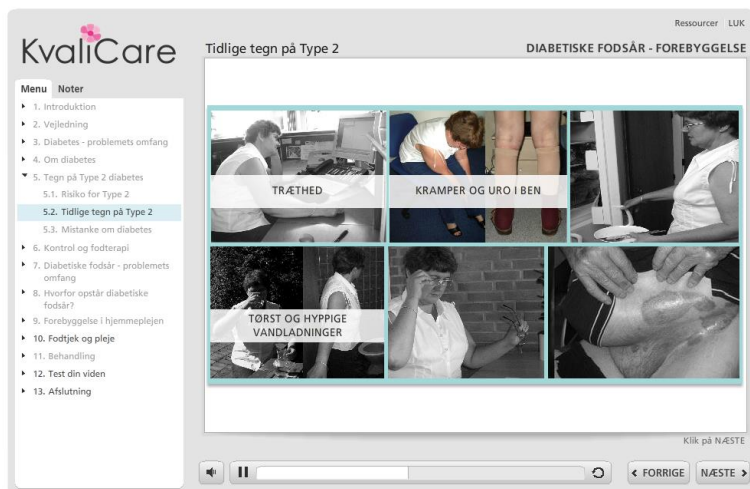
KvaliCares e-læringskurser benyttes af følgende kommuner:

- Aabenraa kommune
- Aalborg kommune
- Frederiksberg kommune
- Holbæk kommune
- Holstebro kommune
- Høje-Taastrup kommune
- Langeland kommune
- Lemvig kommune
- Odsherred Kommune
- Ringkøbing Skjern kommune
- Ringsted kommune
- Slagelse kommune
- Sorø kommune
- Struer kommune
- Viborg kommune

Nedenfor er et eksempel på et af KvaliCares e-læringskurser (kurset i forebyggelse af diabetiske fodsår).

Læringsforløbene er oftest opbygget med grafik, speak og kun lidt tekst. Grafikken er sjældent animeret og stort set kun still-billeder. KvaliCares kurser minder derfor mest om slides, der dog frit kan springes imellem i venstre navigationsmenu.

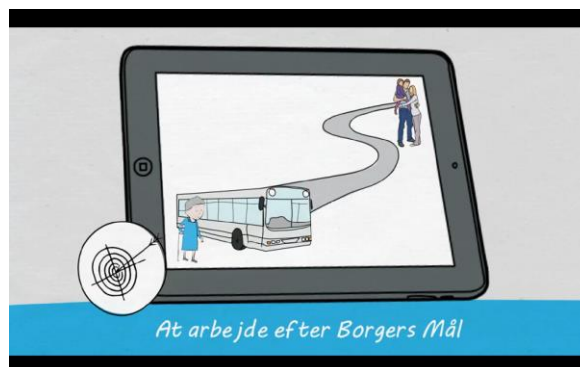
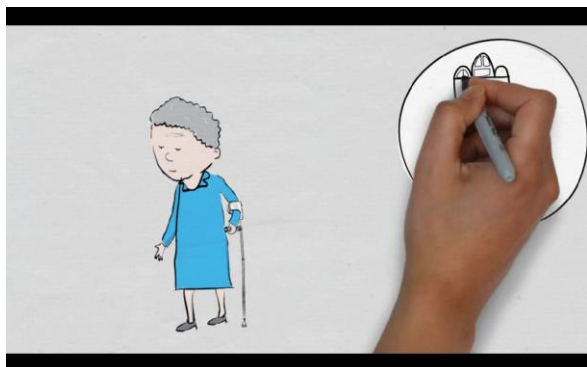

Visuelt har e-læringsmaterialet en umiddelbar modernitet, primært på grund af tydelige fotos af f.eks. diabetessår, men teknisk er e-læringsmaterialet meget lidt avanceret med bl.a. ingen animation, slides-lignende præsentationer. I forhold til hvad der er muligt i 2015, virker e-læringsmaterialet relativt gammeldags.

Bilag 2: Eksempler på e-læringskurser egenudviklet af Aarhus Kommune

Aarhus Kommune producerer selv en række e-læringskurser målrettet medarbejderne i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen. Kommunen har investeret i et forfatterværktøj og produktionsfaciliteter, så man selv kan producere forskellige e-læringsforløb.

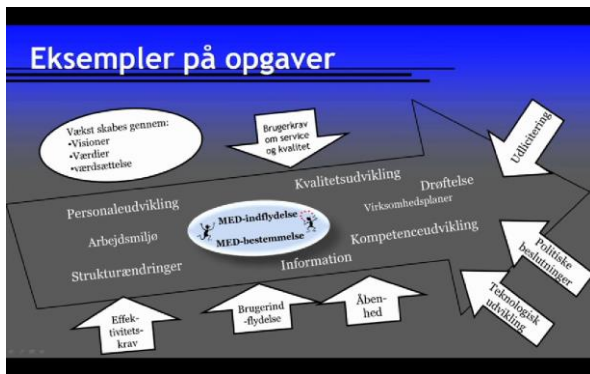
Her er vist to eksempler, der illustrerer, hvad der er muligt at producere in-house for begrænsede økonomiske midler uden at forprimitiv i udtryksform.

Oven for er vist kommunens e-læringskursus i forløb (rehabilitering). E-læringskurset er amineret og speaket. Kurset distribueres som en YouTube video, så det kan tilgås på alle platforme – stationære som mobile.

Neden for er vist kommunens e-læringskursus i grundbegreber i MED-arbejdet. E-læringskurset er opbygget som en videofilmet forelæsning. I modsætning til mange videofilmede forelæsninger har udvikleren gjort sig umage for at opnå en tilfredsstillende kvalitet ved gode lydforhold, tydelig billedkvalitet og opsætning i forhold til kamera. Endvidere klippes der til præsentationerne, så kursisten tydeligt kan se indholdet.

Bilag 3: Eksempel på et e-læringskursus udviklet af Københavns Kommune med ekstern hjælp målrettet kommunens SOSU-medarbejdere

Københavns Kommunes e-læringskursus "Introduktion til hverdagstræning" er udviklet i et samarbejde mellem Den Sociale Hjemmepleje (DSH) i Københavns Kommune og e-læringsvirksomheden Effective Learning A/S.

Hverdagstræning går ud på at opstille nogle realistiske mål i samråd med den enkelte borger og derefter støtte, vejlede og træne borgeren i eget hjem i en begrænset periode, med fokus på at borgeren bliver mere selvhjulpne. Det kan fx være at gøre rent, købe ind, lave mad eller fysisk træning for at bryde en inaktiv periode.

For medarbejderne i Den Sociale Hjemmepleje stiller hverdagstræning krav til bl.a. at arbejde med borgerens motivation og være gode til at læse borgerens signaler, for at træningen skal give resultater.

I det 25 minutter lange introduktionskursus møder kursisten borgeren Jonna, som er depressiv i perioder og derfor har svært ved at holde sit hjem. Udover at få en grundlæggende forståelse af, hvad et hverdagstræningsforløb går ud på, og blive præsenteret for nogle gode pædagogiske redskaber, oplever kursisten nogle udfordrende situationer i samarbejdet med borgeren.

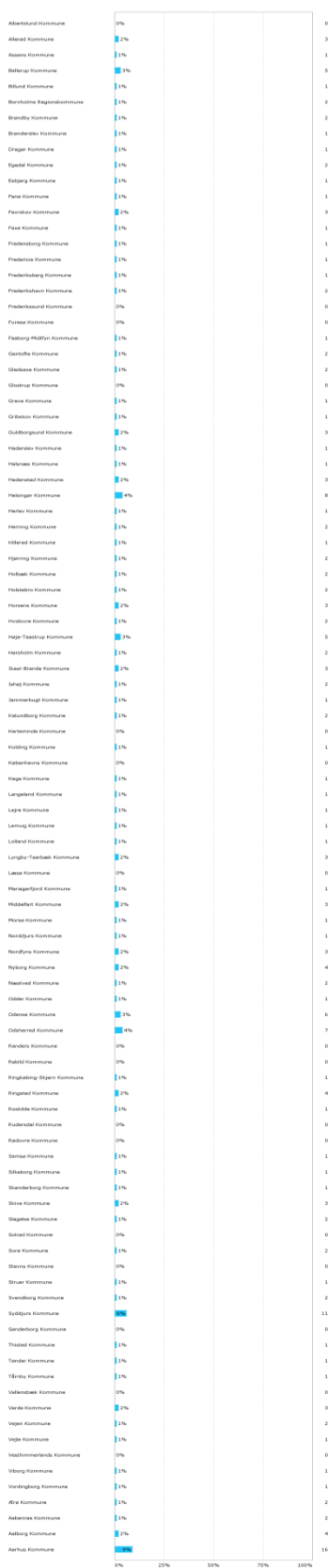
E-læringsforløbet er opbygget med både grafik, speak og tekst. Grafikken er meget simpelt animeret og bringer minder frem om ca. 15 år gamle computersituationsspil. Et situationsspil er en form for spil, der

tager udgangspunkt i en konkret problemstilling. Spillet består af en række sammenhængende situationer som forløber lineært med en indledning og en afrunding. De valg, man træffer i den enkelte situation, er bestemmende for den fortsatte udvikling i spillet.

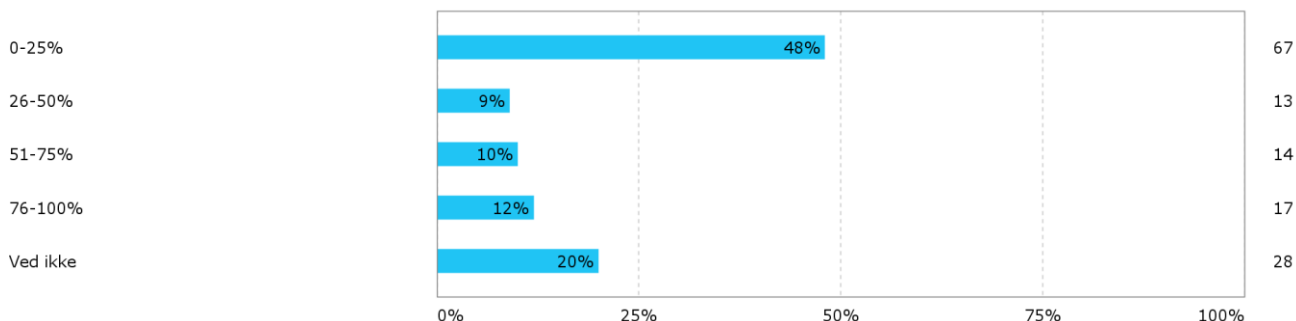
I forhold til hvad der i dag teknisk er muligt indenfor spilteknologi og e-læringsteknologi, virker e-læringskurset forholdsvis gammeldags i look-and-feel.

Bilag 4: Resultater fra survey

1. Angiv venligst, hvilken kommune du hører til

2. Hvor stor en andel af kommunens medarbejdere i hjemme- og sygeplejen (SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter) har i 2014 anvendt e-læring i forbindelse med kompetenceudvikling og opkvalificering?

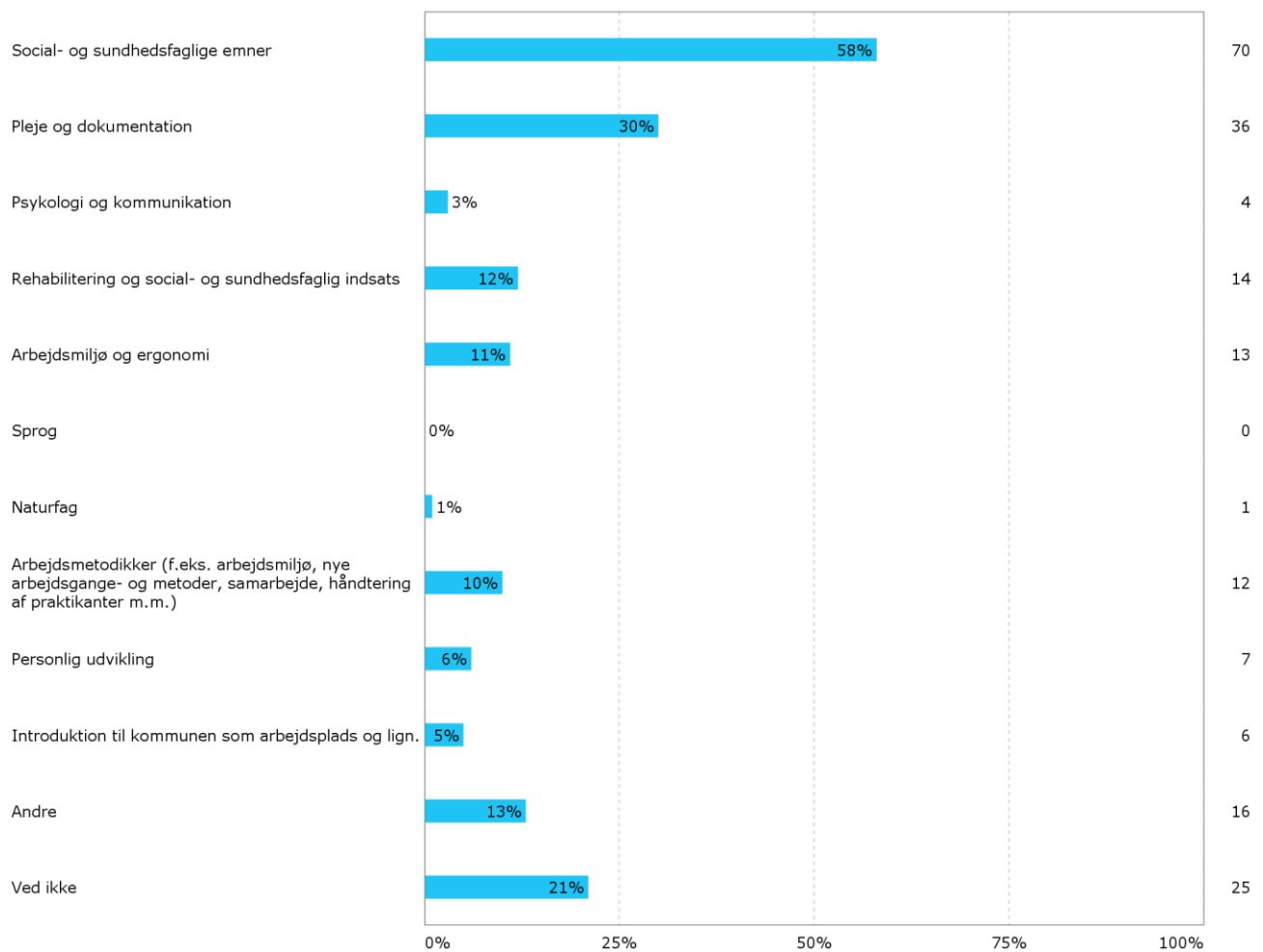

Kommentar

- Jeg kan kun svare for Sygeplejersker og SOSU i hjemme- og sygeplejen
- Visitatorer kan jeg svare for
- Jeg er uddannelseskoordinator og svarer på hvor mange af vores sosu.elever der gør brug af e-learning
- Der har ikke været brugt e-læring på nogen af områderne.
- Vi har udviklet program i forhold til vores retningslinjer for medicin håndtering, men af tekniske grunde er det endnu ikke implementeret.
- Svaret er i forhold til Hjemmeplejen (SSA og SSH medarbejdere)
- ikke visitator og terapeuter
- jeg sidder på en decentral institution så det samlede tal ved jeg ikke noget om
- Har ikke brugt e-læring
- Jeg kan kun svare for at vores ssh +ssa elever bruger det når de er på sosu-skolen
- Arbejder som uddannelsesansvarlig for sosuuddannelserne i et af i alt 9 områder. Her benytter alle elever e-læring i forbindelse med medicinundervisning
På sigt vil også andre obligatoriske områder overgå til e-læring. Men implementeringen af medicin e-læringsmodulerne er først startet op i andet halvår af 2014
- Jeg arbejder med medarbejdere i specialboliger
- Ikke anvendt e-læring i forbindelse med kompetenceudvikling og opkvalificering
- Vi bruger kun E-læring i programmet PPS, og vi ved ikke i hvor høj grad det bliver brugt. derfor svarer jeg ikke på de næste spørgsmål.
- Venlig hilsen
Birthe Vestergaard
- Svaret gælder i forhold til medarbejdere i hjemmeplejen, hjemmesygeplejen og på plejecentre. I forbindelse med Telemedicinsk sårbehandling tilbydes alle sygeplejersker, sosu-assistenten og sosu-hjælpere e-learning kurser vedr. sår.
- I forbindelse med implementering af Telemedicinsk sårbehandling tilbydes alle sygeplejersker, sosu-hjælpere og assistenter e-learning kurser vedr. sår og behandling.
- Vi har sendt QualiCare ud fra midt november 2014
- dette gælder kun for social og sundhedselever. e-læring ift medicin og sygeplejefaglige procedurer.
- alle sgpl. og sosu.medarbejdere har skullet gennemføre medicin håndteringskursus via e-læring.
- Alle medarbejdere har adgang til e-learning
- Der er udkommet e-læring i forbindelse med medicin håndtering. Dette er første gang at kommunen bruger e-læring som undervisningsform. Alle undtagen borgerkonsulenter (visitatorer) og få fys/ergo har stiftet bekendtskab med dette.
Det er obligatorisk undervisning for alle nyansatte også.
- Nyborg kommune har ikke anvendt e-læring i hjemme- og sygeplejen
- Vi fører ikke statistik då det er et skøn. det er såvel uaglærte, SOSU personale, sygeplejersker og terapeuter der anvender e-læring
- Ingen terapeuter
- Vi tog i sommeren 2014 et program til e-læring i medicin håndtering i brug.
Dette program består af 3 moduler, som retter sig mod bestemte faggrupper

- Vi har ikke anvendt det i træning og aktivitet
- Har lige fået lavet et E-learning på demens- men ved ikke hvor mange der har taget den.
- Vi har i 2014 udviklet en Kvalitetsdatabase hvor samtlige medarbejder på PC, iPad eller computer kan tilgå procedurer indenfor sygepleje og omsorgsopgaver. Vi har i denne proces undervist 804 medarbejdere (Ledere, sygeplejersker, social - og sundhedsassistenter og social - og sundhedshjælpere. I at anvende kvalitetsdatabasen som et redskab i dagligdagen for at styrke kvalitet og patientsikkerhed i ældreplejen.
- brandskolen og hygiejne
- Aalborg kommune benytter e-læringsmoduler fra det private firma KvaliCare. Alle sygeplejersker, SSA, SSH og terapeuter er oprettet som brugere. Visitatorer er ikke oprettet som brugere og indgår derfor ikke i besvarelsen. KvaliCare registrerer hvilke moduler den enkelte medarbejder har gennemgået
- Vi starter først med e-læring i medicin håndtering i marts 2015
- Har fået videresendt dette link, men er blot underviser og kan kun svare for ét område i Aarhus kommune. Så vis ikke jeg er målgruppen, se venligst bort fra min besvarelse.
- Til uddannelse af Fødevarehygiejne kursus og håndhygiejne fra SSI
- E-learning igangsættes i marts 2015 i forbindelse med medicin håndtering. I forbindelse med vores fagsystem har vi E-learning program, som er præsenteret og tilgængelig som opslag for alle medarbejdere i Ældreområdet.
- Har gennemgået e-learning Kvali-Care Diabetiske fodsår - SH, modul
- vi bruger ikke e-learning
- alle nyansatte medarbejdere bliver introduceret til kvaliCare, som anvendes af alle medarbejdere i pleje-omsorg. de forventes at gennemgå alle moduler indenfor en nærmere bestemt tidsramme
- Vi har indkøbt e-læringsprogram til medicin håndtering via Guide2Know og er ved at tilpasse programmet til Pleje og Omsorg (SSH/SSA + sygeplejersker), samt Psykiatri og Handicaps (Sygeplejersker m.fl.)
- Terapeuter har brugt det i forhold hygiejne kursus. Det er ikke brugt i hjemmeplejen eller visitationen
- Det er et gæt, men i vores hjemmepleje benytter vi det ikke. - og kender ingen i de andre firmaer der benytter det.
- Ca. hvert andet år, (sidst i 2013) uddanner vi et lille hold social og sundhedshjælpere på en web-baseret uddannelse i samarbejde med social- og sundhedsskolen. Vi forventer opstart af et nyt hold i efteråret 2015, det er det der i det følgende refereres til.

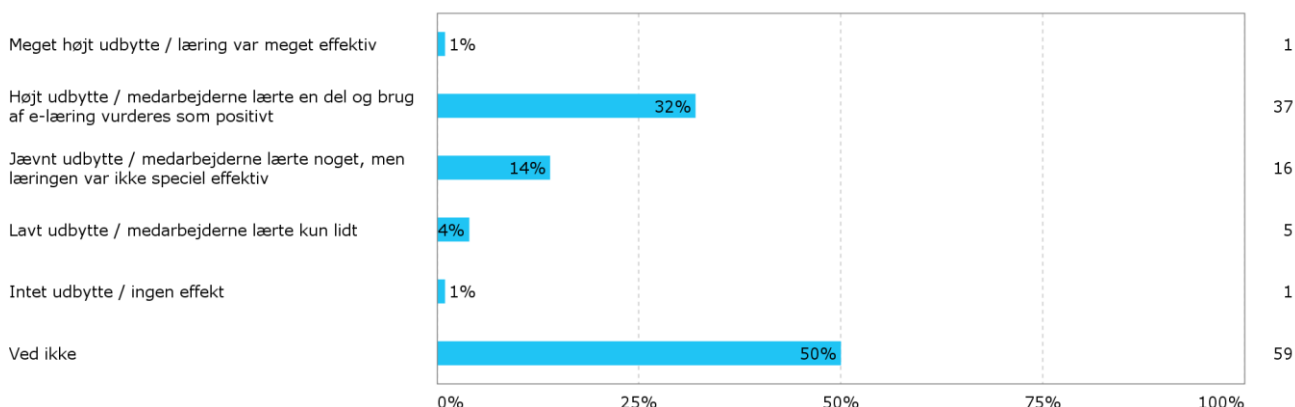
3. Inden for hvilke emner har der været anvendt e-læring?

3. Inden for hvilke emner har der været anvendt e-læring? - Andre

- ikke taget i brug
- brug af hjælpemidler
- Ingen
- IT
- Demens
- nyt it-system
- fødevarehyg.
- Se forrige svar
- ingen
- Medicinhåndtering
- IT - en enkelt bruger
- se nedenfor
- KMD Care
- ingen
- E-læring har ikke været benyttet.
- Brand

4. Hvordan vurderes udbyttet af e-læringen, som medarbejdere i hjemme- og sygeplejen (SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter) har benyttet?

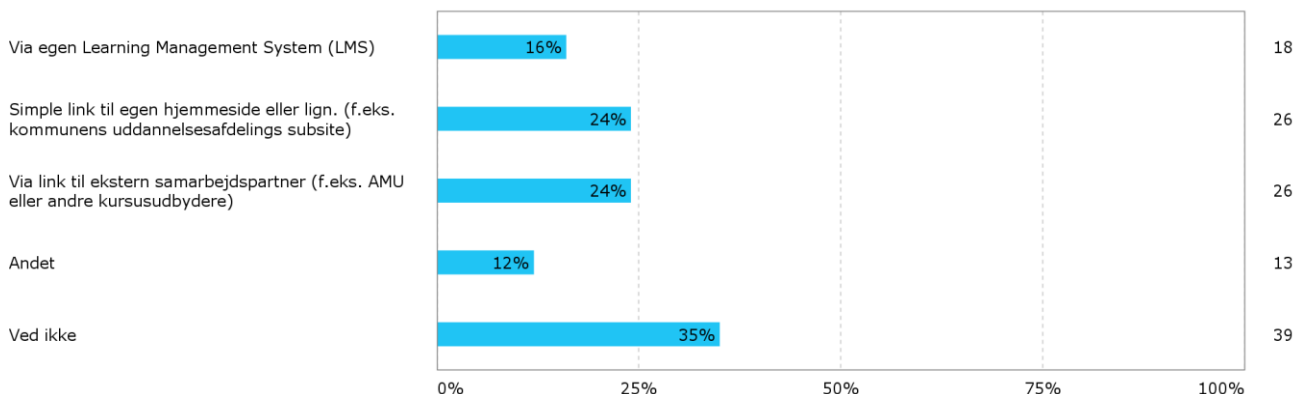

Kommentar

- Har ikke været anvendt
- Jævn udbytte i starten, nu efter 3 eller 4 år, for mange gentagelser og meget lav udbytte
- Vi har ikke rigtig anvendt E-learning
- Men med medfølgende debaterende af det læste i gruppen
- Har ikke brugt e-læring
- Det er først lige startet
- Eleverne er glade for undervisningen der suppleres af en tilstedeværelsesundervisning også på medicinområdet
- Udbyttet vurderes meget forskelligt afhængig af uddannelsesbaggrund i forhold til emne.
- Det varierer en del, nogle målgrupper (der kan afhænge af alder) modtager og lærer meget i e-læring andre har mere behov for praksis oplæring.
- Da undervisning via e-learning fortsat pågår, er det svært at vurdere effekten endnu.
- Effekt af e-læring på forflytningsteknik i Træningsafdeling er med jævnt udbytte.
- Der har ikke været e-læring
- Vi anvender ikke decideret e-learning endnu
- obs social og sundheds elever
- Vi har brugt e-learning gennem de sidste 10 år, og vi har netop revurderet brugen af e-learning. Det er vores erfaring, at vi skal bruge det på en anden måde, da medarbejderne ikke oplever, at de får det udbytte ud af det som forventes. Vi har lavet nogle nye arbejdsgange ift. dette.
- Forudsætningen for højt udbytte har været muligheden for at reflektere det lærte ind i praksis efterfølgende- dvs. via dialog om hvordan det lærte omsættes til ændringer i adfærd og praksis
- Jeg sidder centralt og ikke ude i de enkelte teams, men det er den tilbagemelding, jeg får.
- Højt udbytte når e-læringen benyttes samtidig med andre pædagogiske værktøjer. medarbejderen bliver inddraget, det kan gøre med humor og er et godt værktøj til dem der er visuelle.
- teori kan gentages med e-læring, uden det føles som repetition men som en sjov øvelse. e-læring vedr. dokumentation, her var det et meget brugbart redskab. Kan let tilrettes den enkelte gruppe og derved føles nærværende.
- se punkt 3
- Vi har ingen erfaring endnu
- Sosu-medarbejderne
- Der evalueres/måles ikke direkte på effekten gennem systematisk registrering. Der registreres på gennemførelse - og det siger ikke nødvendigvis noget om udbyttet. Medarbejderne giver mundtligt udtryk for varieret udbytte
- Der er for meget ajourføring over de aktuelle programmer. Nyttedækkende er ikke eksisterende hvis e-læring ikke er holdt ajour
- Vi erfarer at de har glemt meget når vi mødes til opsamling. Yderst nødvendigt med dækkende tilstedeværelsesundervisning der gentager og kobler til praksis herunder en sikring af at de er med på ansvar og kompetencer.

- Det er dog forskellige opfattelser af E-læringen afhængig af deres it-forståelse
- Kan pt. ikke vurdere på dette.
- Der er ikke lavet evaluering og opfølgning på forløbet
- vi anvender det ikke
- Det er stadig kun terapeuter der har anvendt E-learning, så svaret er ud fra dette
- Kan kun tale for mig selv, at jeg synes det var udbytterigt og fint tilgængeligt.

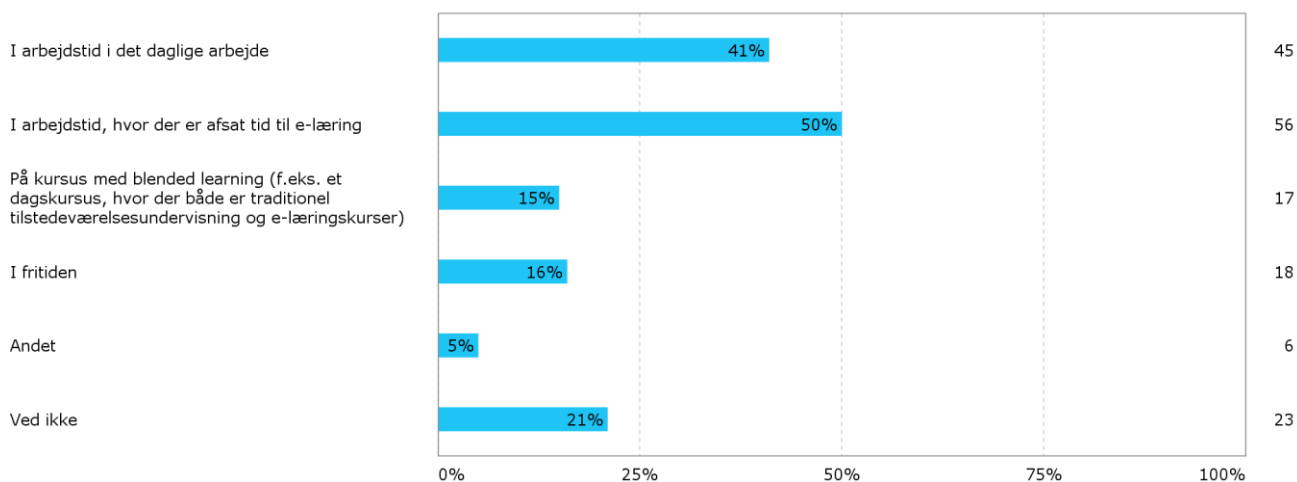
5. Hvordan distribueres e-læringen til medarbejdere i hjemme- og sygeplejen (SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter)?

5. Hvordan distribueres e-læringen til medarbejdere i hjemme- og sygeplejen (SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter)? - Andet

- hjemmesider - eks. Sundhedsstyrelsen
- Genveje på PC og storskærm i afdelingen
- mundtlig overlevering og link fra en leder/konsulent/andet
- internets link
- Når vi støder på noget sender vi det rundt. Det er ikke systematiseret
- Kursusportalen, aak.play2learn
- nyhedsbreve
- Linsens til Welfare Denmark
- link i fagsystem
- Plan2learn platformen
- Det har ikke været benyttet.
- Intranettet
- Web- uddannelse som social- og sundhedshjælper i samarbejde med social- og sundhedsskolen i Århus

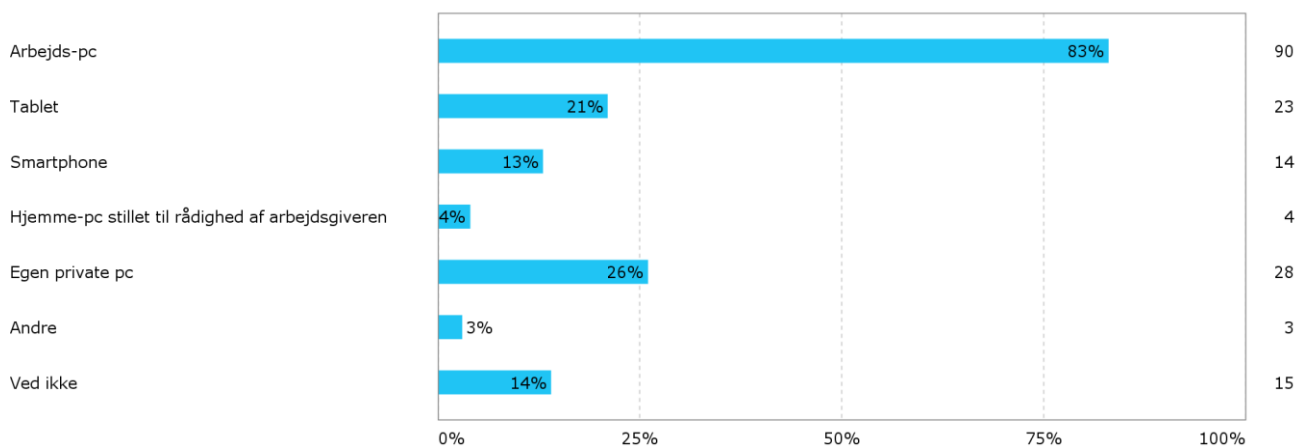
6. Hvornår har medarbejdere i hjemme- og sygeplejen (SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter) brugt e-læring til kompetenceudvikling og opkvalificering?

Kommentar

- Ikke i særlig høj grad, men hvis et firma har udviklet noget brugbart, er dette stillet til rådighed, til brug i en ledig stund.
- Har ikke været anvendt
- Vi har ikke anvendt E-learning
- Har ikke brugt e-læring
- ikke relevant
- Som oftest foregår undervisningen/kurserne i arbejdstiden, men de mest [dygtige] elever har nogen gange taget kurset derhjemme, da kommunens hjemmeside kan åbnes fra en vilkårlig pc
- med lønkompensation - hvis det er i fritiden
- Der har ikke været e-læring
- det gælder kun for social og sundheds elever
- Ser e-læring i arbejdstiden, hvor der er afsat tid og kommer derefter en anden dag til tilstedeværelsesundervisning.
- Vi har ikke e-læring målrettet dette område
- Der afsættes tid til e-læring, men de har også mulighed for at tilgå det hjemmefra
- Der er sat 3 timer af i arbejdstiden - men det kan ikke nås på tre timer.
- Det er meget blandet men fortrinsvis i fritiden der så kan "veksles" til en afspadseringstime, når et e-læringsmodul er gennemført
- Vi påtænker, at der fremover skal afsættes tid til E-learning i arbejdstiden.
- vi bruger det ikke
- Planlagt
- Medarbejderne som har brugt e-læring i fritiden er blevet aflønnet time for time
- Vi har ikke været dygtige nok til at benytte det på arbejde.

7. På hvilke medier har medarbejdere i hjemme- og sygeplejen (SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter) kunne tilgå e-læringen?

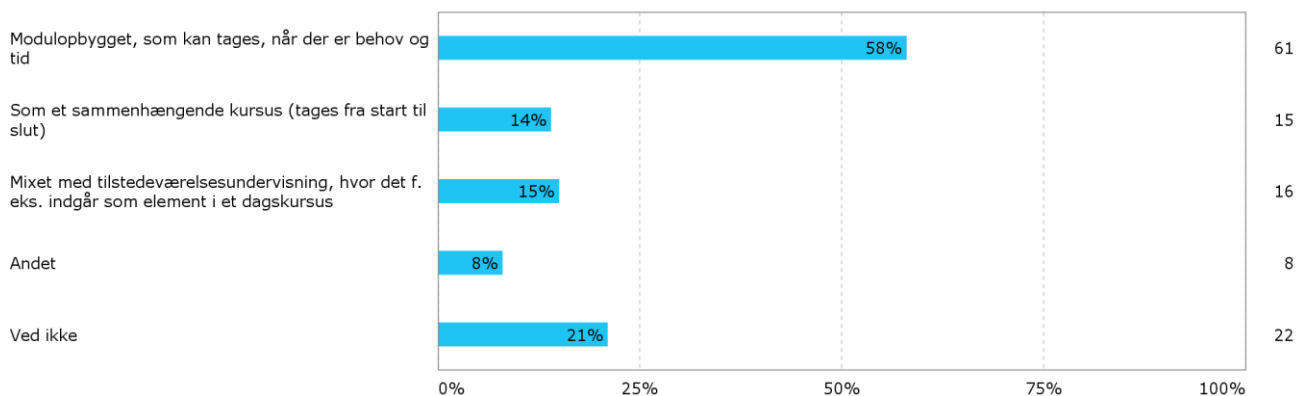
7. På hvilke medier har medarbejdere i hjemme- og sygeplejen (SOSU-medarbejdere, sygeplejersker, visitatorer og terapeuter) kunne tilgå e-læringen? - Andre

- Storskærm i afdelingen
- Det har ikke været benyttet.
- pc stillet til rådighed af social- og sundhedsskolen

Kommentar

- Har ikke været anvendt
- Vi har ikke anvendt E-learning
- Har ikke brugt e-læring
- ikke relevant
- Systemet virker desværre endnu ikke fra tablets og lignende
- Men ikke som en app, der dog ville være nemmere
- Der har ikke været e-læring
- Virker ikke på tablet, hvilket er rigtig ærgerligt.
- kan ikke afvikles på Smartphones
- vi anvender det ikke
- Mulighed på arbejds-pc, men vi har ikke benyttet det.

8. Hvordan er e-læringen opbygget?

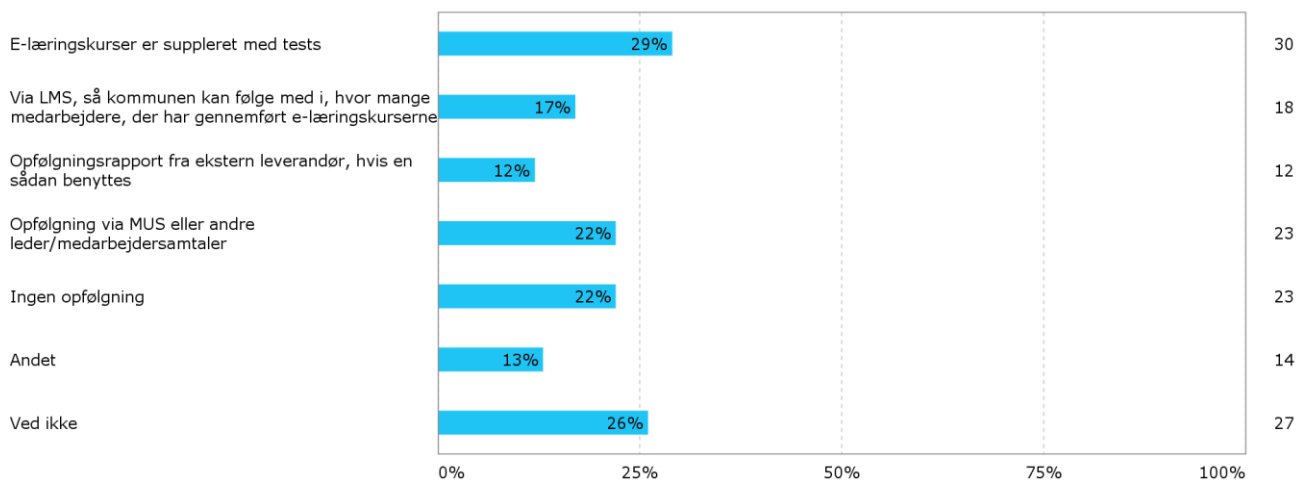
8. Hvordan er e-læringen opbygget? - Andet

- ingen systematik p.t.
- e behov og under udvikling
- Et opslags værk du kan vende tilbage til ved behov
- Supplement til anden undervisning
- Vi skal først til anvende
- Det har ikke været benyttet
- blended learning med delvis tilstedeværelsesundervisning via web-kamera
- små klip

Kommentar

- Har ikke været anvendt
- Vi har ikke anvendt E-learning
- Har ikke brugt e-læring
- ikke relevant
- Kurset er både modulopbygget og sammenhængende men kan altid passes ind i arbejdstiden. E-læring i medicin skal være fuldføre inden tilstedeværelsesundervisning
- tilstedeværelseskursus er for elever – i hvert fald hvad angår medicinhåndteringskurser
- Der har ikke været e-læring
- Vi er ved at finde ud af, om vi skal indføre noget e-learning på medicinhåndteringsområdet. Det vil i så fald være modulopbygget.
- Undervisning i dokumentation og brug af mobil
- Men bliver set som et sammenhængende kursus
- Der er et ønske at koble det sammen med tilstedeværelseskurser som faciliteters af medarbejdernes direkte ledere (teamledere)
- vi anvender det ikke

9. Hvordan følger kommunen op på brug af e-læringen?

9. Hvordan følger kommunen op på brug af e-læringen? - Andet

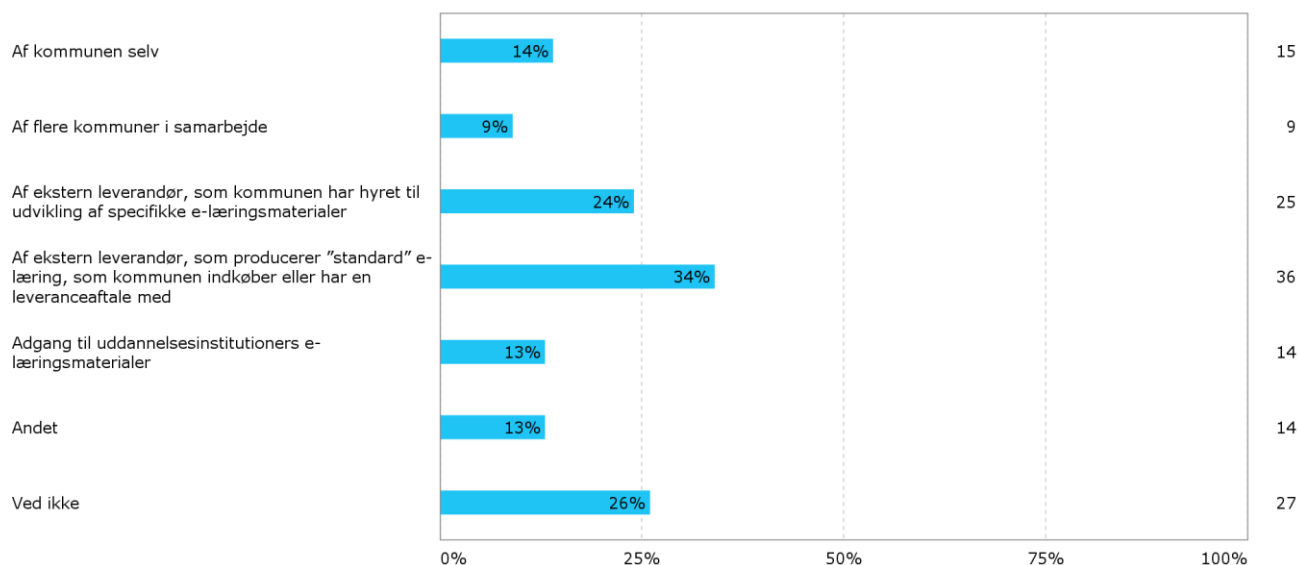
- praksis under udvikling
- Afprøve i praksis
- ved plejegruppemøder
- se nedenstående
- Hvis testene ikke består, inddrages nærmeste leder og lægger plan for medarbejdernes mulighed for gennemførelse
- gruppemøde med specialesygeplejersker
- gruppe- og personalemøder
- Via forflytningsinstruktør
- suppleret med undervisning
- Bruges målrettet til udvalgte indsatsområder
- Mundtlig evaluering
- ikke besluttet endnu
- via superbruger
- Det har ikke været benyttet.

Kommentar

- Har ikke været anvendt
- Egen leder har sikret alle medarbejdere har gennemført E-læring vil manuel optælling
- Har ikke brugt E-learning.
- Har ikke brugt e-læring
- ikke relevant
- Den enkelte leder skal planlægge opfølgning i sin enhed.
- Der har ikke været e-læring
- opfølgning via dialog og ved effektmålinger
- E-læring ligger op til at lederne den vej igennem har indblik i medarbejdernes kompetence ift medicin håndtering. Virker dog ikke endnu, leder kan ikke tilgå medarbejdernes testresultater.
- Vi kan i systemet se, hvor mange medarbejdere, der har benyttet e-læring - men vi har ikke indtil nu fulgt op på udbyttet, da vi blot har haft det som et supplement til vores andre tiltag.
- Opfølgning er op til den enkelte teamleder - som kan bruges LMS - men det sker nok ikke ret ofte. Vi har ikke central opfølgning
- det har ikke været en del af et planlagt kursusforløb
- Der kan forekomme opfølgning via de lokale Kvlicaremanagere - men det er i begrænset omfang

- Afhængig af kursets indhold
- På sigt planlægges opfølgning via MUS eller anden medarbejdersamtale.
- det gør vi ikke
- Rapport lægges frem og der opfordres til at få gennemført de vedtagne undervisningsprogrammer, som områdeledergruppen har besluttet at medarbejderne skal have
- Vi har ingen opfølgning fra kommunen af.
- det er teamledernes ansvar at deres medarbejdere gennemgår modulerne og der evalueres efterfølgende

10. Hvordan er e-læringsmaterialet udviklet?

10. Hvordan er e-læringsmaterialet udviklet? - Andet

- div link
- Som led i telesår projektet
- nationale hjemmesider
- sundhedsfaglige institutioner
- SST hjemmeside
- Ekstern leverandør i samarbejde med kommunen
- lægger egne materialer ind
- anden kommune
- Hvad der findes på nettet f.eks. hygiejne og demens
- Sundhedsstyrelsens vejledninger og lignende fagrelevante områder, eks telemedicinsk sårpleje og håndhygiejne
- Det har ikke været benyttet.
- ssi
- ?
- Social- og sundhedsskolen i Aarhus

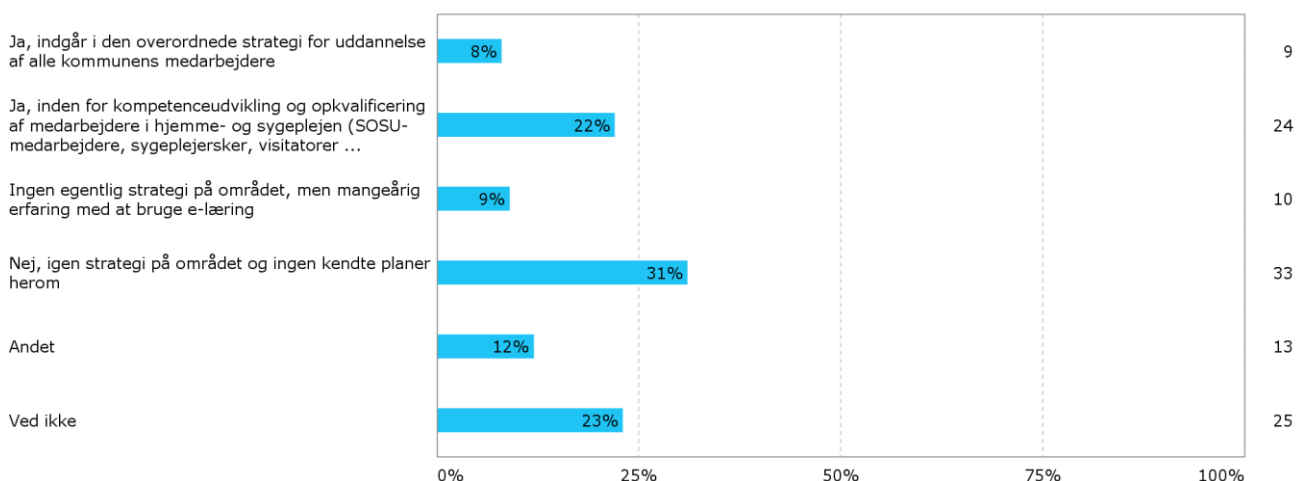
Kommentar

- ekstern leverandør som har tilrettet sit standard e-læring til kommunens standard
- Har ikke været anvendt
Ift. udvikling af e-læring til medicin håndtering tager vi udgangspunkt i lektioner udarbejdet af en

anden kommune og tilpasser disse til lokale forhold. Vi tilføjer et nyt afsnit om FMK, hvor vi selv står for indholdet af lektionerne

- Har ikke brugt E-learning
- Har ikke brugt e-læring
- ikke relevant
- Der er hentet inspiration i andre kommuner
- Af flere kommuner og virksomheder, som udvikler specifikke e-læringsmateriale
- Der har ikke været e-læring
- Vi har aftalt, at hvis vi skal have e-learning på området medicinbåndtering, da vil vi selv være deltager i udvikling af moduler sammen med firmate så det er tilpasset Odense Kommunes retningslinjer f.eks.
- Vi har udviklet indholdet selv i samarbejde med forskellige fagpersoner samt med Firmaerne MINDMAKERS og CadPeople som producenter og medudvikler
- Aalborg kommune har medvirket aktivt i udviklingen af en del e-læringskurser i KvaliCare
- Billund Kommune er selv ved at udvikle E-learningprogram i forbindelse med introduktion.
- Der er mulighed for lokale dokumenter knyttes til modulerne.
- vi har ikke noget
- Kommunen inddrages i udformningen af `standard` kurset, så det er tilpasset vores kommune.

11. Har kommunen en strategi om brug af e-læring til kompetenceudvikling og opkvalificering?

11. Har kommunen en strategi om brug af e-læring til kompetenceudvikling og opkvalificering? - Andet

- se bemærkning
- ønske om at komme i gang med e-læring på flere områder, Gerne med afsluttende test.
- Vi er på vej med udvikling af tiltag inden for området, herunder krav til opfølgning m.m.
- Vi har en hensigt om at tage e-læring ind på et senere tidspunkt.
- ER UNDER UDVIKLING I ORGANISATIONEN, BLA. MED LMS SYSTEM
- Når vi har indhøstet erfaringer med det allerede udarbejdede program, vil vi overveje den fremtidige strategi.
- så vidt vides ingen strategi, men der er planlagt e-learning inden for demens i 2015
- som 4 - dog ikke mange års erfaring
- se nedenfor
- ikke taget stilling til endnu
- Er i undersøgelse om hvorvidt læring kan udvikles yderligere med E-læring, men også kritisk stillingtagen af værdi i praksis
- Vi har pt. ingen strategi, men har planer herom.
- planer om strategi på sundhedsområdet

Kommentar

- Der arbejdes på dette i.f.t. fremtiden
- Vi undersøger pt. markedet for relevante E learningssystemer som kunne være relevant for vores medarbejdere. Her tænkes specielt hygiejne kurser og medicin håndtering. altså områder med fakta/viden.
- Men vi håber, at vi i fremtiden både vil få en overordnet strategi på området samt at vi i vores afdeling Myndighedsenheden - Visitor - vil begynde at bruge e-læring
Vi er interesseret
- Der er dog en holdning om, at e-læringsprogrammer er en del af kompetenceudvikling og opkvalificering af medarbejdere.
- ikke endnu, men vores elever og studerende på grunduddannelser, anvender det der er planlagt fra skolerne og vi planlægger selv at starte i 2015 indenfor medicin.
- Vi har ikke de seneste 5 år brugt e-learning selvom der ofte har været tilbud og diskussion derom.
Vi foretrækker at tage personalet ud af driften og selvinstruere
- Vi er bekendt med E- learning og har set forskellige udbyderes materiale. Vi forventer at gøre brug af denne metode som supplement til kompetence udvikling for hjemmesygeplejen.
- Kommunen overvejer dog, at der bliver udfærdiget en strategi, da det har en stor interesse.
- Vi har pt. ingen strategi, men har planer herom.
- nej